

VISSZAHANG

A NÉPSZAVA MELLÉKLETE

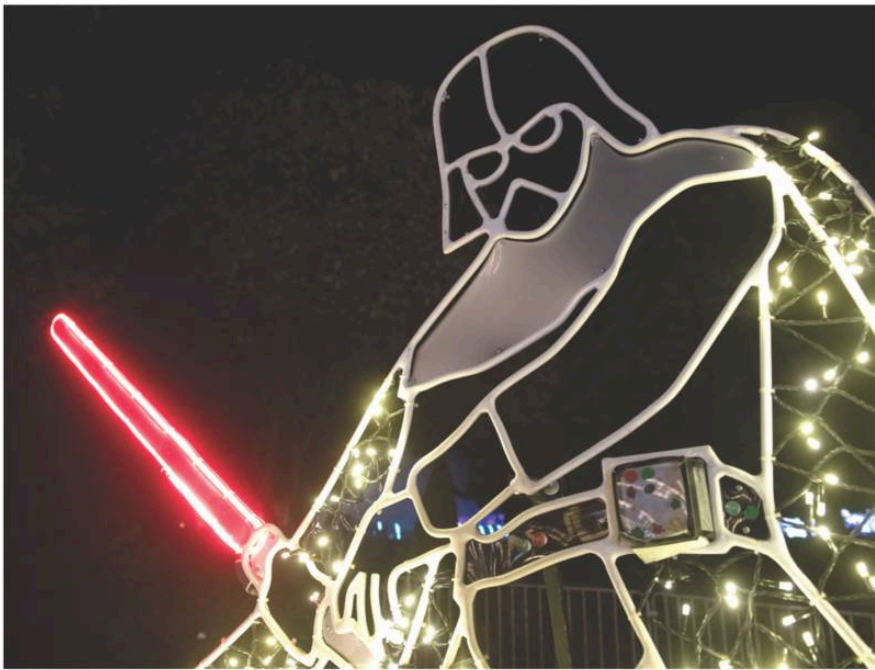

Róna Dániel: Még nem vezet a Tisza

„Semmit sem kell belelátni abba, hogy október 23-án jött ki közvélemény-kutatásunk, csupán a Partizán szeretett volna nagyobb médiafigyelmet kiváltani vele” – mondta el a 21 Kutatóközpont igazgatója a Népszavának adott videóinterjújában. Róna Dánielt azon kutatás kapcsán kérdeztük, amely 18 év után először mutatott olyan adatot, ami szerint nem a Fidesz neve mellett áll a legnagyobb szám egy mérésben, már ami a támogatottságot illeti. A szakértő hangsúlyozta a hibahatár jelentőségét, ráadásul a teljes népességben 3 százalékponttal többet mértek a Fidesznek, mint a Tiszának, s leegyszerűsítőnek tartja, hogy utóbbi lenne a legerősebb párt. Az lenne a helyes állítás, hogy a Tisza hasonló nagyságrendű szavazót tudhat maga mögött, mint a Fidesz. A Nézőpont Intézet kutatásáról szólva – amely 46-35-ös kormánypárti főlényt mért – azt mondta, elképzelhető, hogy tudatosan a Fidesznek kedvezőbb módszert választanak.

Mesék fénye a Palatinuson

A Lumina Parkot érezhetően megkedvelték a budapestiek, így nem lehetett kérdés, hogy idén is lesz fénypark a Margitszigeten. A Mesebeli Filmfesztivál október 25-től nyílt meg, és egészen jövő márciusig várja az érdeklődőket a Palatinus strandon. Filmek és könyvek jól ismert, kultikus szereplői jelennek meg történeteikkel, köztük Nemo kapitány a Nautilus tengeralattjáróval, Artúr király, King Kong, Darth Vader. Hallgattunk a hívó szóra, és a másfél órás barangoláson láttak ihlettek is egy fotógalériát.

Hallgassuk a Népszavát!

A mesterséges intelligencia lehetőségeit kihasználva olvasóink meg is hallgathatják a napi lapszám vezető írásait. Mindössze két kattintás, és Szabolcs már olvassa is egymás után a kiválasztott cikkeket. Egy listán pontosan jelezzük a hangfájlban szereplő anyagok címét és kezdési idejét. Érdemes kipróbálni! Rezgessük meg a Népszava hangját! Néhány perc „rádiózás”, és sok mindent megtudhat a napi aktuális politikai és egyéb témákról. Autóban ülve így biztos kényelmesebb olvasni, de lehet még számtalan szituáció, amikor nehéz a betűket bámulni.

FOTÓ: CSOMOR ADÁM

Jó üzlet lehet az elaggott szerelvények javítása-karbantartása

Nagypályás HÉV-csaták

ÜZLET Miközben az a kérdés van reflektorfényben, hogy meddig bírja az előregedő HÉV-flotta a jelenlegi menetrendi terhelést, a háttérben komoly politikai-gazdasági csaták dülhatnak – értesült lapunk több forrásból. Most a Lázár János közlekedési miniszter fennhatósága alá tartozó állami MÁV-HÉV Zrt. javítja az elaggott szerelvényeket, de ezt a munkát forrásaink szerint szívesen venné a Magyar Vagon-csoport, amely mögött bonyolult cégháló húzódik, ám fő tulajdonosként a Habony Árpád köréhez sorolt Tombor Andrást, továbbá a Molhoz, illetve Hernádi Zsolt Mol-vezérhez köthető magántőkealapot jegyzik.

Amikor az állami cégnél felmerült a járatritkítás ötlete, Nagy Bálint közlekedésért felelős államtitkár arról írt: „Nem menetrend, nem szolgáltatás, pláne nem utasfélélt áll a HÉV körüli rémhírterjesztések mögött, hanem üzlet!” A Népszava megkereste Lázár Jánost, aki azonban nem kívánta kommentálni lapunk értesüléseit.

ÍRÁSUNK A 3. OLDALON

Kampányba hívott romák

PARTNER Szentkirályi Alexandrával tárgyal és 2026-ra toboroz az országos roma önkormányzatot uraló kormányközeli CiKöSz – tudtuk meg.

CZENE GÁBOR

Szűcs Csaba, a Cigány Közösségek Szövetségének (CiKöSz) elnöke, Kiskunhalas alpolgármestere tárgyalni fog a fideszes Szentkirályi Alexandrával, és „megpróbál minden kerületnek közbenjárni abban, hogy kapjon valamilyen formában segítséget” – derült ki egy lapunkhoz eljutott e-mailből. Tar József István, a CiKöSz „fővárosi főkoordinátora” egyúttal azt is egyértelművé teszi a CiKöSz vezetésével működő kerületi nemzeti önkormányzatoknak küldött levelében, hogy arra az információra is szükség van, „melyik kerület körülbelül milyen létszámot tud mozgósítani a 2026-os parlamenti választásokra”. Tar József István hangsúlyozta: annak örülne, „ha mindenki olyan létszámot küldene a parlamenti választások kapcsán, amit ténylegesen tud is 2026-ban majd mozgósítani, mert az eredmények után mindig minden viszállennőrizhető, ezt tudjuk nagyon jól”.

A CiKöSz az a szervezet, amelyet – a kegyvesztetté vált Farkas Flórián-féle Lungo Drom helyébe lépve – Sztojka Attila fideszes parlamenti képviselő, volt romaügyi kormánybiztos hozott létre. Sztojka, miután nemrég kinevezték a Belügyminisztérium roma kapcsolatokért

FOTÓ: SZÜCS CSABA FACEBOOK OLDALA

Szűcs Csaba, a CiKöSz elnöke Orbán Viktorral

felelős államtitkárává, az elnöki tisztséget átadta a már említett Szűcs Csabának. A CiKöSz elsőpró győzelmet aratott az önkormányzati választásokkal egy időben tar-

tott országos roma nemzetiségi választáson: a mandátumok csaknem háromnegyedét elnyerte az országos önkormányzatban.

RÉSZLETEK A 4. OLDALON

A grúziai válság miatt is Brüsszelt okolják

FESZÜLTSG Orbán Viktor az európai megörökönyödés ellenére tegnap Tbilisizben tárgyalt a szombati választáson győzelmet hirdett Grúz Álom párt miniszterelnökével, Irakli Kobakhidzéval. Az ellenzéki pártok választási csalást emlegetnek, Grúzia utcáin jelenleg is tömegek tüntetnek az oroszbarát kormány ellen. Az EBESZ megfigyelői szintén választási rendellenességekről számoltak be. Mindezek dacára Orbán Viktor mellett Sziijártó Péter külügyminiszter is a helyszínen gratulált a kormánypárt sikeréhez. A magyar külügyminiszter azt is hozzátette, hogy „a 13 európai külügyminiszter nem képes megemésztetni, hogy a georgiai kormányt nem Brüsszelből nevezik ki, hanem maguk a georgiai emberek választják meg”.

CIKKÜNK A 8. OLDALON

Az EBESZ megfigyelői is választási rendellenességekről számoltak be.

A miniszterelnök a választás másnapján kormányküldöttség élén érkezett Tbiliszibe

FOTÓ: MINISZTERELNÖKI SAJTÓIRODA

Orbán levelet írt, a bíróság él

BÍRSÁG Orbán Viktor levelet írt Ursula von der Leyennek, az Európai Bizottság (EB) elnökének, amelyben nehezményezi, hogy az Unió Bírósága júniusban – egy 200 millió eurós átalányösszeg mellett – napi egymillió eurós bírságot rótt ki Magyarországra egy korábbi ítéletének semmibevétele miatt. Az első bírósági döntés arról szólt, hogy Magyarországnak összhangba kell hoznia migrációs politikáját az uniós követelményekkel, amit azonban azóta sem tett meg.

Az EB szóvivője megerősítette, hogy megkapták a levelet, és időben válaszolni fognak rá. A tartalmát nem ismertették, de a bizottsági reakcióból arra lehet következtetni, hogy a kormány továbbra sem kíván fizetni, alkudoz-

Von der Leyen nem engedheti el az ítélettel kiszabott büntetést

ni próbál, és ki akarja vonni magát az EU menekültügyi szabályai alól. Közben az is kiderült, hogy csütörtökön lejár egy 93 millió eurós bírság fizetési határideje.

FOLYTATÁS A 4. OLDALON

FOTÓ: AFP/FREDERICK FLORIN

Állami intézmények adósságspirálban

TARTOZÁSOK Egyetlen hónap alatt 20 milliárd forinttal, az eddig felhalmozott tartozások több mint ötödével nőtt a költségvetési intézmények lejárt adóssága. Többek között a kórházaknak, a rendvédelmi szerveknek, valamint közoktatási intézményeknek beszállító vállalkozók több hónapja azért várnak hiába a pénzükre, immár 108 milliárd forintba, mert az állam alulfianszírozza saját intézményeit. Az

Az intézmények folyamatosan újratermelő adóssága a beszállítókat is nehéz helyzetbe hozza.

időnkénti forrásjuttatás, mint az a kórházak és a rendőrség példájából is látszik, nem orvosolja a krónikus pénzhányt. Az intézmények folyamatosan újratermelő hiánya azt is mutatja, hogy a kormány nem képes megfelelő kontroll alatt tartani a költségvetési folyamatokat. Most a kabinet is azzal számol, hogy az utolsó negyedévben drasztikusan nő az államháztartás hiánya.

BŐVEBBEN A 6. OLDALON

16 OLDALAS
MŰSORMAGAZIN A MAI SZÁMBAN

AJÁNLÓ

Megremegett az európai autópálya

A kínai villanyautó-gyártók uralják a világpiacot, és különösen nagy nehézségeket okoznak az európai cégeknek. Európa védekezik, de az emelkedő vámtételek miatt az ázsiai gyártók taktikát váltanak.

2. oldal

Csak a kormánynak hisz sok nyugdíjas

Nehezen hiszi el a falvak időseinek többsége, hogy nem lesz idén nyugdíjkorrekció, de ha tényleg elmarad, akkor az szerintük csak az ukránok, a migránsok és Brüsszel miatt lehet. Rörpörünk a somogyi falvakból.

5. oldal

Gyárakat zárnak be a kínai villanyautó-dömping miatt

AUTÓVILÁG Az emelkedő vámtételek miatt változik az ázsiai gyártók taktikája az autófronton, ahol megosztottak az európai erők a védekezési módszerek kérdésében.

BOROS JENŐ

A kínai autógyártók külföldi üzemek építésével és használaton kívüliek vásárlásával akarják megkerülni az autók importját novembertől korlátozó intézkedéseket. A helyszínek közötti válogatásra bőven van lehetőség, hiszen több márka gyártóhelyén nem termelnek. A Ford németországi és a VW/Audi brüsszeli üzemének bezárása hírére azonnal jelentkeztek kínai vevők, ám központi utasításra az állami tulajdonú Chery, Changan, GAC és SAIC képviselői mostanság lassítják a tárgyalásokat, hogy így is presszionálják az európai törvényhozókat.

Sokáig nem taktikázhatnak, mert a telített kínai piac miatt a 10 milliós kapacitásfelesleggel rendelkező járműiparnak létkérdés a külföldi terjeszkedés. A kínai gyártók a jelenlegi 1,2 milliós külföldi kapacitásait 2026-ban 2,7 millióra akarják emelni, ami az uniós piacok negyedét jelenti.

Idén kilenc országban kezdtek üzemépítésbe a kínaiak, 2026-ra ez a szám tizenkettőre nő, a már bejelentett európai beruházások mellett terjeszkednének még Thaiföldön, Indonéziában és Brazíliában is.

Arra már kevesen emlékeznek, hogy a korai próbálkozások nem jöttek be, hiába volt látványos a show a Frankfurti Autószalonon, az első premieren megbuktak a kínai autók. De ennél is rosszabb, hogy leszerepeltek a törésszettek, miközben árban sem voltak igazán versenyképesek. A kudarchoz ennyi is elég volt, de igazából az első kínai támadást a legnagyobb európai járműgyártókat kiszolgáló német sajtó verte vissza, miután 2005-ben elsőként bemutatkozott a Geely.

A kínaiak nem adták fel, a Litex Motors 2009 májusában állapodott meg a Great Wall modelljeinek bulgáriai összeszereléséről Lovecsben, az egykori Moszkvics/Renault-telephelyen, ám a túl korai vállalkozás gyorsan csődbe ment.

Azóta viszont nagyot változott a kínai autóipar: leszerződötték a legjobb mérnököket, formatervezőket, így a biztonságtechnikai előírásoknak és az európai ízlésnek is megfelelő modellekkel ostromolják a piacot, olyan típusokkal, melyekkel az európai és amerikai márkák árban versenyképtelenek.

A kínaiak már nemcsak mennyiséggel, de technológiával is világszók, amit az is bizonyít, hogy a Ford főnöke nem akármilyen sztorival jelentkezett podcastjében. Az egyáltalán nem kirívó, hogy cégvezetők a konkurensek autóit próbálgatják, az viszont ritkán fordul elő, hogy azt nyilvánosan is agyondicsérik. Pedig most éppen ez történt: Jim Farley, a Ford vezérigazgatója sanghaji utasasakor vett egy Xiaomi SU7-est, ami annyira megtetszett neki, hogy az elmúlt fél évben csak a kínai autóval járta Detroit és Chicago útjait.

Közben a Ford erősen lassította elektromosautó-programját, újabb két évvel elhalasztotta a legnépszerűbb F150-es villanyautó (EV) változatának gyártását, és több modellt törölt, mert 10 százalékkal csökkentette fejlesztési keretét.

Az autórajongó Jodie Kidd modellként egymillió voltos feszültséggel szórta a villámokat a Kia EV9-es tavalyi bemutatóján

A tucatnyinál több márkát tömörítő konkurensnél is akkorákra nőttek az eladatlan készletek, hogy az amerikai dilerek fellázdadtak a Stellantis vezetése ellen, ezzel is magyarázható, hogy a világ negyedik legnagyobb cégcsoportjának főnöke biztosan nyugdíjba vonul 2026-ban.

A Stellantis 27 európai üzeme már 2021-ben is csak 45 százalékos átlagos kihasználtsággal működött, miközben az iparági átlag 52 százalékos, ami ugyancsak veszteséges működést jelent. Az sem kizárt, hogy Carlos Tavares vezérigazgató helyére a konkurens konszern Renault főnöke, Luca De Meo kerül, ez pedig előrevetíti egy újabb cégházasság lehetőségét is.

A telített piac és a hatalmas kapa-

citásfeleslegek miatt hazai pályán is harcolnak egymással a kínaiak: a Komárom után Szegeden is beruházó BYD otthon már a legnépszerűbb márka, októberben pedig globális exportban is megelőzte a korábbi élvost, az 1955-ben alapított állami tulajdonú SAIC Motort. A mindössze 21 éves BYD világszór az elektromos és hibrid modellek piacán.

A globális terjeszkedést egyelőre alaposan lassították a kínai autókra kivetett vámtételek, melyek többszörösére ugrottak, igaz, differenciáltan. Az október eleji szavazáson az EU több tagállama, köztük Magyarország is a szigorító javaslat ellen szavazott, de végül a többség elfogadta, hogy a korábbi 10 százalékos mellett a BYD elektromos autóit tovább-

Idén kilenc országban kezdtek gyáráépítésbe a kínaiak, 2026-ra ez a szám már tizenkettő.

Dől az akkudominó

A menetrend a szokásos: a piac visszaesését először a beszállítók érzik meg, mert az aktuális leépítések a következő évek terveiről, megrendeléseiről szólnak. Első lépcsőben a háttérkiszolgálóknak és munkaerő-kölcsönzőknek jut a hálátlan szerep, a melósok kirúgása, ami hivatalosan a munkaszerveződések meg nem hosszabbítását jelenti. Ezek egyébként is rövid távúak és finoman szólva rugalmasak munkaadói szempontból.

Hosszabb távon akár harmincezer németországi munkahelyet szüntethet meg a VW AG, mely 2026-ban már bér munkát sem ad az osnabrücki gyárnak, ahol eddig a kis sorozatú nyitott Porsche és VW modellek készültek. Európa első számú autókonszernje, a VW AG üzemei 25 százalékkal drágábban termelnek versenyársainál, ezért további keleti telephelyek bezárását tervezi Zwicauban, Chemnitzben, Drezdában.

Nem jó a helyzet a klímacélok teljesítését szolgáló villanyautó- (EV-) piacon, melyet az EU-szabályozás mellett a helyi törvények is befolyásolnak: a központi támogatások megvonásával a németeknél 30 százalékkal csökkent az elektromos autók eladása, ami érinti a magyarországi beszállítókat is.

A BMW visszamondott rendelkezései miatt Európa legnagyobb akkugyártójánál, a stockholmi székhelyű Northvolt cégnél 1600 fős leépítést terveznek.

Az Opten adatai szerint idén a második negyedévben a magyarországi akkumulátorgyárak közül a Samsung 230, az SK 350 fővel csökkentette dolgozói létszámát. Ennél nagyobb mértékű lehet a leépítés a kereslet visszaesése miatt, de a munkaerő-közvetítőn keresztül foglalkoztatott több ezer bérelt dolgozóról nincsenek pontos adatok.

Kópiák helyett márkás darabok

FŐLÉNY A szovjet, majd német támogatással fejlesztett kínai autóipar már leszokott a másolásokról, mert nincs rá szüksége, hiszen több európai márkát megvásároltak.

Az Európai Autógyártók Szövetségének (ACEA) adatai szerint Kínából 2023-ban 9,7 milliárd euró értékben 438 ezer elektromos autó érkezett az EU-ba, a másik irányba 852 millió eurónyi, 11,5

ezer autó ment. A többletben jelentős szerepe van a Kínában gyártott európai márkáknak.

A Made in China elektromos modellek közel sem teljes listáján szereplő német iX3-as Senjang városában készül, a BMW-Brilliance-üzemben. Az olaszoknál kedvelt LPG-EV hajtású modelleket kínálja a kínai eredetű DR márka és a Cirelli Motor Company, mely kínai gyártású és olasz-

országi végszerelésű Citroën CX5 elektromos-LPG hajtású modelleket gyárt a Dongfeng és a Stellantis közös gyárában, Csengtuban. Ugyancsak a Dongfeng-Renault-Nissan közös gyárából érkeznek az európai piac legolcsóbb elektromos autói, a Dacia Springek.

A német-spanyol Cupra Tavascan a VW Hofej városi telephelyéről érkezik az európai piacokra.

A Volvo és Geely márkák közös

bi 17 százalékkal, a Voltot is birtokló Geely márkáit 18,8 százalékkal, a SAIC Motort 36,3 százalékkal, a többi kínai márkát 20,7-35,3 százalékos súlyozott átlagú vámmal terhelik. A Kínában gyártott és az európai piacra exportált Teslák vámjá 7,8 százaléka.

Stella Li, a BYD alelnöke a párizsi autószalonon elmondta, hogy a kínai autókra kivetett magas EU-vámok miatt drágábban kínálják majd autóikat, az áraikon a 2025 végén termelő szegedi gyárak, majd egy évvel később az új törökországi telephely termékei javíthatnak.

A Kínából származó elektromos járművekre az USA-ban és Kanadában szeptember végétől már 100 százalékos vámot vetnek ki. Az amerikaiak az európaiaknál is jobban megosztottak az elektromos autók kérdésében: ennek tudható be, hogy a kereslet visszaesése miatt a Ford és a General Motors is visszakapcsolt a fejlesztés területén, több üzemben leállt a termelés, a GM Orion telephelyén pedig el sem indult az elektromos autók összeszerelése.

Donald Trump Savannah városában tartott kampánybeszédében részletesen kifejtette az amerikai autóipar fellendítésével kapcsolatos terveit. Miközben a politikus szokásához híven merész célokat fogalmazott meg, tájékozatlanságáról is bizonyosságot tett: állításával elmentében az USA már 2010 óta nem a legnagyobb autópiacon és autógyártó; Kína elhódította a világszórőseget.

Az elnökjelölt több más kijelentésével is elárulta tudatlanságát: „Azt akarom, hogy a német autógyártók amerikai autógyártókká váljanak. Azt akarom, hogy itt építsék meg a gyáraikat. Íme az alku, amit a világ összes meghatározó gyártójának és vállalatának ajánlok majd: a legalacsonyabb adókat, a legalacsonyabb rezsidíjakat és a leglazább szabályozásokat adom, valamint ingyenes hozzáférést a világ legjobb és legnagyobb piacához. De csak akkor, ha itt, Amerikában gyártod a terméked, és amerikai munkásokat alkalmazol. Ha nem itt gyártod a terméked, vámot kell majd fizetned, nagyon jelentős vámot.” Mintha Trump nem tudná, hogy támogatásból már két évtizede felépült a 11 ezer főt foglalkoztató BMW- (Spartanburg) vagy a Mercedes- (Tuscaloosa) és a VW- (Chattanooga) gyár. A svéd Volvo, valamint a japán és koreai márkák évtizedek óta működő helyi gyárairól már nem is beszélve.

tulajdona és fejlesztése a Lynk & Co 01-es plug-in hibrid Ningpóban készül, ahogy a svéd Polestar elektromosai is.

Az egykor brit MG modellek szülőhelyei SAIC-gyárak. A német elektromos Smartok is Kínában készülnek, ahogy a Sportequipe márka Chery Tiggo alapú SUV-ok is. A Tesla európai piacra kerülő Model 3-asai a sanghaji Gigafactory termékei.

B. J.

NER-csaták a HÉV-ügy mögött

NAGYPÁLYA Gazdasági lobbierdekek is állhatnak a HÉV járatritkítási botrányának háttérében, mindezt megfűszerezi Orbán Viktor két erős emberének politikai torzsalkodása.

SZALAI ANNA

Nem menetrend-, nem szolgáltatás-, pláne nem utasféltés áll a HÉV körüli rémhírterjesztés mögött, hanem üzlet – állította a járatritkítás miatti botrány legelején Lázár János közlekedési miniszter előretolt helyőrségeként Nagy Bálint államtitkár, aki rejtélyesen „egy tervezett privatizációs bulit” emlegetett, amelyet a tárca a MÁV-csoport struktúrájának átalakításával megakadályozott, így „megszűnik a zavarosban halászás”. Ez okozta szerinte a turbulenciát. Lázár embere elődjét, Vitézy Dávidot vélte felfedezni az események háttérben, aki a MÁV- és a HÉV-fejlesztések elmaradása miatt visszatérően bírálja a minisztert. De a háttérben egy másik NER-kör sejlik fel.

A játszma valójában már sokkal előbb, még az új HÉV-járművek beszerzésére kiírt tender idején elkezdődött, amikor makacs iparági pletykák szerint azért zárták le a közbeszerzést, mert az oroszoknak nem osztottak benne lapot. A hazai kötött pályás fejlesztésekhez szorosan kötődő HÉV-járatritkítás körüli botrány meglehetősen szokatlan levélváltással indult. A MÁV-HÉV Zrt. egyik osztályvezetője – holott se előtte, se azóta nem ezen a szinten folynak az egyeztetések a menetrendről – nagy hirtelenséggel arról értesítette a Budapesti Közlekedési Központ (BKK) Zrt.-t, hogy jelentős zsúfoltságot okozó járatritkítást terveznek három fővárosi HÉV-vonalon. A jelzett kapacitás-csökkentés előre borítékolhatóan elfogadhatatlan volt a fővárosnak.

A terv nemcsak a BKK-t, hanem Lázárékát is meglepte. Lázár dühe, amellyel elcsapta a MÁV-HÉV Zrt. vezetőjét, jól jelezte, hogy az engedélykérés elmulasztásánál többről van szó. Államtitkára szabotázsról, majd privatizációs ügyről posztolt. A MÁV új vezérigazgatója, Hegyi Zsolt pedig nyugtatgatott mindenkit, hogy minden marad a régiben. De nem sikerült hibátlanul felmondania a leckét: elismerte, hogy nincs elég forgalomba adható jármű. Még aznap helyesbítettek, és a MÁV azóta is ugyanazt ismételteti: ugyanannyi kocsit ugyanolyan sűrűn jár jövőre is. (Az elmúlt két hét tapasztalatairól lásd keretes írásunkat.) Arra azonban továbbra sincs válasz, hogy a napi 170 ezer ember utazását miképpen biztosítják az elagott járművekkel.

A vasúthatóság évekkal ezelőtt felmentést adott a járművek korára vonatkozó előírás alól. A járműveket azonban hatévente fővizgára kell küldeni, csakhogy a megnövekedett karbantartási igények teljesítése mellett ezek egyre többet csúsznak. Ha pedig nincs meg a fővizsga, a jármű nem adható forgalomba. A szűk karbantartási kapacitás miatt a vizsgák torlódnak. A valódi megoldást az új járművek beszerzése jelentené, de Hegyi Zsolt rávilágított: ha most kiírnák a pályázatot, akkor is késő. (A tender legalább egy év, a gyártás minimum 3-4 év.) De erre egyelőre esély sincs. Annál is inkább, mert több forrásunk szerint a NER meghatározott – Rogán Antal kancelláriaminiszter, illetve Habony Árpád nem hivatalos tanácsadó, illetve Szalay-Bobrovniczky Kristóf honvédelmi miniszter hármasához kapcsolódó – gazdasági szereplőinek saját ter-

FOTÓ: CSOMOR ADÁM

40 év

felelti a HÉV-flotta 77 százaléka, 23 százalékuk 50 évesnél is idősebb. A legidősebb járművek közül 2 motorvonat idén, míg további öt jármű 2026-ig eléri a 60. életévét.

FOTÓ: ERDŐS DÉNES

A Dunakeszi Járműjavító üzem jól jönne a gyorsuló HÉV-karbantartási megrendelések

Szalay-Bobrovniczky Kristóf helyére ugrott be. A Magyar Vagon kapta meg az egymilliárd euró értékű egyiptomi járműgyártói megrendelést, amelynek teljesítéséhez a MÁV 2020-ban készségesen eladta a Dunakeszi Járműjavítót. Ehhez tavaly megvásárolták a Szolnoki Járműjavítót is, amelynek céljai között szerepel a HÉV-kocsik és -motorvonatok gyártása. A Magyar Vagon tulajdonosi köréből az ukrán háború miatt kiszállt a hármas metró is gyártó orosz állami Transmasholding. Szalay-Bobrovniczkyt miniszteri kinevezése után vásárolta ki a Hernádi Zsolt Mol-vezér keze-

velésében lévő magántőkealap, amely azután egy másik, a Mol leányvállalataként működő tőkealapnak adta tovább.

S hogy mi köze van ennek a HÉV-járatritkításhoz? Meglepően sok. Lázár János javaslatára a MÁV tavaly egyetlen vállalathoz, a MÁV Szolgáltató Központ Zrt.-hez (MÁV SZK) csoportosította át a csoport valamennyi cégének beszerzését és készletgazdálkodását. A központosított beszerzés hatására jócskán megnyúlt a karbantartási idő a vasúti és a HÉV-járművek esetében is. Erre a Népszavához eljutott információk szerint rátett a lapáttal a szintén a tárcavezető által előírt integráció is, amelynek részeként tavaly decemberben egységes irányítás alá került a Volánbusz és a MÁV-Start, jövő januártól pedig végleg összeolvadnak az állami MÁV Személyszállítási Zrt.-ben. Ezzel párhuzamosan létrejön egy MÁV Pályaműködtetési Zrt. is. A kettőt egy közös irányítóközpont vezérli majd. A HÉV-üzletág beolvasztására két verzió készült: az egyikben két részre bontva, a másikban egyben hagyva integrálták volna a MÁV-Startba. Az egyik érintett szakszervezet attól tartott, hogy a kettéválasztott cég azon részét, amelybe a HÉV-kocsik kerültek, gyors ütemben privatizálják a Magyar Vagon társaságnak. Ezért felkeresték a minisztert, hosszan gyózkodva arról, hogy miért is lenne sokkal jobb, ha a cég együtt kerülne be a MÁV-Startba. Talán ezért, talán másért, de végül – a MÁV Népszavának küldött válasza szerint – a MÁV-HÉV Zrt. 2025. január elsejétől integrált vasúttársaságként tagozódik be a MÁV Személyszállítási Zrt.-be.

A részleges privatizációs terv így kútba esett, holott az egyiptomi szerződés kifutása, a piacra teret nyitó Talgo-üzlet meghiúsulása után a Magyar Vagonnak égető szüksége lenne új megrendelésekre, mint amilyen például a HÉV-jármű-

A csaknem 100 kilométer hosszú, naponta 200 ezer utast szállító HÉV-vonalakat még 2016-ban, Tarlós István főpolgármestere idején adták állami kezelésbe

KIVÁRÁS

LÁZÁR JÁNOS

miniszter nem kívánta kommentálni a HÉV-járművek mögött felsejlő csatákról szóló értesüléseinket

vek karbantartása. Az idén októbertől Magyar Vagon Dunakeszi Kft. néven futó járműjavító már most meghatározó szerződéses partnere a MÁV-Start-nak. Az állami vasúti cég először 2018-ban szerződött a Dunakeszi Járműjavító Kft.-vel. A cég akkor 19,5 milliárd forintért vállalta a vasúti személyszállító járművek korszerűsítését, javítását, valamint a fővizsgák elvégzését 28 hónapra. A következő hasonló tárgyú tenderen 2020-ban még állami vállalként indultak, de a 32 milliárd forintos keretszerződést már a Transmasholding képviselője és Szalay-Bobrovniczky Kristóf írta alá. A szerződés ugyan idén júliusban lejárt, de egy módosítással további egy évvel kitölték a hatályát.

Nagyon nem kell aggódnunk, az új szerződés szinte garantált. A karbantartás jó időre fontos tényezője lesz a hazai vasúti közlekedésnek, hiszen vasúti jármű-beszerzésre (ahogy új HÉV-szerelvényekre) sem jut egyhamar forrás. A kormány által az Európai Beruházási Banktól felvenni tervezett 1 milliárd eurós gigahitelt elviszi a pályaszerkezet és infrastruktúra fejlesztés. Mindezzel együtt a Dunakeszi Járműjavító eredménye tavaly erősen visszaesett: 44 milliárdos árbevétel mellett csak 50 milliós profitot tudott felmutatni. Ilyen helyzetben minden megrendelés jól jönne. A Népszavához eljutott – de a minisztérium által meg nem erősített, igaz, nem is tagadott – információk szerint a Magyar Vagon mögötti politikai-gazdasági érdekkör a HÉV-járművek karbantartási és fővizsgáztatási feladatait is örömmel átvenné. Egy esetleges tenderen nem lennének versenytársai. Ahhoz viszont, hogy a közbeszerzést meghirdessék, szükség volt némi politikai présre. Erre pedig kiváló eszköz lehet a késlekedő karbantartás és a megsúszó fővizsgák miatt előálló járműhiány, ami óriási felhőrdülést okozó járatritkításhoz vezet. S ha a botrány mellékhatásaként – a Rogán Antallal sok éve nem túl baráti viszonyt ápoló – Lázár János miniszteri renoméját is megtépzazzák kicsit, sokaknak külön jóleshet. Később pedig akár emelhető a vállalási ár, más potenciális karbantartó üzem híján nem sok választás lesz a MÁV-nak.

A HÉV-járművek mögött felsejlő csatákról a Népszava megkérdezte a közlekedési minisztert, Lázár Jánost, aki nem kívánta kommentálni lapunk értesüléseit.

Egyelőre nincs fennakadás

A HÉV-ek forgalomirányítását az állami MÁV-HÉV Zrt. végzi, a BKK ugyanakkor a főváros közlekedési ügyekkel is foglalkozó bizottságának ülésén jelezte, hogy a BKK a nap 24 órájában felügyeli a fővárosi közösségi közlekedési forgalmat. Teszik ezt azért is, mert például a HÉV üzemzavara esetén a BKK gondoskodik a HÉV-pótló autóbuszjáratok haladéktalan forgalomba állításáról. Így a BKK-nak minden, a HÉV-et érintő

szolgáltatásokiesésről tudomása van. A Népszava kérdésére válaszolva azt írták, hogy az elmúlt két hétben a teljes HÉV-szolgáltatást érintve csak egy olyan eset volt, amikor jármű műszaki meghibásodása miatt egy HÉV-szerelvény 6 helyett 3 kocsival közlekedett a csepeli vonalon. A négy vonalon mindösszesen 6 járat fordult elő, hogy nem vagy csak a vonal egy szakaszáig közlekedett meghibásodás miatt.

Orbán levelet írt, mert megint lejár egy határidő

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

Az EB a lapunknak megküldött és az Orbán-levelekre reagáló közleményében leszögezi: az Uniónak egységesen kell fellépnie a migráció terén, a nemzeti intézkedések ahhoz vezetnének, hogy a problémát egyik tagállamról a másikra hárítják, ami aláásná az egységet és a szolidaritást. Az Európai Bizottság szerint teljes gőzzel kell dolgozni az ez év tavaszán elfogadott migrációs és menekültügyi paktum végrehajtásán. A grémium egyúttal felszólítja a magyar hatóságokat, hogy hozzanak intézkedéseket a migránsok csempészei ellen, és biztosítsák a közösség menekültügyi, valamint visszatérési jogszabályainak teljes körű betartását.

Von der Leyen beszél, a magyar kormányfő ül

fogja alkalmazni annak érdekében, hogy az elrendelt kényszerítő bírságokat Magyarország megfizesse. A testület közleménye hangsúlyozza: egy tagállam nem dönthet úgy, hogy nem fizeti meg a bírói fórum által kiszabott pénzbüntetést, vagy módosítja a meghatározott összeget, illetve megváltoztatja a feltételeket.

Az Orbán-kormánynak szeptember 17-ig kellett volna kifizetnie a 200 millió eurós átalánybírságot. Mivel ezt nem tette meg, az EB megkezdte az összeg levonását a Magyarországnak járó fejlesztési forrásokból – mondta el a Népszavának Ujvári Balázs bi-

zottsági szóvivő. A napi pénzügyi szankció első, 93 milliós részletének kifizetését csütörtökön várja Brüsszel. Ez az összeg az ítélet június 13-i meghozatalától számított három hónapot öleli fel. Ha a kormány elmulaszt fizetni, újabb fizetési felszólítást kap, amelynek a határideje várhatóan november 18-án jár le. Közben tovább ketyeg az óra, ami azt jelenti, hogy az Európai Bizottság kéthavonta fog hasonló fizetési felszólítást küldeni Budapestre, mindaddig, amíg a magyar hatóságok nem hajtják végre az EU Bíróságának az ítéletét. Nemfizetés esetén pedig folytatja a levonásokat az uniós támogatásokból. Számításaink szerint most nagyjából 330 millió eurónál járhat a pénzbírság összege. HALMAI KATALIN (BRÜSSEL)

LAPSZÉL

DK-s bíráló: jogerősen is kizárva

Jogerősen is kizárta Leel-Őssy Gábort a Demokratikus Koalíció. Leel-Őssy még a június 9-i önkormányzati és EP-választás után kezdte el bírálni Gyurcsány Ferencet, lemondásra szólítva fel a DK elnökét. Ezt követően etikai vizsgálat indult elene. NÉPSZAVA

Kormány-Mazsihisz-megállapodás

FOTÓ: LAZÁR JÁNOS FB-OLDALA

Orbán Viktor kormányfő megbízásából tárgyalt egymással a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének (Mazsihisz) elnöke, valamint az építési és közlekedési miniszter – derült ki a tárca lapunknak is megküldött tájékoztatásából. Lázár János és Grósz Andor megállapodott abban, hogy a kormány 2,8 milliárd forinttal támogatja a Mazsihisz Szeretkórház felújításának befejezési munkálatait. Emellett fennállásának 150. évfordulójára megújulhat az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem. A tervezésére 650 millió forint közpénzt ad a kormány. A kabinett támogatja a Mazsihisz Síp utcai székházának a felújítását is. NÉPSZAVA

Tiborcz István mindenkit biztat

„Arra biztatom a hazai nagyvállalatokat és a multinacionális cégeket, ők is vegyék ki a részüket az építészeti örökségünk megmentéséből, hogy még szebb legyen Budapest és Magyarország!” – így reagált a 24.hu szerint Tiborcz István arra, hogy hétfőn kiderült: a műemlék-felújítási adókedvezmény révén az egész cégcsoportjában rendszeresen nullára redukálták a társasági nyereségadó fizetési kötelezettséget. A kormányfő veje Magyar Péternek, a Tisza Párt elnökének is üzent: „Mindenkinek jobb lenne, ha az agresszívan vádaskodó, szenzációhajhász megnyilvánulásaid helyett végre Te is az értékteremtés mezejére lépnél.” NÉPSZAVA

Ami a pénzbírságot illeti, az EB kiemeli: a pénzügyi szankciókat az Európai Unió Bírósága 2024-ben szabta ki, miután

Magyarország nem hajtotta végre egy korábbi, 2020-as ítéletét. A Bizottság köteles végrehajtani az ítéletet, és a szükséges eljárást

Már 2026-ra toboroznak a fideszes romák Budapesten

KÉRÉSEK A kormánypárti Cigány Közösségek Szövetségéhez kötődő kerületi nemzetiségi önkormányzatok összeírják, milyen segítséget várnak, egyúttal azt is, hány embert tudnak mozgósítani – tudta meg a Népszava.

CZENE GÁBOR

Levelet írt Tar József István, a Cigány Közösségek Szövetségének (CiKöSz) „fővárosi főkordinátora” azoknak a kerületi nemzetiségi önkormányzatoknak, amelyek a kormánypárti roma szervezet vezetésével működnek. A Népszavához is eljutott e-mail tanúsága szerint Szűcs Csaba, a CiKöSz elnöke, Kiskunhalas alpolgármestere tárgyalni fog a fideszes Szentkirályi Alexandrával, és „megpróbál minden kerületnek közbenjárni abban, hogy kapjon valamilyen formában segítséget”.

A CiKöSz elnöke érdemben csak azok érdekében tud egyeztetni, akik november 4-éig hivatalos levélben elküldik, hogy az adott nemzetiségi önkormányzatnak miben lenne szüksége segítségre – hívta fel a figyelmet a főkordinátor. Az egyeztetéshez azonban arra az információra is szükség van – folytatódik a levél –, hogy „melyik kerület körülbelül milyen létszámot tud mozgósítani a 2026-os parlamenti választásokra”. Tar József István hangsúlyozta: annak örülne, „ha mindenki olyan létszámot küldene a parlamenti választások kapcsán, amit ténylegesen tud is 2026-ban mozgósítani, mert az eredmények után mindig minden visszaellenőrizhető, ezt tudjuk nagyon jól”.

A CiKöSz az a szervezet, amelyet – a kegyvesztetté vált Farkas Flórián-féle Lungo Drom helyébe lépve – Sztojka Attila fideszes parlamenti képviselő, volt romaügyi kormánybiztos hozott létre. Sztojka, miután nemrég kinevezték a Belügyminisztérium roma kapcsolatokért felelős államtitkárává, az elnöki tisztséget átadta a már említett Szűcs Csabának. Ismeretes, hogy Szentkirályi Alexandra a júniusi önkormányzati választásokon a Fidesz főpolgármester-jelöltjeként indult, majd az utolsó pillanatban – bár korábban határozottan kizárta ezt a lehetőséget – visszalépett a szoros küzdelemben alulmaradt Vitézy Dávid javá-

Jó kapcsolatok. Balról jobbra: Szűcs Csaba CiKöSz-elnök, Nagy Márton miniszter, Sztojka Attila államtitkár

ra. Szentkirályi jelenleg a Fidesz budapesti elnöke.

A szóban forgó e-mailből nem derült ki, hogy a cikoszös romák konkrétan milyen segítséget remélhetnek a fővárosban kisebbségben lévő Fidesz politikusától. Tar József István mindenestre javasolta: ha a kérésekhez anyagi források is párosulnak, írják le pontosan, milyen anyagi keretről lenne szó, a kérések pedig reálisak legyenek, ne teljesíthetetlenek. Amennyiben valaki nem jelentkezik a megadott határidőig, akkor azt úgy veszik, hogy nincs szükség semmilyen segítségre.

A főkordinátor kitért arra is: valószínűleg még az idén összehívják az összes kerületet. A találkozon „Szentkirályi Alexandra és terveink szerint az összes fővárosi körzet parlamenti jelöltje/képviselője jelen lesz”. Ebből az a következtetés adódik, hogy a kormánypártban várhatóan már ebben az évben eldöntik, kit indítanak a fővárosi választókerületekben a 2026-os parlamenti választásokon.

Kerestük Tar József Istvánt, aki a IX. kerületi roma nemzetiségi önkormányzat elnöke, a fővárosi

CSEND

TAR JÓZSEF ISTVÁN

mege erősítette, hogy az ismertett e-mailt elküldte, de egyebekről nem kívánt nyilatkozni

és az országos roma önkormányzat képviselője is. A budapesti főkordinátor megerősítette, hogy az ismertett e-mailt a CiKöSz vezetésével működő kerületi nemzetiségi önkormányzatoknak küldte el, de egyebekről nem kívánt nyilatkozni. Így nem sikerült megtudnunk például azt sem, hogy hány roma mozgósításával kalkulálnak a fideszes szervezetben, és vélekedése szerint mennyiben tekinthető jogszerűnek, ha kifejezetten kampánycélok érdekében használnak nemzetiségi önkormányzatokat.

Ahogy arról beszámoltunk, a CiKöSz elsőpró győzelmet aratott az önkormányzati választásokkal egy időben tartott országos roma nemzetiségi választáson: a mandátumok csaknem háromnegyedét elnyerte az országos önkormányzatban. A budapesti választási adatokat végignézve elmondható, hogy lényegesen szerényebb mértékben, de a fővárosi kerületekben is a CiKöSz nyert. A 23 kerületből 13-ban szerzett többséget, ezek közül 8-ban csak a CiKöSz képviselői kerültek be a testületbe.

„Havi 132 ezret kapok, de ne írják le a nevem, nem akarok szégyenkezni!”

RIPORT Nehezen hiszi a falvak időseinek többsége, hogy nem lesz idén nyugdíjkorrekció, de ha tényleg elmarad, akkor az szerintük csak az ukránok, a migránsok és Brüsszel miatt lehet.

VAS ANDRÁS

– Nem szégyelli magát! Idejön, hogy hazudozzon, hogy nem lesz nyugdíjemelés?! Takarodjon innen, vagy kieresztem a kutyát!

Az említett eb valami tacsókóféle, és sokkal kevésbé tűnik ingerültnek, mint gazdája, a somogyudvarhelyi idős asszony. Akit az a kérdésünk dühített fel ennyire: mit szól hozzá, hogy az idén elmarad a máskor novemberben esedékes nyugdíjkorrekció?

Bár az asszony tagadja, a korrekció biztosan elmarad, mert az év eleji 6 százalékos nyugdíjemelés meghaladta a várható – a kormány által 3-4 százalékosra becsült – éves inflációt. Emellett nyugdíjprémiumra sem számíthatnak az idősek, hiszen a gazdasági növekedés nem haladja majd meg a 3,5 százalékot. Erről azonban jellemzően csak a független híradások számoltak be, a nyugdíjakkal kapcsolatban máskor oly lelkes közmédia mélyen hallgattott erről. Miképp arról is, hogy jövőre a 2023-as 18,8 s az idei 6 százalékos nyugdíjemelés után csak 3,2 százalékos növekményre számíthatnak a szépkorúak. Ami sokak számára édeskeves, hiszen a KSH legfrissebb adatai szerint a mintegy kétmillió öregségi nyugdíjas közel negyede már szegénynek tekinthető. A 230 ezres átlagnyugdíj helyett ugyanis kevesebb mint 168 ezer forintból kell megélniük.

Somogyban az országos átlagnál is rosszabb a helyzet, az átlagnyugdíj 210-215 ezer forint körül mozoghat, ám a 80 ezer helyi nyugdíjas harmada 160 ezer forintnál kisebb járandóságot kap kézhez. Ráadásul akadnak, akiknek még a 100 ezret sem éri el a nyugdíjuk. Utóbbiaknak a jövő év eleji nyugdíjemelés valamivel több mint 3 ezer forintot jelent majd, de a somogyi szépkorúak alsó harmada is kénytelen lesz beérni 4-5 ezres emeléssel.

– Az ukránok miatt van, ha nem háborúznának, akkor az Unió adna pénzt Magyarországnak, amiből futná nagyobb emelésre – mondta fel Heresznyén egy néni is a kormánypropagandát. A kevesebb mint 300 fős Dráva menti falu, ahogy a teljes Dél-Somogy, a Fidesz-KDNP erős bázisa, a településen az EP-választáson 60 százaléknál többen voksoltak a kormánypártokra. Egy másik helyi idős férfi nem is hallott róla, mekkora emelés várható, ahogyan az elmúlt években novemberben érkező pluszpénzekről sem, noha utóbbiból szokott félretenni tüzelőre, valamint a Nagykanizsán élő unokáknak is abból futotta karácsonyi ajándéokra. A Bolhón megkérdezettek közül sem hallott senki róla, hogy novemberben csak a megszokott pénz érkezik, s itt is elhangzott vádként: csak a hangulatot akartuk kelteni. Persze ahol négy és fél hónapja 70 százalék felett végzett a Fidesz-KDNP, ott egyértelműen jobban hisznek a közmédiának és a TV2-nek.

– Nézzük mindennap a híreket, a Kossuth is be van kapcsolva végig, de nem mondták, hogy nem lesz kiegészítés – mondták.

– Miből fizetnének, lassan csődbe megy az ország, már mindent el-

FOTÓK PAVEL BOGOLJEV

Babócsán tőlünk értesültek, hogy novemberben nem lesz pluszpénz, a jövő évi, alig több mint 3 százalékos emelést fake newsnak – ahogyan egyikük mondta, faknyúznak – tartották.

Somogyban az országos átlagnál is rosszabb a helyzet, az átlagnyugdíj 210-215 ezer forint körül mozog

loptak, s ezért az Unió nem ad pénzt – lepett meg egy svájcisapkás férfi Vízváron. Szintén névtelenségbe burkolódzó szomszédja csak bólogatott erre. Jólértesültségüket az internetre fogják, mindketten lelkesen böngészik a híreket a világhálón, így nem abban a Potemkin-világban élnek, mint környékbeli sorstársaik nagy része. A svájcisapkás a Tiszára voksolt, szomszédja a Mi Hazánkra, de nemcsak ők lógnak ki a dél-somogyi kormánypárti tömegből, hanem Vízvár is, ugyanis a Dráva menti falvak közül egyedül itt végzett 50 százalék alatt a Fidesz-KDNP júniusban.

Babócsán aztán visszazökkennünk a helyi valóságba. A cirka tucatnyi helyi megkérdezett nagyobb része nem hallott semmilyen, nyugdíjakkal kapcsolatos hírt. Tőlünk értesültek, hogy novemberben nem lesz pluszpénz, a jövő évi, alig több mint 3 százalékos emelést fake newsnak – ahogyan egyikük mondta, faknyúznak – tartották.

– Az csak az első részlet lesz, aztán év közben még kétszer-háromszor megemelik – bizonygatta egy roma férfi a többieknek, s állította, erről beszéltek a tévében. Hogy melyik csatornán, arra nem emlékezett, csak abban volt biztos, hogy nem az RTL-en, mert azt nem nézik, az a brüsszeli migránshíradó, maximum a délutáni sorozatokra

hajlandók odakapcsolni. Észak felé fordulva a Drávától Háromfán és Taranyban is meglepő tájékozatlansággal találkoztunk, bár utóbbi helyen egy szintén névtelenséget kérő, 72 éves asszony annyit elismert, a postástól hallotta, hogy nem lesz pluszpénz novemberben.

A megye egy másik, szintén boldogtalanabb vidékén, Külső-Somogy déli részén hasonló fogadtatásban volt részünk, mint déli utunk elején. Kazsokon két, buszra váró nyugdíjas asszony vádolt meg bennünket rémhírkeltéssel. Annak tükrében, hogy itt 85 százaléknál is többen voksoltak júniusban a Fidesz-KDNP-re, az lett volna a meglepő, ha nem így történik. Néhány percnyi beszélgetés után aztán kiderült, a nyugdíjukkal ők sem elégedettek, főként, hogy nagy a drágaság a mozgó boltban, a normál pedig már bezárt – az „Eladó” tábla is megkopott rajta –, a kisbolt szinte semmire sem jó, Kaposvár viszont 30 kilométer, a benzin drága, meg aztán nehezen is mozdulnak.

– A háború miatt van drágaság, meg Brüsszel miatt – egyeztek meg nagyon hamar, amikor a jövő évi, csekélyke nyugdíjemelést ismét szóba hoztuk. Felvetésünkre, hogy háború tavaly, sőt tavalyelőtt is volt már, a járandóságuk mégis nagyobb mértékben emelkedett, gyorsan megtalálták a bűnbakot: akkor egye-

Üres a bevásárlókosár. A falvakban élő nyugdíjasok közül sokan épp csak túlélik a kis pénzükből

80 ezer
somogyi nyugdíjas közül 26 ezren 160 ezer forintnál kevesebb járandóságot kapnak kézhez

„Nézzük mindennap a híreket, a Kossuth is be van kapcsolva végig, de nem mondták, hogy nem lesz kiegészítés.”

dül Brüsszel a felelős, mert az ukránoknak meg a migránsoknak adja a pénzt. – Hallottam, hogy a németek 1500 eurót adnak minden migránsnak, aki bemegy hozzájuk, még dolgozniuk sem kell. Naná, hogy akkor így nem jut a normális embereknek, a magyaroknak meg pláne, mert mi nem engedünk be senkit, ezért nem adják oda a pénzünket.

Büssében, ahol 80 százalékot kaptak a kormánypártok, előbb egy német nyugdíjas házaspárba botlottunk – megannyi nyugat-európai nyugdíjas vett házat a szűk 400 fős településen –, éppen a megyeszékhelyre indultak nagybevásárlásra. Csak annyit mondtak, látják, a korukbeli falusiak között nagy a szegénység, ők viszont az otthoni nyugdíjukból jól elvannak, mint kiderül, a különbség úgy hatszorosa javukra.

– Havi 132 ezer forintot kapok, de le ne írják a nevem, mert sokfelé ismernek a környéken, nem akarok szégyenkezni! – könyökölt a kerítésen a szódásra várva egy hetvenes asszony. – Nem a kormány a hibás, hogy ilyen kevés a pénzem, hanem a kommunisták, akkor volt alacsony a fizetésem, nagyon kis pénzzel mentem nyugdíjba, hiába emelgetik szépen, nem elég semmire. Azt meg nem várhatom el, hogy nekem jobban emeljék, mint a többieknek, nem?

Gyors számolás után kiderül, jövőre 136 ezer forintra számíthat. A minimális gyarapodás láthatóan meglepte az idős asszonyt, aki csendben megjegyezte: ez kevesebbet fog érni, mint az idei pénze.

– Tudnék csúnyábbat is mondani, de inkább azt írják, nagy lóköttő, tolvaj banda ez, s kihasználják, hogy az idősek vakon bíznak bennük – mondja Körömi Péter, aki budapesti, csak szennvedélyének hódolt a kisgyaláni halastavon. – Szoktam beszélgetni itteniekkel, de politizálni már nem állok le velük, mert nem lehet kiszakítani őket a TV2-Hír TV-közmédia szentháromságból. Rengeteg mindenről nem halanak, viszont elhisznek minden baromságot, ami dől ezekből, nekik szentírás, amit a tévében, rádióban bemondanak. Internetre meg miből lenne pénzük, hát látták, milyen szegény vidék ez. Azok tájékozottabbak, akik együtt élnek a gyerekeikkel, de tanúja voltam már olyannak, hogy a hetvenes apa és negyvenes fia majdnem összeverekedtek, amikor utóbbi mondott valami csúnyát Orbánról. Sajnálom őket, mert könnyű őket megvezetni: ha holnap bemondaná a Kossuth rádió, hogy januártól mindenkinek megduplázódik a nyugdíját, akkor is elhinnék, hogy így van, ha egy fillérrel sem kapnának többet az új évben.

– Mi mindent megteszünk, hogy tájékoztassuk a szépkorúakat – mondta a jelenségről Stikel János, a Nyugdíjasok Szervezeteinek Somogy Megyei Szövetsége elnöke. – Hírleveleket küldünk, elmagyarázzuk a változásokat, de csak keveseket érünk el, hiszen a somogyi idősök alig ötöde tagja valamelyik egyesületünknek, a többiek maguk vannak, s nincs semmi más forrásuk, mint a kormánypropaganda.

LAPSZÉL

Nőhet az ingyenes készpénzfelvételi limit

FOTÓ: ERŐS DÉNES

250 ezer forint lesz az ingyenes készpénzfelvételi plafon, ha az Országgyűlés gazdasági bizottsága és plenáris ülése is támogatja a fogyasztóvédelmi albizottságban kedden egyhangúan megszavazott javaslatot – jelentette be Tordai Bence a Facebook-oldalán. A független országgyűlési képviselő emlékeztetett, hogy a ma 150 ezres ingyenes készpénzfelvételi limit tíz éve változatlan, és elinflálódott. Korábban MSZP-s képviselők nyújtottak be az Országgyűlésnek törvénymódosítást, amellyel azt szeretnék elérni, hogy a mindenkori minimálbér összegéig legyen ingyenes a bankkártyás készpénzfelvétel. Amennyiben az Országgyűlés valóban 250 ezer forintra emeli az ingyenes készpénzfelvételi havi limitet, úgy ezt kihasználva egy számlatulajdonos évente akár 28 920 forintot spórolhat a Bankmonitor számításai szerint. NÉPSZAVA

Továbbra is fogynak az építőipari cégek

FOTÓ: LADJANSZKI MÁTÉ

Szeptemberben már 65 ezer alá csökkent az építőipari ágazatban működő társas vállalkozások száma. Ez tavaly decemberhez képest 1,4 ezer vállalkozással jelent kevesebbet. Az alapítási kedv továbbra is visszafogott, az év eleje óta nem érte el a 3,2 ezret ezek száma, ami az előző év azonos időszakához képest 500 vállalkozással kevesebb. Ugyanakkor közel 4,6 ezer társas vállalkozás hagyta el a piacot szeptember végéig, ami azt jelenti, hogy tizennégyből egy cég megszűnt. Az új eljárások – felszámolások, kényszertörölések és végelszámolások – száma is magas, szeptember végéig közelíti a hétezeret – közölte az Opten. A céginformációs szolgáltató értékelése szerint bár az építőipari termelés az idén némi növekedést mutatott, a szektor hozzájárulása a bruttó hazai termékhez (GDP) csökkenő tendenciát mutat. NÉPSZAVA

RÉSZVÉNYEK

BUX	
74 225,68	↑ +0,14%
Mol	
2 626 Ft	↑ +0,77%
MTelekom	
1 102 Ft	↑ +1,47%
OTP	
18 840 Ft	↓ -0,53%
Richter	
10 980 Ft	↑ +0,27%

Baj van a gazdálkodással

TARTOZÁS Szeptemberben 108 milliárd forintra ugrott a költségvetési intézmények adóssága. Az év végéig még brutális hiánynövekedés várható.

PAPP ZSOLT

Ellentmondásos folyamatok jellemzik az államháztartás gazdálkodását: szeptemberben némileg váratlanul csökkent a hiány, ugyanis a költségvetési gazdálkodásban 234,2 milliárd forintos többlet keletkezett, így a deficit 2624,5 milliárd forintra mérséklődött. Az egyenleg javulása látszólagos, ugyanis az javarészt egy nagyobb uniós átutalásnak volt köszönhető. Eközben 108 milliárd forintra ugrott a költségvetési szervek lejárt adóssága, vagyis egyetlen hónap alatt 20 milliárd forinttal, illetve 22 százalékkal növekedett, ami arra utal, hogy a költségvetés közel sem stabil, a kormány visszafogja a közintézmények finanszírozását, így azok nem tudnak fizetni a beszállítóiknak.

A szeptemberi kifizetetlen tartozás az elmúlt évek és hónapok tükrében is nagynak mondható, ám még messze nem éri el a márciusi 134 milliárd forintos rekordállományt. A csúcs után pluszforrásokkal mérsékeltek az intézmények adósságát, de az így sem tudott 79 milliárd forint alá menni, sőt augusztusban és szeptemberben összesen 28 milliárd forinttal nőtt is.

A Magyar Államkincstár (MÁK) adatai szerint szeptemberben a lejárt adósságállomány több mint háromnegyede, 76 milliárd forint az állami egészségügyi intézményeknél halmozódott fel. A kórházak tartozása ennél lényegesen nagyobb lehet, ugyanis a nagy adósoknak számító klinikák egyetemi alapítványi fenntartásba kerültek

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

Hiába pótolják ki a kórházak apanázsát, az alulfinanszírozottság miatt a tartozások újratermelődnek

az elmúlt években, így bár az utolsó fillérig közpénzből működnek, mégsem tartják nyilván adósságaikat a költségvetési intézmények között. Ezzel együtt is a 76 milliárdos tartozás arra utal, hogy a kórházak tavaszi adósságrendezése nem oldotta meg a problémákat, az egészségügy továbbra is alulfinanszírozott: az egészségügyi intézményi adósság ez év márciusában elérte a 90 milliárdos csúcst, az adósságrendezési eljárás keretében a lejárt tartozások közel felét sikerült eltüntetni. Júliusban 46,7 milliárdra csökken az lejárt állomány, ez nőtt két hónap alatt 76 milliárd forintra. Látna a dinamikusan növekvő adósságot, a kor-

2,2 ezer

milliárd forintos hiánynövekedés várható az év végéig

mány még az idén újabb kórházi adósságrendezésre készül. Erről Takács Péter egészségügyi államtitkár beszélt egy konferencián, amiről korábban a Népszava is beszámolt. Sőt az ígéretek szerint visszamenőlegesen havi 12,5 milliárd forint pluszfinanszírozást is kapnak a kórházak, ami elegendő lehet az eddig felhalmozott tartozások rendezésére.

Ugyanakkor nemcsak a kórházak, de a rendvédelmi szervek is pénziánnal küzdenek: szeptember végén a rendőrség lejárt adóssága 22 milliárd forint volt. Ez az elmúlt hónapokban is ezen a szinten mozgott, annak ellenére, hogy a költségvetésből több esetben kapott milliárdos kiegészítést a rendvédelem. A kincstári adatok alapján úgy tűnik, nemcsak a kórházak, de a rendőrség is konszolidációra szorul, és emelni kellene a költségvetési fejezet támogatását is. A MÁK adatai még a Közbeszerzési Főigazgatóságnál mutattak ki nagyobb tartozásállományt 3,2 milliárd forint értékben, illetve a kormányhivatalok is 2,8 milliárddal tartoztak adósaiknak. Az elmúlt hónapokban nagyobb adósságállomány keletkezett a büntetés-végrehajtásnál is, de szeptemberben itt csak 852 millió forint lejárt számlát nem fizettek ki, míg az állami közoktatási intézményeket felügyelő Klebelsberg Központok 401 millió forintos lejárt adósságot jelentettek.

Ezekben a hónapokban omlik össze a költségvetés

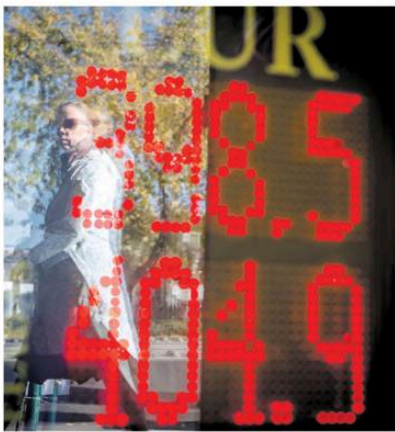
A magas, 108 milliárd forintos adósságállomány arra utal, hogy a költségvetési folyamatokat a kormány nem tudja teljes mértékben kontroll alatt tartani, és más közlések szerint is arra kell számítani, hogy a helyzet tovább romlik az utolsó negyedévben. Szeptemberben ugyan 234 milliárddal 2624 milliárd forintra csökkent a deficit, de ez javarészt egy nagyobb összegű uniós támogatás átutalásának köszönhető, vagyis nincs arról szó, hogy a költségvetési gazdálkodás kezdene egyenesbe jönni. Sőt, egyes várakozások szerint – erről Nagy Márton nemzetgazdasági miniszter beszélt először – a harmadik negyedben csökkent a GDP, vagyis visszaesett a gazdaság, ami a költségvetés bevételi oldalára további nyomást gyakorolhat. A kormány mindenesetre azzal számol, hogy az utolsó negyedévben drasztikusan nő

az államháztartás hiánya, ugyanis év végére a jelenlegi 2624 milliárd forinttal szemben 4790 milliárd forintos deficitet tervez; erről a Pénzügyminisztérium október elején tájékoztatta az Európai Bizottságot a túlzottdeficit-eljárás keretében. Ez azt jelenti, hogy az október és december közötti három hónapban átlagosan havi 720 milliárd forintos deficit várható. Ha ez a kormányzati előrejelzés valóra válik, akkor azt joggal lehet majd a költségvetési gazdálkodás összeomlásának tekinteni, ami megjelenhet a forint árfolyamváltozásában is. Egyelőre nem látni, hogy miből jön össze az év utolsó három hónapjában közel 2200 milliárdos deficit. Varga Mihály pénzügyminiszter lapunknak korábban azt nyilatkozta, hogy ezt több tervezett kiadás okozza; ezek közül az őszi államadósság-lejáratokat és kamatfizetéseket emelte ki.

Már 405 forint felett is járt az euró

GYENGÜLÉS A héten tovább gyengült a forint, az euró árfolyama egyre távolabb kerül a korábbi lélektani határtól, vagyis a 400 forintos szinttől. Tegnap délelőtt volt, hogy már 405 forint felett is járt az árfolyam, a hazai valuta leggyengébb pillanatában egy euróért 405,4 forintot is fizettek a pénzpiacokon. A forint az elmúlt évtizedekben trendszerűen gyengült, így nem volt nagy meglepetés, hogy az árfolyam (újra) átlépte a 400 forintos szintet; igaz, ezt inkább a jövő évre várták – mondta Török Zoltán, a Raiffeisen Bank elemzője. A szakértő szerint a forint elmúlt napokban tapasztalható gyengülése inkább a nemzetközi piacok bizonytalanságával magyarázható: egy hét

múlva az Egyesült Államok új elnököt választ, és a voksolás kimenetele ma még kiszámíthatatlan, a bizonytalanság pedig soha nem használ a forintnak – fogalmazott az elemző.

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

Emiatt hatástalanok maradtak azok a forintra nézve pozitív hírek, mint a jegybank múlt heti döntése az alapkamat tartásáról, miközben más nagy jegybankok folytatják kamatcsökkentéseiket, vagy akár az, hogy a Standard & Poor's hitelminősítő is változatlanul hagyta a magyar államadósság besorolását – mondta Török Zoltán.

A piaci bizonytalanságot kihasználva egyre több befektető spekulál a forint gyengülésére – derül ki a Magyar Nemzeti Bank legutóbb nyilvánosságra hozott adataiból. Az elemzők szerint a

A valutaváltók tábláin hamar megjelenik az euró drágulása

következő hónapokban az MNB várhatóan extra óvatos monetáris politikát folytat, hisz a jövő márciusi MNB-elnökváltás egyre közelebb kerül. Ilyenkor minden elnök számára kiemelten fontos az „öröksége”, ebbe pedig nem férne bele a forint árfolyamának összeomlása.

A hazai valuta az idén (is) gyengén teljesített régiós összehasonlításban. Az év elején egy euró még 382 forintba került; akkor senki sem gondolta, hogy már októberre elérjük a 405 forintot. A forint az elmúlt 12 hónapban 5,8 százalékkal értékelődött le, ezzel szemben a lengyel złoty 2 százalékkal erősödött, míg a cseh korona 3,4 százalékkal gyengült az euróval szemben. P. ZS.

Putyinisták sikerei Bulgáriában

SZÓFIA A miniszterelnök pártja, a középjobb GERB kapta a legtöbb szavazatot a bolgár választáson, kormányozni azonban csak koalícióban képes.

MIKLÓS GÁBOR

A jogosultak 38,4 százaléka ment el szavazni vasárnap Bulgáriában. Ez ugyan négy százalékkal több, mint legutóbb, áprilisban volt, de így is mutatja a közönyt, hogy a társadalom nagyobb része már nem hisz a választások jelentőségében. Ez a csekély érdeklődés az oka, hogy a következő parlamentbe hat párt is bejutott, így több szélsőséges, oroszbarát ultranacionalista alakulat is. Az alacsony választói hajlandóság felértékelte a török és muzulmán kisebbség szavazatait. Ők viszont most két versengő párt-ra is szavazhattak. A török térfélen a dúsgazdag és gátlástalan Deljan Peevszki oligarcha alakulata nyert, maga mögé szorítva a pártalapító Ahmed Dogan pártját.

Bojko Boriszov jobb-közép GERB (Polgárok az Európai Bulgáriáért) pártja 26,4 százalékat kapott, alaposan megelőzve a második helyezett Folytatjuk a Választást! (PP) nevű reformpártot. A harmadik helyet megszerezte az Újjászülötés (Vazrazsdane) nevű szélsőnationalista, Putyin-barát párt. A további sorrendben 10,2 százalékkal Peevszki DPSZ – Új kezdet pártja következik, őket 7,6 százalékkal a Bolgár Szocialista Párt (BSZP) követi. Dogan pártja, az APSZ 7,5 százalékat kapott, a populista Van Ilyen Nép! (ITN) 6,8 százalékat. Bejutott a parlamentbe 4,6 százalékkal a MECS nevű párt is, amelynek vezetője Orbán Viktor követőjeként határozta meg magát, s erősen euroszeptikus nézeteket hirdet.

A most felálló bolgár parlament pártjai több szempont szerint is csoportosíthatók. A GERB, a PP és mind a két „török” párt EU-elkötelezettnek és atlantistának mondja magát. A BSZP is híve a bolgár

A jogosultak 38,4 százaléka ment el szavazni vasárnap Bulgáriában. Ez ugyan négy százalékkal több, mint legutóbb, áprilisban volt, de így is mutatja a közönyt, hogy a társadalom nagyobb része már nem hisz a választások jelentőségében.

FOTÓ: AFP/NIKOLAY DUTCHINOV

EU- és NATO-tagságnak, de ellenzik Ukrajna támogatását. A Vazrazsdane és a MECS nyilvánvalóan a putyini politikához közelítene Bulgáriát. Ez lenne a „nyugatias” és „oroszbarát” erők szembenállása. Lazán számítva ki lehet mondani, hogy a mostani bolgár nemzetgyűlés képviselőinek majd 30 százaléka vagy elkötelezetten Putyin-barát, vagy szemérmesen ruszofil. Az oroszbarátság egyrészt régi hagyomány, az ortodox egyháznak szinte dogmája, másrészt viszont egyfajta nosztalgikus válasz a rendszerváltoztatás utáni állapotokra.

A másik kérdés, amely megosztja a társadalmat és a pártokat: a

korruptióhoz való viszony. Bulgária az EU legkorruptabb tagállamának számít, s a gazdasági és egyéb fejlettségben is a sor végén áll. Aligha kétséges, hogy ez jórészt a társadalmat átszövő klientelizmus, a korruptió rendszere miatt van így. A GERB társadalmi befolyását többek annak köszönheti, hogy (akárcsak a Fidesz) jó időben jutott hatalomra, s a beáramló európai fejlesztései pénzeket lenyúlva építette ki kliensrendszerét, szállta meg a közigazgatást. A háttéralkuknak részese volt a korábban sokkal erősebb BSZP és a török párt is. Ezek a pártok nyilván elégedettek a létező politikai rendszerrel, amely-

Boriszov kormányfő a politikai apátiát is kihasználva kormányozhat tovább

ben a politikai, a megvásárolható ügyészek és bírók, valamint az üzleti és alvilág többé-kevésbé összehangoltan rabolja le a társadalom többségét.

2021-ig a politikai szférát Bojko Boriszov GERB pártja uralta, változó partnerekkel kormányzott együtt. A Covid-járvány idején több egymást követő politikai, korrupciós botrány hatására tömegmozgalom kezdődött a korrupt pártok és a romlott igazságszolgáltatás hatalma ellen. Ez azonban alapján nem rendítette meg a rendszert, továbbra is Boriszov uralja a politikai szférát. A korrupció ugyanúgy rendszerének gerince, mind Orbáné, de a felszínen soha nem konfrontálódik Brüsszellel és Washingtonnal, és ezért „békén hagyják.” Többször megpróbálták már rávenni, hogy álljon össze a jobb-közép és EU-párti PP párttal. A korrupcióellenes és reformvonal fő képviselője a PP. Ezek a próbálkozások eddig soha nem voltak sikeresek: Boriszov nem kívánja átláthatóvá tenni a kormányzást, ellenzi az igazságügy mélyreható átalakítását és a titkosszolgálati reformot.

Lehetséges, hogy most, miután három éven belül a hetedik parlamentet választották meg, újra megpróbálkoznak egy ilyen koalícióval. A kormányalakító többséghez nem lesz elegendő a GERB és a PP frakciója, be kell vonniuk egy harmadik pártot is. Erre a szerepre több jelentkező is van. A reformerek szakértő miniszterekből álló kormányt szeretnének, s arra szólították fel a győztes GERB-et, hogy ne jelöljön politikailag exponált személyiséget miniszterelnöknek. Boriszov ezt elutasította. A koalíciós alkuk el fognak húzódní, s arra biztosan hatást gyakorol majd az amerikai elnökválasztás eredménye.

Rossz viccből nagy balhé

TRÉFA A Rákosi-korszakban keringő tréfa juthat a magyar olvasó eszébe a New York-i Madison Square Gardenben elsütött rasszista poénról: értik ők a viccet, csak nem szeretik. Jelesül az Egyesült Államok társult államáról, Puerto Ricóról van szó, amelynek lakóit a „Kill Tony” művésznéven futó Tony Hinchcliffe humorista sértett vérig azzal, hogy az otthonukat egy „lebegő szemétszigetnek” nevezte.

Ez nem jött jól a Trump-kampány számára, amely az idei kampányban sikeresen szólította meg a heterogén szavazó réteget alkotó latino választókat. Bár egy izléstelen vicc miatt talán nem kap lehet a teljes republikánus kampány, a potenciális sértettek száma legalábbis aggodalomra ad okot. Az Egyesült Államok területén jelenleg 5,8 millió Puerto Ricó-i ember él, ennél viszont fontosabb, hogy a legfontosabb billegő államnak számító Pennsylvániában 472 ezer Puerto Ricó-i közösséghez tartozó lakost tartanak számon. A 2020-as elnökválasztáson Joe Biden pontosan 80 555 szavazattal múlta felül Donald Trumpot, ami világosan mutatja, hogy arányosan milyen kis szavazatkülönbség dönthet idén is az állam elektori mandá-

tumairól. Kamala Harris egy philadelphiai könyvesboltban tartott lakossági fórumon ki is jelentette, hogy „a győzelemhez Phyllin keresztül vezet az út”, de az állítás minden szakértő szerint az egész államra nézve is helytálló lehet.

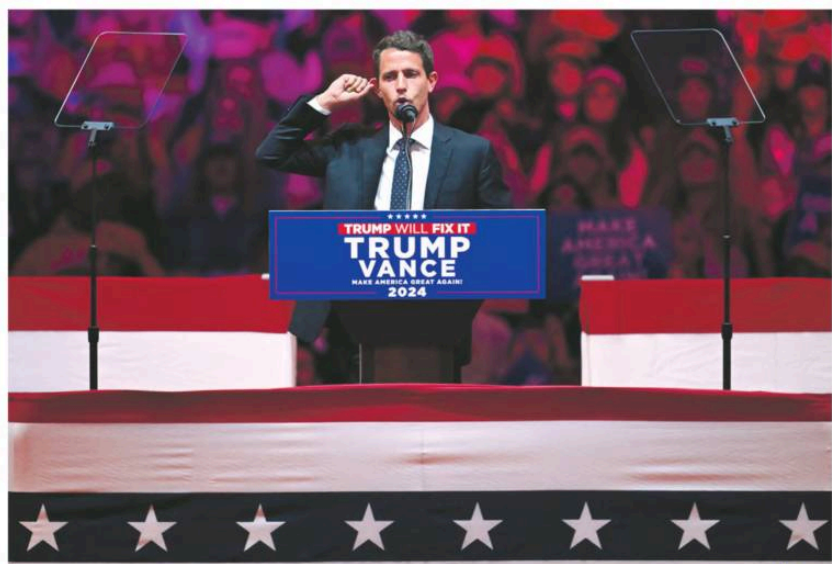
A Trump-kampány munkatársai azonnali tűzoltásba kezdtek, és igyekeztek elhatárolni magukat Hinchcliffe kijelentésétől. A Fox News Digitalnak elküldött hétfői közleményében a Trump-kampány vezető tanácsadója, Danielle Alvarez így fogalmazott: „Ez a vicc nem tükrözi Trump elnök vagy a kampány nézeteit.”

A liberális MSNBC hírsatorna Morning Joe című műsorában később AOC már „mini január 6-i gyűlésnek nevezte” a vasárnap New Yorkban tartott rendezvényt.

Alexandria Ocasio-Cortez (AOC) New York-i demokrata képviselő és Tim Walz demokrata alelnökjelölt hétfőn a Twitch streamingcsatornán reagált az elhangzottakra. A Bronxban felnőtt

AOC politikai karrierje előtt sokáig pincérként dolgozott, az illegális bevándorlók munkakörülményeinek megismerése nagy szerepet játszott abban, hogy a Bernie Sanders vermonti szenátor 2016-os kampányában vállalt szerep után a Demokrata Párt progresszív szárnyának vezéralakja lett. „Ha egy seggfej úszó szemétszigetnek nevezi Puerto Ricót, akkor tisztában vagy vele, hogy rád gondol. Ezt gondolják azokról, akik kevesebb pénzt keresnek náluk, akik ételt szolgálnak fel nekik az étteremben, akik összehajtogatják a megvásárolt ruháikat egy üzletben – utalt AOC a Madison Square Gardenben halott uszító nyelvezetre. Walz pedig kiemelte, hogy 2017-ben Donald Trump sértő megjegyzésekkel reagált a Puerto Ricót sújtó Maria hurrikán utáni állapotra, és rámutatott, hogy a Puerto Ricó-iak amerikai állampolgárok, akik adót fizetnek, és jelentős számban szolgálnak az amerikai hadseregben is.

A liberális MSNBC hírsatorna Morning Joe című műsorában később AOC már „mini január 6-i gyűlésnek nevezte” a vasárnap New Yorkban tartott rendezvényt, utalva a Fehér Ház déli szomszédságában lévő Ellipse nevű parkban tartott Trump-gyű-

FOTÓ: AFP/ANGELA WEISS

lésre, amely után a tüntetők megrohmozták a washingtoni kongresszus épületét.

A humorista is kapesolt a balul elsült tréfája után, és szakmájához hűen igyekezett lehűteni a kedélyeket. Tim Walz demokrata alelnökjelöltnek címezve a szavait: „Ezeknek az embereknek semmi humorérzéke nincsen. A bokros teendői mellett miért tölti az idejét egy alelnökjelölt kontextusból kiragadott vicc elemzésével azért, hogy rasszistának tüntesse azt fel? Imádom Puerto Ricót. Nyaraltam is ott. Én mindenből viccet csináltam a jelenlévők közül. Egy humorista vagyok, Tim. Talán itt az ideje tampon cserélned” – így Hinchcliffe.

Tony Hinchcliffe humorista izléstelen tréfája milliókat sérthetett meg

Nate Silver, aki pókerjátékosból lett választási matematikában jártas guru, az X-es közösségi oldalán sokatmondó grafikont osztott meg. Október 28-án a Tony Hinchcliffe-re való Google-keresések száma valósággal kilőtt, még a Kamala Harris kampányát nyíltan támogató megasztár, Taylor Swift kereséseinek számát is felülmúlta. Nyitott kérdés, hogy egy buta vicc miatt elbukhatja-e Trump a második elnöki ciklusát, a fej fej melletti versenyben azonban egy kis botlás is nagy kárt okozhat. MOSOLYGÓ MIKLÓS

LAPSZÉL

Szabadult Trump egykori főtanácsadója

Létöltötte négy hónapos börtönbüntetését, így kedden szabadult Steve Bannon, az első Trump-adminisztráció vezető stratégája, a War Room című nacionalista-populista podcast szerkesztő-műsorvezetője – adta hírül a The Hill portál. A büntetést azért kapta, mert a Capitolium 2021. január 6-i ostromának a körülményeit vizsgáló házbizottsági meghallgatásra kiküldött idézésnek nem tett eleget. Bannon egy héttel a november 5-i elnökválasztás előtt szabadult a connecticuti börtönből. Ő már a második egykori Trump-tanácsadó, akit börtönbüntetésre ítélték a január 6-át vizsgáló házbizottságnak való ellenszegülés miatt. Peter Navarrót, az első Trump-kormány volt gazdasági tanácsadóját röviddel Bannon elítélése után ugyanabban a vádpontban találta bűnösnek a bíróság. NÉPSZAVA

Háborús bűnök Szudánban

Mindkét fegyverviselő fél háborús és emberiség elleni bűncselekményeket követett el a szudáni polgárháborúban – állapította meg egy az ENSZ Emberi Jogi Tanácsának készített jelentés. A szóban forgó bűncselekményeket a dokumentum szerint főként a szudáni fővárosban, Kartúmban és a darfúri régióban követték el. A másfél éve tartó polgárháború Abdel Fattáh el-Burhán de facto uralkodó, valamint korábbi helyettese, Mohamed Hamdan Daglo fegyveres csoportja között tört ki. NÉPSZAVA

Új vezető a Hezbollah élén

Naim Kasszem lett a libanoni síita politikai párt és katonai szervezet feje, miután szeptember végén izraeli légitámadás végzett Hasszán Naszraláh korábbi vezetővel. Kasszem mintegy 30 éve meghatározó tagja az Irán által támogatott szervezetnek, melynek katonai szárnyát az USA és az Európai Unió is terrororganizmusként tartja számon. Október 8-án egy meg nem nevezett helyszínről küldött videóüzenetet, amelyben elmondta, hogy a Hezbollah képességei érintetlenek maradtak az Izrael okozta „fájdalmas csapások” ellenére. Azt is hozzátette, hogy a csoport támogatja a libanoni parlament elnökének, Nabih Berrinek tűzszünetre tett erőfeszítéseit. NÉPSZAVA

Orbán elment a falig

TBILISZI Miközben Grúziában újraszámolják a szavazatokat, Orbán Viktor szabad és demokratikus választásról beszél, Brüsszelt ostromozva.

GÁL MÁRIA

Országszerte, véletlenszerűen kiválasztott szavazóközpontokban újraszámolják a szavazatokat – jelentette be a grúziai Központi Választási Szavazóbizottság. A Le Figaro által ismertett testületi közlemény szerint minden választókerületben öt szavazókörben lesz újraszámolás. A folyamat tegnap meg is kezdődött, a választási bizottság jelölte ki azokat a szavazóköröket, ahol újraszámolják a voksokat. Ez a szavazókörök 14 százalékát jelenti, elsősorban azokat, ahol az Európa-párti ellenzék csalással és a választások „ellopásával” vádolja a kormánypartot – közölte a testület.

A bizottság döntéséről az orosz TASZSZ hírügynökség is beszámolt, emlékeztetve, hogy „a volt szovjet köztársaságban” rendezett választáson először alkalmazták az elektronikus szavazóurnákat.

A TASZSZ nem, de a Le Figaro kitért arra is, hogy miközben Brüsszel és Washington felszólította Tbiliszit, hogy indítson vizsgálatot a választási csalási vádakkal kapcsolatban, Orbán Viktor magyar miniszterelnök azért utazott hétfő este Grúziába, hogy e vádakkal szemben támogatásáról biztosítsa a Kobakidze-kormányt.

A magyar kormányfő és külügyminisztere valójában ennél is tovább ment. Nemcsak támogatásukról biztosították a Grúz Álom pártot és az újrázni készülő Irakli Kobakidze miniszterelnököt, hanem az Európai Uniót is ostromozták. A tárgyalások után Orbán Viktor „mint egy ilyen sok vitát és harcot megért miniszterelnök” sajtónyilatkozatában többek között azt mondta: „Gratulálok a miniszterelnök úrnak a választási győzelméhez. Nézem a választás körül kirobbant vitát, olvasom a nemzetközi szervezeteknek az értékelését, és azt látom, hogy senki sem meri megkérdőjelezni azt, hogy ez a választás szabad és demokratikus választás volt. Minden kritikai megjegyzés mellett idáig senki sem mer elmenni. Ezt jól is teszik, hiszen mi, magyarok is küldtünk megfigyelőket, itt voltunk, láttuk a saját szemünkkel, hogy mi történik. Mielőtt idejöttem volna, át is tanulmányoztam a magyar megfigyelőknek a jelentéseit, amelyek egyértelműen pozitívak voltak, s egy szabad és demokratikus választásról számoltak be.” Tanácsot is adott a magyar miniszterel-

A magyar miniszterelnök a Kobakidze kormányfővel tartott sajtótájékoztatón elmondta: nem akart a kampány során Tbiliszibe látogatni, „mert az úgy tűnt volna, mintha beavatkoznánk a georgiai emberek döntésébe, inkább megvártuk a választás eredményét”

nök, mondván, hogy „bár a választás eredménye egyértelmű, a voksolás maga szabad és demokratikus volt, mégis lesznek viták” erről Európában, de ezeknek nem kell nagy jelentőséget tulajdonítani. „Amikor a konzervatív pártok nyernek Európában, akkor ugyanezeket a vitákat éljük át, mert az európai politikának van egy kézikönyve, azt érdemes ismerni, egy politikai kézikönyve, egy kisokos: hogyha a liberális pártok nyernek, akkor demokrácia van, ha a konzervatívok nyernek, akkor nincs demokrácia.”

Orbán szerint Georgiában a békére és az európai integrációra szavaztak az emberek. Úgy látja, hogy mind az ellenzék, mind a kormányzó párt elkötelezett az európai uniós integráció mellett, és „viccesnek” nevezte azt, hogy megkérdőjelezzék a georgiai kormány európai elkötelezettségét. „Gratulálok önöknek ahhoz, hogy miközben Európa-párti politikát visznek, nem engedték, hogy az önök országából egy második Ukrajna legyen.” Megígérte: hazánk támogatni fogja Georgia európai integrációs erőfeszítéseit. Hogy milyen úton és módon, arról nem esett szó a sajtótájékoztatón.

Mint ismert, az Európai Unió már jóval a választások előtt felfüggesztette a grúz csatlakozási folyamatot, miután a Grúz Álom párt által dominált tbiliszi parlament elfogadta az orosz mintára készült

külföldi ügynöktörvényt. Szijjártó Péter még harciasabban támadta az Európai Uniót. A külügyminiszter arra reagált, hogy 13 EU-s tagállam külügyminisztere elítélte a grúz választásokon történt szabálysértéseket, és úgy ítélték meg, hogy ez összeegyeztethetetlen az európai uniós tagjelölt országgal szembeni elvárásokkal. „13 európai külügyminiszter továbbra sem tudja megemésztetni, hogy a demokrácia a népkaratról szól, nem képesek megemésztetni, hogy a georgiai kormányt nem Brüsszeltől jelölik ki, hanem azt maguk a georgiai emberek választják meg” – írta közösségi oldalán a magyar diplomácia vezetője. Hozzátette: „A feladat azonban továbbra sem az, hogy megfeleljünk a brüsszeli elvárásoknak, hanem az, hogy teljesítsük az emberek akaratát... A kutya ugat, a karaván halad!”

A svéd kormány tegnap bejelentette: felfüggeszti a közvetlen partnerséget a grúz kormány tisztségviselőivel a demokrácia hanyatlásával kapcsolatos problémák és a parlamenti választások során történt szabálytalanságok miatt. Svédország a grúz kormány 25 millió svéd koronás támogatását – az évi 200 milliós segély egy részét – a jövőben a grúz civil társadalom megsegítésére fordítja. Ha Grúzia visszatér az EU útjára, újra megindulhat az együttműködés a svéd kormánnyal.

Orbán Viktor az egyetlen külföldi vezető, aki a georgiai fővárosba látogatott közvetlenül a megkérdőjelezett tisztségű választások után.

Nemzetközi tiltakozás Izrael ellen

UNRWA Izraelnek „a nemzetközi jog alapján kötelezettségei vannak, beleértve a nemzetközi humanitárius jogot s az ENSZ kiváltságait és mentességeit biztosító jogszabályokat ... Semmilyen jogszabály nem változtathatja meg ezeket a kötelezettségeket” – jelentette ki António Guterres. Az ENSZ-főtitkár arra reagált, hogy hétfőn a kneszet két olyan törvényt fogadott el, amely megtiltja az ENSZ palesztin menekülteket segélyező szervezete, az UNRWA munkáját Izraelben, valamint korlátozzák működését a megszállt palesztin területeken, Ciszjordániában és a Gázai övezetben.

Guterres bejelentette, hogy az ügyet az ENSZ Közgyűlése elé fogja

António Guterres hangsúlyozta Izrael humanitárius kötelezettségeit

terjesztetni, mivel ez a testület hozta létre 1952-ben az UNRWA mandátumát, amelynek a főtitkár szerint „nincs alternatívája”, ez „a fő eszköz, amelyen keresztül az alapvető segélyek eljutnak a megszállt palesztin területeken élő palesztin menekültekhez”.

Elítélte az izraeli döntést Josep Borrell, az EU külügyi főképviselője is, aki szerint az elfogadott törvények „szöges ellentétben állnak a nemzetközi joggal és az emberiség alapvető humanitárius elvével”. Bírálatot fogalmazott meg a német és a brit külügyminisztérium is. Anthony Blinken amerikai külügyminiszter már a hónap elején egy levélben óva intette Izra-

elt egy ilyen lépéstől, jelezve: ha a zsidó állam nem tesz meg mindent a gázai humanitárius helyzet javításáért, akkor az amerikai katonai segélynyújtást kockáztatja. A kneszet szavazása után Matthew Miller, az amerikai külügyminisztérium szóvivője elutasította a „kizáró intézkedést”, hangsúlyozva, hogy „e törvények elfogadásának következményei lehetnek”.

A kneszet 92 igen és 10 nem szavazattal hagyta jóvá a két jogszabályt, amely 90 nap múlva lép hatályba. Izrael azzal vádolja az UNRWA-t: beszivárogtatta a Hamasz terrorcsoport tagjait, s több munkatársa részt vett a 2023. október 7-i támadásokban. G. M.

Dupla fenekű ítélet

Az Alkotmánybíróság úgy utasította el a Fővárosi Törvényszék indítványát a fővárosi szolidaritási hozzájárulás ügyében, hogy közben számos ponton igazat adott neki. A taláros testület kiszolgálta az urat, de azért szórt elég morzsát az útra is ahhoz, hogy ne váljon zsákutcává a fővárosnak. Varga Mihály pénzügyminiszter ezúttal nem fűzött megjegyzést a dologhoz, holott korábban minden egyes állami inkasszót dobpergéssel ünnepelt. A városvezetés viszont örömtüzeket gyújtott. Mindkettő beszéd.

Az Alkotmánybíróság ítéletében nem találta megalapozottnak a törvényszék kérelmét, álláspontjuk szerint a szolidaritási hozzájárulás beszédese nem sért se alkotmányos, se nemzetközi jogot. Ezzel elfogadta a pénzügyminiszter érvelését. Csakhogy a körmönfontan bonyolult indoklásban több olyan aknát is elhelyezett, amelyre alapozva az egész szolidaritási hozzájárulási rendszer felrobbantható.

Az Alkotmánybíróság ugyanis azt is kimondta, hogy a Magyar

SZALAI ANNA

Államkincstárnak (MÁK) hatósági eljárást kell lefolytatnia a szolidaritási hozzájárulás éves mértékének megállapításához, lévén ez nem adó, amelynek összege vitathatatlan. Az eljárás során meg kell vizsgálni, hogy az újabb elvonás után marad-e elég pénz a főváros kasszájában ahhoz, hogy ellássa a kötelező feladatait, vagyis működtesse a metró, az időszott-honokat, folyjon a víz a csapból, és legyen, aki megássa a sírokat. Nem elég elküldeni a csekket, ahogy eddig tette.

Az AB arra is kitért, hogy ez a szolidaritási hozzájárulás már nem az, amit 2017-ben kivetettek, amikor még volt legalább egy igazoló passzus arra, hogy a beszédett pénzt valóban a szegényebb települések között osztják szét. Tavaly már utalás sem volt erre. A kormány legfőbb érve tehát, miszerint a hozzájárulás beszédese a szegényebb települések megsegítését szolgálja, hamis. Az Állami Számvevőszék (nem holmi libsi budapesti kutatóintézet) jelentésére hivatkozva az AB elismerte a főváros pénzügyi helyzetének fenntart-

hatatlanságát. Bár ebben is óvatos volt, hiszen nem találta bizonyítottnak a közvetlen összefüggést a tavalyi forráshiány és az állami elvonás között.

Ám mindez csak akkor ér valamit, ha a perben eljáró Fővárosi Törvényszék ki is mondja: a hozzájárulás kivetése semmis. A főváros csak ekkor követelheti vissza első körben a tavaly befizetett 58 milliárdot, majd erre alapozva az idei 75 milliárdot. Nagyon jól jönne ez a pénz. Elrántathatná a városvezetést olyan kormányalkuk elől – lásd olimpiarendezés –, melyek felérnek egy politikai öngyilkossággal. Csakhogy a törvényszék ezt már első körben sem merte megtenni. Jobbnak tartotta az Alkotmánybíróságra tolni a felelősséget, és a Fidesz-túlsúlyos testülettel akarta kimondatni, hogy a Fővárosi Önkormányzatot terhelő szolidaritási hozzájárulás „elkobzó jellegű, aránytalan, nemzetközi szerződésbe ütközik”. Elég gyenge trükk volt, az AB nem is dőlt be. Így most újfent náluk pattog a labda. Kérdés, hogy időközben összegyűlt-e elég hevület a kanócgűjtáshoz.

MUHARI JUDIT

Le vele!

Tulajdonképpen nem meglepő, ami történt. Lemondta a Miniszterelnökség a közszolgálatban dolgozók béremeléséről is szóló tárgyalást, mert az egyik szakszervezet az egyeztetés utánra sajtótájékoztatót hirdetett.

A lemondás azon a napon, szinte abban az órában történt, amikor Orbán Viktor miniszterelnök 1 millió forintos átlag- és 400 ezres minimálbérről beszélt a Kossuth rádióban. A Miniszterelnökség azt írta, ha a szakszervezeti oldal valóban tárgyalni szeretett volna, akkor nem a sajtó nyilvánosságához fordul. Drámai mondatok ezek, de nézzük, mi is történt valójában.

A miniszterelnök készül a választásra, kolbászból kerítést, bort, búzát, békességet, gazdagságot ígér. A bátor emberek, akikkel körülveszi magát, ebben minden körülmények között támogatják.

Ekkor jött a Magyar Köztisztviselők, Közalkalmazottak és Közszolgálati Dolgozók Szakszervezete, hogy igazsággal sötétítse be a rózsaszín felhőt. Azzal akart vihart okozni, hogy elmondja: az állami alkalmazottak 200-300 ezer forintot keresnek, a dolgozóknak megélhetési gondjaik vannak, ezért követeli a bérek megduplázását.

Csakhogy a kormánynak esze ágában sincs nemhogy 1 millió, de legalább 400-600 ezer forint nettó fizetést adni a katasztrófavédelmi dolgozóknak vagy a szociális ágazat munkavállalóinak, s a többi, összesen 620 ezer embernek, akik a közszolgálatban, az állam alkalmazásában állnak.

Ám ha erről kitálatnak az érdekvédők, akkor úgy tűnhet, még ha csak halványan is, de esetleg felmerülhet, hogy Orbán Viktor hazudik.

Beindult a gépezet, a kormánynak a már jól bevált módszerek, a támadás, zsarolás, lehazugozás, kigúnyolás közül gyorsan választania kellett egyet. Ezeket külön-külön vagy akár vegyesen is rendszeresen alkalmazza. Amit messze elkerül, az a vita. Mert maga Orbán Viktor is csak azzal ül le tárgyalni, aki vitaképes. Ilyen meg ugye nincs az országban, mert akinek kérdése van, az képmutató, a magyarok legelemibb érdekét sem tartja szem előtt. Ebben a sorban állnak a szakszervezetek is, így aztán le velük!

Musk világa

A Washington Post vasárnap dobta be a közbeszédbé, hogy a Dél-Afrikából Kanadába, onnan pedig az Egyesült Államokba vándorolt Elon Musk 1995-ben tanulói vízummal érkezett a kaliforniai Palo Alto-ba. A Stanford Egyetem diákjaként kapott vízumot és vállalhatott volna munkát, ám ehhez a beiratkozásra kívül az előadásokat is látogatnia kellett volna. Csakhogy még a beiratkozást is elbliccelte, így Musk illegális bevándorlóként építette fel a Zip2 nevű startup cégét. Az illegális státuszt ő nem, de Kimbal nevű öccse elismerte egy 2013-as interjúban. Biden elnök ezután képmutatással vádolta Muskot. Tény, a Tesla-vezér a tulajdonában álló X-en rendszeresen bírálja a demokraták liberális migrációs politikáját, az America PAC nevű szervezete már több mint 100 millió dollárt öntött Trump kampányába, a philadelphiai kerületi ügyész pedig feljelentést tett Musk ellen illegális szerencsejáték szervezése miatt, ugyanis a milliárdos november 5-ig naponta egymillió dollárt sorsol ki online petíciójának kitöltői között.

Az éremnek azonban van egy másik oldala is. Noah Smith amerikai újságíró Henry Forddal vetette össze Musk alakját. A II. világháború kezdetén Ford ellenezte a Lend Lease programot (amely lehetővé tette az USA számára fegyverek, hadianyagok szállítását szövetségeseinek akár ellentételezés nélkül), izolacionista külpolitika mellett érvelt, a Dearborn Independent című lapjában pedig antiszemita rovatot tartott fenn. Pearl Harbor után azonban felépítette az USA legnagyobb fegyvergyárát, amely tankokkal, dzsipekkel és bombázókkal támogatta a háborús erőfeszítést. Ma az USA a SpaceX-nek köszönhetően piacvezető a rakétatechnológiában, a Tesla megelőzi kínai versenytársait az elektromos autók piacán. Az aktív műholdak 60 százaléka Musk Starlink-flottájába tartozik, amely ingyenes internetet biztosít az ukrán honvédeknek. Adódik a kérdés: áldás vagy átok Elon Musk a világra nézve?

PÁPAI GÁBOR RAJZA

SZTÁLIN-MÚZEUM

A nevem Bond

ORWELL VILÁGA

BÁRTFAI GERGELY

Ian Fleming (1908–64), a brit kémregényíró a teleket Jamaica szigetén töltötte, ott lepte meg egy szép napon az amerikai házaspár. Előzetes bejelentkezés nélkül állítottak be. Rosszat sejtett a házigazda: hátha azért jöttek, hogy perrel fenyegetssék. Ám a váratlan vendégek barátságosan viselkedtek. Társalogtak mindenféléről, örömmel elfogadták az ebédmeghívást is. Búcsúzóul Fleming dedikálta legújabb, Csak kétszer élsz című könyvét a pár férfi tagjának – annak, akinek elorozta a nevét. Látogatóját úgy hívták: Bond. James Bond.

Az eredeti James Bond (1900–89) neves ornitológus volt. Beutazta a Karib-tenger vidékét, elmélyülten tanulmányozta a színes madárvilágot. Összefoglaló műve, A Nyugat-Indiák madarai több mint 400 fajt bemutat, vas-kos akadémiai munka, ezt dolgozta át illusztrált terepi határozóvá (1947). A népszerű kézikönyv meg-

volt Fleming birtokán is, amelyet a visszavonult világháborús hírszerzőtízt Goldeneye-nek nevezett el. Felüldülésül figyelte távcsővel a madarakat, amíg első kémtörténetén dolgozott (Casino Royale, 1953).

Éppen nevet keresett hősének, a 007-es titkos ügynöknek. Hétköznapi hangzású, sőt unalmas nevet akart, amikor szemébe ötlött a madárrhatározó. „Hirtelen belém hasított a felismerés, hogy ez a rövid, cseppet sem romantikus, angol-szász, ugyanakkor férfias név az, ami nekem kell – így született a második James Bond.” A kalandos meséket előbb Angliában kapta szárnyra a siker, majd az Egyesült Államokba repítette. A Life magazin azt írta, Kennedy elnök kedvenc olvasmánya is Bond: az Oroszországból szeretettel (1959).

A Philadelphiában élő Bond házaspár mit sem hallott erről, ezért igencsak megdöbbenek, hogy éjszakánként szalonspicces hölgyek telefonálnak a lakásukra, és kacarászva belebúgják a kagylóba a már nem fiatal tudós nevét. A furcsa jelenség magyarázatát egy barátjától tudta meg a feleség, Mary Bond. Mérgében tollat ragadott, szemrehányást tett a szerző-

nek a kellemetlenséget okozó „pimaszságról”. Az író bocsánatkérőn javasolta, hogy Bond bosszúból nevezzen el róla egy ritka ocsmány állatfajt – flemingnek.

Ugyanabban a válaszlevélben hívta meg magához a házaspárt – ha éppen Jamaica felé járnak –, de nem számított rá, hogy tényleg betoppannak hozzá azon a szerdán, 1964. február 5-én. Bondék bosszúsága időközben elpárolgott, és az író jókedvét sem rontotta el, hogy tudós vendége töredelmesen bevallotta neki: ő bizony egyetlen sorát sem olvasta. Mary közös fotót készített a két férfiről, Fleming pedig szívélyes ajánlásához odafirkantotta: „Remek nap volt.”

Többé nem találkoztak. Az író még azon a nyáron, ötvenhat évesen elvitte a szívroham. Két utolsó kémregénye már csak a halála után jelent meg. A természettudós, noha ő volt az idősebb kettejük közül, negyedszázaddal túlélte. Neki állítottak emléket a Halj meg más-kor című James Bond-filmben (2002). Finom utalás az ingyencek kedvéért, amikor a 007-est játszó Pierce Brosnan azt mondja újdonsült hölgy ismerősének Kubában: „Csak a madarak miatt jöttem. Ornitológus vagyok.”

Az eredeti James Bond (1900–89) neves ornitológus volt.

Nyugdíjas meló

DR. DÁVID
FERENC

közgazdász, a
DK országgyűlési
képviselője

Magyarországon több százezer ember hiányzik a versenyszektor és a közsféra munkahelyeiről. Évente mintegy 30-40 ezer fővel csökken a hazai munkaerő-kínálat, aminek legalább három alapvető oka van.

- Tartós folyamatként regisztrálható az elvándorlás, egyes becslések szerint 600-650 ezer honfitársunk dolgozik – nem alkalmi jelleggel – külföldön. Jelentős részük szakmával rendelkező, egészséges és vállalkozó szellemű fiatal, illetve középkorú ember, akik adó- és járulékfizetési kötelezettségeiket sajnos nem a magyar állam felé teljesítik. A folyó finanszírozás miatt ez az összeg nagyon hiányzik az egészségügyi és a nyugdíjasszából, de a személyi jövedelemadóból befolyó tétel is más ország költségvetését gazdagítja. Sem munkáskéz, sem adó- és járulékbévitel – ez így együtt a fájdalmas realitás.
- A kedvezőtlen demográfiai helyzet. A múlt század ötvenes éveinek közepén több mint 200 ezer gyermek született évente. Napjainkban ez a szám nem éri el a 90 ezret, és sok, magyar-ként anyakönyvezett kisbaba már nem is Magyarországon jön a világra. Tavaly 85 200 gyerek

Ne a szükség, ne a nyomor, ne a nélkülözéstől való félelem miatt kelljen ismét munkába állni, hanem a hasznos tevékenység utáni vágy hajtja az idős embert.

született Magyarországon, 3,7 százalékkal kevesebben, mint 2022-ben. A KSH tájékoztatója alapján ez történelmi mélyponthoz vezetett. A születésszám csökkenése két tényezőre vezethető vissza: egyrészt a szülők is kevesebben vannak, másrészt a gyermekvállalási kedv egyáltalán nem növekszik.

- Az elhibázott gazdaság- és társadalompolitika. A frissen egybekelő párok lakáshoz jutási feltételei rosszak, a lerobbant közlekedési infrastruktúra következtében a napi munkaerő-mobilitás korlátozott. Még mindig magas az iskolázatlan fiatalok aránya, akiknek képzetlenségük következtében nehéz megfelelő munkahelyet biztosítani. Amíg ezen az állapoton nem változtat a kormányzat, és nem korszerűsíti a képzés rendszerét, illetve nem emeli annak színvonalát, addig nagyon nehéz lesz a hányatott sorsú fiatalok munkába állítása.

A vázolt helyzetet, remélem, ismeri a nemzetgazdasági miniszter is, aki egyik kitörési pontként a még meglévő munkaerőpiaci tartalékok mozgósítását szorgalmazza. Álláspontja szerint a fiatal és az idősebb nemzedék gyarapíthatná az új elhelyezkedők táborát. Koromnál fogva – és jegyzetem címevel összhangban – most a 65 év feletti korosztály lehetőségeivel foglalkozom, már csak azért is, mert 1. fiatalból viszonylag kevés van, és közülük sokan külföldre mentek tanulni, dolgozni; 2. idős emberből viszont van elég, és döntő többségük (még) nem hagyta el a szülőföldjét.

A korbetöltött (legalább 65 éves) nyugdíjasok foglalkoztatását a versenyszférában semmi sem tiltja vagy korlátozza. Több mint öt és fél évvel ezelőtt, 2019. január 1-jén – a már akkor tapasztalt magyar munkaerőhiány miatt – jelentős kormányzati döntés született. A kabinet eltörölte a nyugdíjas munkavállalók keresetének járulékait, és azóta a nyugdíjasfizetéseket mindössze a 15 százalékos személyi jövedelemadó terheli: azaz 100 forint bruttó bérből 85 forint a zsebben marad. De a vállalkozók/munkaadók is kaptak ösztönzést: 2022 óta a nyugdíjas alkalmazot-

tnak adott munkabér után nem kell megfizetni a 13 százalékos szociális hozzájárulási adót.

A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) adatai szerint 2021 II. negyedévében alig haladta meg a 100 ezret a dolgozó idősök száma, 2023 azonos időszakában 132 ezren, az idei II. negyedévben pedig már 145 ezren dolgoztak, azaz érzékelhetően nőtt a nyugdíjas korúak munkaaktivitása. (A teljes jogú öreg-ségi nyugdíjasok száma 1 997 784 fő.) Jegyzetem megírásig nem szereztam tudomást arról, hogy Nagy Márton miniszter milyen munkáltatói és munkavállalói többletkezelvények érvényesítésével kíván újabb nyugdíjasokat visszacsábítani a munkaerőpiacra.

A 65 év feletti generáció foglalkoztatása csak akkor támogatható, ha a nyugállományban lévő hölgy vagy úr nem egzisztenciális kényszerből vállalja a feladatot. Ne a szükség, ne a nyomor, ne a nélkülözéstől való félelem miatt kelljen ismét munkába állni, hanem a társaság és a hasznos, értékettermelő tevékenység utáni vágy következtében határozzon úgy egy idős ember, hogy ismét dolgozni akar.

A képmutatást mellőzve írom: természetesen mindenkinek jól jön a nyugdíj melletti havi „mellékjövedelem”, amelyet – reményem szerint – utazásra, ruházkodásra, esetleg az unokák megajándékozására fordíthat a koros munkavállaló. A döntést alapvetően tehát ne az élelemvásárlás, a rezsiköltség-fizetés és a gyógyszerigény miatti szorongás determinálja, hanem más – lelki és anyagi – szükségletek kielégítése. Az idős generáció foglalkoztatása nem fedheti el a gyökeres reformra érett magyar nyugdíjrendszer égbekiáltó igazságtalanságait, nem oldja és nem is oldhatja fel annak súlyos ellentmondásait. Ez nem lehet célja, és nem lehet eszköze sem.

És a jegyzet végére még valami: Magyarország remélt gazdasági fellendülésének motorja és hajtóereje biztosan nem a 40-45 éves szolgálatot már teljesítő nyugdíjas-társadalom. Ha ebben hisz Nagy miniszter, akkor téved. Hazánk hosszú távú felvirágztatásának esetleges terheit már nem a 65 év felettieknek kell cipelni. Közismert a bölcs mondás: „fiatalok a csatába, öregek a tanácsba!”

SZERINTEM

Infláció

Ha az infláció okait keressük, itt egy hétköznapi példa. Halottak napja közeledvén a szomszéd hölgy a temetői sírt körül akarta murváztatni. A „vállalkozó” szemügyre vette a munkát, és bement a árat: 36 ezer forint. Ha az anyagköltséget, szállítást, munkabért is figyelembe vesszük, tisztességesen az egész munka nem kerül többé 12 ezer forintnál. Ilyen tisztességtelen, háromszoros árat csak akkor lehet elkérni, ha nincs kontroll. Ha nincs ellenőrzés, a nyereszkesdők felbátorodnak.

MIKULÁS FERENC

Egészségcasco

Fábián Lajos, a VOSZ egészségügyi tagozatának elnöke szerint jó irány a kormányzat erőfeszítése a szűrés-ek erősítésére. Úgy véli, ha valaki megbetegszik, abban a legtöbbször a saját felelőssége is benne van. Ezért egy olyan rendszerben kellene gondolkodni, ahol a beteg megkapja az ellátást, és annak költségeit nemcsak az adófizetők állnák, hanem, mint a cascónál, vállalnia kellene az önrészt. Ezzel két problémám van: az egyik, hogy a casco választható biztosítás, az egészségbiztosítás pedig kötelező; másrészt az ellátás költségeit nem az adófizetők állják úgy általában, hanem konkrétan a beteg, az egészségbiztosítása útján.

DR. JÓKAI OSZKÁR

Merítkezés

Egy református pap megmerítkezett a Fidesz politikájában, de a várakozással ellentétben nem az történt, hogy a párt a szavakban hangoztatott keresztényi elvek helyett valójában is követte volna Jézus tanításait. Sőt, a politikából való távozása után, az egyházában mutatott viselkedése alapján mintha ő vett fel olyan dolgokat a politikától, melyek egyáltalán nem krisztusiak. Hatalomvágy, ellenfelek lejáratása, büntetése, kizárása. Beigazolódott a Biblia tanítása: „Senki sem szolgálhat két úrnak, mert vagy az egyiket gyűlöli, és a másikat szereti, vagy az egyikhez ragaszkodik, és a másikat megveti: nem szolgálhattok Istennek és a mammonnak.” (Mt 6:24)

ÁBRAHÁM ZOLTÁN

Olvasóink leveleit a következő címre várjuk:
olvasolevel@nepszava.hu

Van benne rendszer

UNGVÁRY
RUDOLF

író

A miniszterelnök hatalmának további szentesítése érdekében minden eddigénél parádésabb hazudozásba kezdett. Október 23-i beszéde volt a nyitány. Mindenkit, aki szemben áll vele, kollaboránsnak és árulónak nyilvánított. Egy jövődő bábállam, az Európai Unió (a „birodalom”, „Brüsszel”) által támogatott bábállam vazallusainak.

Aki ezeket a mérgező szavakat beleereszti a politikai térbe, egy olyan állam vezére, amely ugyanennek az Uniónak a tagja. Egyszer majd mindenki a fejét fogja fogni, hogy ilyesmi hogyan volt lehetséges. Senki sem fogja érteni, hogyan lehetett ennyire nyilvánvalóan, arcátlanul hazudni. Még azok se, akik ma hallják és olvassák, és esetleg majd mindezt túlélnek. Mert mindig lesznek túlélők.

És még véletlenül se higgye senki, hogy ennél aztán nincs már lejjebb. Lesz. A vezér orbitális egója

A legnagyobb tét, ha a hatalom már tényleg veszélyben forog. Ekkor kell a legnagyobbakat, a legszemenszedettebbet hazudni.

még az örület határáig el fog menni. Ahogy kor- és fegyvertársái, Trumpé. Sem Orbán, sem Trump nem a semmiből jött. Uralmuk mélyszéges mély politikai-kulturális hagyományokon alapszik. Támogatottságuk ebből ered. És ezért rettenetes szavaik halálosan komolyak. Ahogy Trump magáról a Wall Street Journalnak a minap megfogalmazta: azért kell őt (a kínai elnöknek is) tisztelnie, mert mindenkinek tudnia kell, hogy ő mindenre képes. A rá jellemző decens konkréttsággal ez így hangzott: „I’m fucking crazy.” Piszkosul örült vagyok. Ami egyáltalán nem örültség, ahogy Orbán iszonyatos szavai sem. Támogatottságának köszönhetően valósággá válhatnak.

Minél nagyobb a tét, annál nagyobb kell majd hazudni. A legnagyobb a tét, ha a hatalom már tényleg veszélyben forog. Ekkor kell a legnagyobbakat, a legszemenszedettebbet hazudni. Men-nél közelebbi a hatalomvesztés lehetősége, annál hajmeresztőbbet. Valószínűleg éppen ez jelzi a reményt, hogy lassan majd a leszá-

ló ágba kerül ez a demokrácia álar-cában feszítő fasisztoid rendszer. Persze ne áltassa magát senki: a vég még elég távoli. És aligha lesz fáklyásmenet bárkinek is.

A nemzetvezér technikája az, hogy akkorát hazudják, amekkorát előtte el sem lehetett képzelni. Ezért aztán lesznek, akik éppen ezért fogják a szövegét igaznak tartani. „A Nyugat halottak századré-vel, tüdön lőtt európai gazdasággal, égbe szökkenő árakkal, elvándorló befektetőkkel és küszöbön topor-gó világháborúval fenyeget. Ezt a háborút is a Nyugat robbantotta ki, nem Oroszország.”

Mindez a hazugságáradat azért kell, hogy elleplezze, hosszú távon majd csak egy nagyhatalom tudja a hatalmát biztosítani, az Orosz Birodalom. Mely, ha készségesen kiszolgálja, megtartja őt a magyar tartomány urának. Ahogy annak idején Kádár Jánost. Mint-ha mindkettejükben Thököly Imre szelleme inkarnálódott volna. Hatalmukat egy külső nagyhatalom szavatolta. Amikor most Kádárt szidalmazza, valójában saját magáról szól.

Politikai csicskása, bizonyos Orbán Balázs ennek kifejezhetőségét szondázta minapi kijelentésével, miszerint „mi megtanultuk, hogy nem kell ellenállni” – hogy felmér-jék, mekkora még ezzel az orosz birodalmi vazallusi betagozódással szemben az ellenérzés.

A nemzeti szuverenitást csak azért kell a Nyugattal szemben védeni, hogy maradéktalanul fel-adhassák az Orosz Birodalommal szemben. Csakis saját uralmuk biztosítása érdekében. Ez már nem is hazaárulás, mert már az alatt van. Perverzió, csak éppen politikai – és a nemzet bőrére megy. Szavakban persze fenn van tartva a szuverenitás és a függetlenség. Ezt a rizsát Kádár idejében is ugyanígy lökték, és ezt ismételtetik majd a mai fideszes orosz birodalmi kollaboránsok: hogy a nemzeti függetlenségünket éppen a putyini Orosz Birodalom szavatolja (ahogy korábban a sztálini Szovjetunió).

Olyan egyszerű ez, mint amikor az úrinő fröcsög a többi nőre, hogy micsoda méretes kurvák – miközben csak ő akar mindenáron elkur-vulni.

Az oldalon megjelenő vélemények nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját. Lapunk fenntartja magának a jogot a beérkező írások szerkesztésére, rövidítésére.

Zsolnayk árverésen

Hatvanhét múzeumi rangú Zsolnay porcelánt bocsát aukcióra a Virág Judit Galéria november 12-én. Egy páratlanul szép kollekció az Amerikai Egyesült Államokból érkezett a budapesti árverésre, hosszú egyeztetést követően. A legszebb tárgyak több millió forintos kikiáltási árról indulnak a liciten. NÉPSZAVA

Muzsikás-koncert

November 11-én koncertet ad a több mint 50 éves Muzsikás a Vigadóban, Éri Péter születésnapján. Az együttes jelenlegi tagjai mellett vendégekként, Petrás Mária énekesssel, Balogh Kálmán cimbal-mossal, Farkas Zoltán és Tóth Ildikó táncosokkal várják a közönséget. NÉPSZAVA

Sérült gyerekekért játszanak

Hajrá Peti! Jótékonyági Gitárest néven karitatív koncerteket tartanak november 21-én Budapesten, a B32 Galéria és Kultúrtérben. Fellép Kékkői Zsolt, Gyémánt Bálint és a Karácsony János Trió. A rendezvény teljes bevételét mozgásukban és/vagy értelmükben sérült gyerekek kezelésére költik a szervezők. NÉPSZAVA

Chagall: Ki vagyok én?

DIMENZIÓK „Éltem a csodát – Gyertyát gyújt egy virág illata” címmel rendeznek a festőművészről szóló multimédiashow-t. Képeiből Bécsben, az Albertinában látható nagyszabású kiállítás.

BALOGH GYULA

– Számomra Chagall mindig is fontos volt – meséli Havas Judit előadóművész, aki estet szervezett a festőművészről. – Gyűjtöttem az albumait, ha lehetett, megnéztem a kiállításait, elolvastam S. Nagy Katalin művészettörténész könyveit. Évek óta terveztem egy Chagall-estet, mondtam is Jávor Fegyának, aki most a zenéért felel (korábban Havas Judittal házastársak voltak, huszonnyolc éve nem dolgoztak együtt). Azt válaszolta, küldjem el a szöveggönyvet, de akkor még az nem volt meg. Nemrég Jávor Tamással és Miklóssal (Havas Miklós az est producere) megnéztem Párizsban egy Chagall-kiállítást. Akkor éreztem, hogy nekem most már meg kell csinálnom ezt a műsort. Hazajöttem és elkezdtem gyűjteni az anyagot. Végül az esten a festő gondolatai és versei hangzanak el. Felvetődött, hogy legyenek vendégszövegek, de ezt végül elvetettük. Megismerhetjük, hogy miként vélekedik a szülőföldjéről, a családjáról, a nagybácsikáról, a nagynénikéről, arról, hogyan ismerkedett meg a festészettel, a szentpétervári és párizsi ösztöndíjas éveiről. Az idő-

SZEMÉLYESSÉG

HAVAS JUDIT

„Festészetének fő mozgatórugója nem a technika, hanem az érzelmek, a szeretet”

TÜKRÖZŐDÉS

JÁVOR FERENC FEGYÁ

„A zenében is különböző hangulatokat, reflexiókat szeretnék megjeleníteni”

szakról, amikor visszatér szülővárosába, Vitebszkbe, hogy a szerelmét, Bellát ne veszítse el. Chagall a zsidóságát vállalta, de mindig egyetemes művészetben gondolkodott, nem megtagadva a hitét és a vallását.

Mitől több ez az est, mint a művész életrajzában felelevenítése? – vetődik fel a kérdés. – Ezek a szövegek, gondolatok, amiket felidézünk, nagyon személyesek. Festészetének fő mozgatórugója nem a technika, hanem az érzelmek, a szeretet – válaszolja Havas Judit.

Petrányi Judit szerkesztő, az est egyik konzulense, aki fordítója volt egy Magyarországon megjelent Chagall-albumnak, annyit jegyez meg, hogy az estből szubjektív kép bontakozik ki, úgy, ahogy Judit egy művészt meg szeretne ismertetni a saját gondolatain keresztül. A szövegekből a képzőművész kétségei is kiderülnek. Amikor felteszi magának a kérdést: „Ki is vagyok én? Művész?”, Chagall azt mondja: „a nyomomban járnak a képeim, megmutatják, hogy ki is vagyok én”.

– Chagall számára nagyon fontos volt szülővárosa, Vitebszk – mondja Havas Judit. – Sok képén felfedezhető a vitebszki motívum, a házak, az ottani emberek. Fegyá

munkácsi, és ez az indíttatás az ő munkásságában is végig jelen van. Ezért is adott, hogy ő legyen az est zeneszerzője.

– Amikor Judit felhívott, először meglepődtem. Annál is inkább, mert már fiatalon találkoztam Chagall képeivel – veszi át a szót Jávor Ferenc Fegyá. – Judit ötlete ezért sem volt idegen tőlem. Azt gondoltam, hogy most itt az alkalom, hogy mélyebben megismerkedjek Chagall-lal. Másrészt tavasszal jártam az egyik legjobb barátomnál, aki Izraelben él. Sajnos nemrég elvesztettük őt. Az egyik utolsó beszélgetésünkönél elem telt egy Chagall-albumot orosz nyelven, benne a festő által írt verseket is oroszul lehetett olvasni. Miután Judit megkeresett, sokáig nézegettem a képeket, és innen jött a zene. Nem beszélhetünk konkrét műről, inkább arról, hogy a zenében is különböző hangulatokat, reflexiókat szeretnék megjeleníteni, alkotótársammal, Gazda Bence hegedűssel, aki nagy örömmel csatlakozott hozzánk erre az alkalomra is. (A Budapest Klezmer Bandben is együtt muzsikálnak.)

Petrányi Judit szerint az esten Havas Judit előadásában elhang-

Önarckép, 1914

INFÓ

„Éltem a csodát – Gyertyát gyújt egy virág illata” 2024. november 3., 19 óra Rumbach zsinagóga

zó chagalli gondolatok, versek és a zene egymásra felelget. A zene hat a prózára, és fordítva ugyanez érezhető. Az előadók pedig egymásra finoman rezonáló trióként működnek.

A nézők vasárnap ne hagyományos képvetítésre számítsanak, hiszen a nemzetközi hírű Kiegészítő Izzók csoport fog elsősorban festményrészleteket prezentálni a nem mindennapi térben. Az alkotók szándékai szerint a képek, a szöveg, a zene egy negyedik dimenziót hoz majd létre. A multimédiashow konzulense a Münchenben élő rendező, Kovalik Balázs is. Így nyugodtan elmondható, hogy az est színpadi szempontból is jó kezekben van.

Álmok valósága

KIÁLLÍTÁS „Ne nevezzenek fantasztának, én realista vagyok” – olvasható a bécsi Albertina kiállításán, amelyen mintegy kilencven alkotás ad választ a kérdésre, miért Moise Zaharovich Sagalov az egyik legnépszerűbb művésze a múlt századnak.

Az 1887-ben, a fehéroroszországi Vitebszkben élő ortodox haszid zsidó család elsőszülött fia megélt mindent, amit a XX. század eleji kelet-európai lét megkövetelt: kíváncsiságtól, művészi érdeklődéstől, szabadságvágytól hajtva utazott és alkotott, a harmincas években már nemkívánatos művészként küzdött az ordas eszmékkel, majd a nácik elől menekülve bejárta Európát, élt New Yorkban, de valódi otthonra Franciaországban lelt. Hagyta,

A Születésnap (részlet) 1923-ban, az első párizsi évben készült

hogy hasson rá a világ, bolyongásai során magába szívott minden stílust, a primitívizmustól a kubizmussig, a fauvizmustól a szürrealizmusig, mégis minden képe, üvegablaka, pannója felismerhetetlenül és összetéveszthetetlenül chagalli.

Így van ez visszatérő motívumai miatt is: cselló, hegedű, kecske, szamár, kakas, tehén és hal, virág és angyal, költő és rabbi; mindez sok-sok variációban bukkan fel alkotásain, megmutatva szerelmet, anyaságot, születést és halált, azaz mindent, ami valójában fontos, és mindazt, amit csak ő tudott így együtt megálmodni és képpé varázsolni. Hányattatott sorsa, hosz-

Rabbi feketében és fehérben (Az imádkozó zsidó) 1914–22

gyöződve arról, hogy képzelte világa maga a rögválóság.

Minden képe újabb és újabb rejtély, minden válasza új kérdéseket ihlet – így van ez az Albertina pazar tárlatán is, amelyen ott az 1908-as Falusi búcsú és az 1909-es öntudatos Önarckép ecsetekkel, az 1914–22 közötti Rabbi fekete fehérben és a legtökéletesebb ünnep, az 1923-as Születésnap is. A korai alkotásoktól a csodálkozó gyerek és felnőtt nézőkkel teli termeken át az egészen késői művekig jutunk, így láthatjuk többek között az 1941-es Hegedűlő bohócot, az 1950–52-es Kék cirkuszt, vagy az 1970-es Nagy cirkuszt és az 1972-es Alvó nő virágokkal című képét.

„Varázslat, hirtelen születő, szerte-foszló világ” Nagy cirkusz, 1970

„Ne ébresszék fel a festőt! Álmodik, márpedig az álom szent dolog. Titokzatos dolog. Chagall álmodta a festészetét és az életét. A világ az ő éjszakája...” (Aragon) A szeptember végén nyílt kiállítás az Albertina 25 év után nyugálománya vonuló legendás igazgatója, Klaus Albrecht Schröder egyfajta búcsútárlata is. Schröder első éveinek egyik legsikeresebb kiállítását is Chagallnak szentelte – írja a Műtárgy.com művészeti portál. Amikor az igazgató elkezdte munkáját a múzeum élén, talán maga sem mert álmodni arról, hogy negyedszázad munkásságát keretezheti az álmok festőjével. Méltó lett a búcsú. HOMPOLA KRISZTINA

INFÓ

Chagall
Albertina, Bécs
A kiállítás a bécsi ALBERTINA Múzeum és a düsseldorfi Kunstsammlung Nordrhein-Westfalen együttműködésében jött létre
Nyitva: február 9-ig

Élő lemezfelvétel

A Szabó Dániel - Iain Ballamy Quartet London után Pestet hódíthatja meg

DZSESSZ Ritka és a maga nemében megismételhetetlen esemény lesz péntek este a Budapest Jazz Clubban: egy Londonban már nagy sikert aratott nemzetközi formáció, a Szabó Dániel - Iain Ballamy Quartet tart élő lemezfelvételt. A zongorista Szabó Dániel számos rangos nemzetközi díjat nyert, idejét Los Angeles és Budapest között osztja meg, és zeneszerzőként is magasan jegyzik. A szaxofonos Iain Ballamy az ECM lemezég neves zenésze és komponistája. Mindketten a kortárs dzsessz jelentős egyéniségei, akik világnagyságok egész sorával léptek már föl. Nagyon jól csengő név a bőgős Misha Mullov-Abbadoé, kinek édesapja a néhai világhírű karmester, Claudio Abbado volt. A dobos Juhász Márton is nemzetközileg jól ismert zenész – ő Svájcban jön haza erre az alkalomra. A Harmónia Jazz-műhely és a londoni 606 Club több mint másfél évtizede működik együtt, cserél rendszeresen produkciókat. A kapocs a kettő között a BBC hosszú évtizedek után ismét Budapestten élő egykori szerkesztője és műsorvezetője, a koncertszervezéssel is foglalkozó Pallai Péter.

HORVÁTH GÁBOR

INFÓ

Szabó Dániel - Iain Ballamy Quartet
Budapest Jazz Club
November 1.

LAPSZÉL

Férfikórus

Magyar Nemzeti Férfikar néven, megújult arculattal indítja hangversenysorozatát a korábbi Honvéd Férfikar. A sorozat első hangversenye ma lesz a Pesti Vigadóban, a MÁV Szimfonikus Zenekar közreműködésével, Riederauer Richárd vezényletével. NÉPSZAVA

A Dream Theater Budapest

Pénteken a Budapest Sportaréna-ban lép fel a Dream Theater. A Mike Portnoyyal ismét kiegészült, a 40. évfordulóját ünneplő amerikai metalzenekar különleges programmal érkezik. NÉPSZAVA

Aukción A kis herceg

Antoine de Saint-Exupéry könyve, A kis herceg eredeti gépelt példányát árverezik Abu-Dzabiban november 20-án. A kézirata a szerző saját, kézzel írt javításait tartalmazza, és olyan részeket is, amelyek végül nem jelentek meg. LIBRARIUS

A kortársak magánya

KÖNYV Janecskó Kata hiánypótló kötete egyszerre társadalomtudományi elemzés és krimi, amely rávilágít: a szerelemben senki sincs biztonságban.

RÓNAY LILI

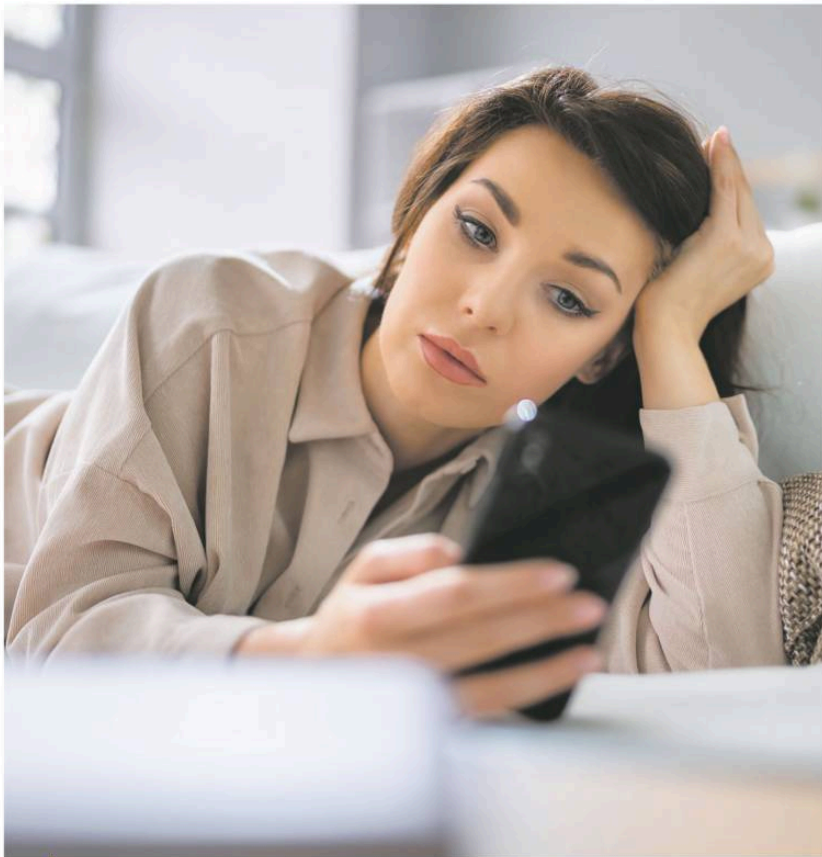
„Hol van az a nyár, hol van az a szerelem, drágám? Szárnyaid már a zaciban, angyalkám!” – áll Janecskó Kata, Zsigmond Márta médiadíjas oknyomozó újságíró első regényének bevezetésében. A Kimnowak-idézet a többi fejezetet hangoló pár sorhoz hasonlóan költészetbe csomagolja az azt követő korántsem ábrándos elbeszélést.

A Nők a hálóban olyan társadalmi jelenséget vesz górcső alá, amely eddig szinte feltáratlan területnek számított a magyar szakirodalomban: az online romantikus csalások világát. A 21. Század Kiadó gondozásában idén megjelent kötet kissé bulváros címválasztása és borítótérve mögött páratlanul alapos elemzés húzódik meg. A szerző megszólaltat pszichoterapeuta szakorvost, kriminológust, rendőr alezredest, önvédelmi szakértőt, mi több, áldozatot és elkövetőt is.

Janecskó Kata egyszerre szól a széles közönségnek és nyújt szakmai betekintést a téma komplexitásába napjaink kulcsfontosságú helyzetében, hiszen a mesterséges intelligencia térnyerésével a családok új dimenziói nyílnak meg, miközben a jelenség társadalmi feldolgozottsága és a hatósági válaszok még mindig gyerekcipőben járnak. A deepfake, a képgeneráló szoftverek és a chatbotok megteremtettek egy olyan világot, amiben online már semmi sem lehetetlen.

A kötet – mely rávilágít: a magány korában senki sincs biztonságban – tudatosan építkezik: először személyes történeteken keresztül vezet be a témába, szinte krimiszerűen tartva fenn az érdeklődést, majd fokozatosan távolodik az egyéni esettől a társadalmi elemzés felé. A szerző újságírói háttere nem csak a gördülékeny stílusban mutatkozik meg, a kritikus oknyomozói szemléletben is tetten érhető.

A könyv egyik központi szereplője Zsolt, a „Patkány, Magyarország egyik leghírhedtebb, nagypályás szerelemben utazó családja”. Az ő történetén keresztül ismerkedünk meg a téma kíméletlen valóságával, hogy a szélhámos, aki „szerelemet színélve csal ki pénzt valakiből, legyen kis- vagy nagystílusú, az internetes univerzum tíz dollárért is lehajol, sablon szerint dolgoz, a személyes találkozásig soha el nem jutó napszámosa, vagy épp a maga

FOTÓ: SHUTTERSTOCK/ANDREY POPOV

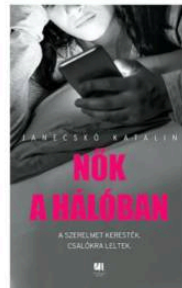
Az áldozatok és a hatóságok sokszor tehetetlen helyzetét és a bürokrácia útvesztőit is kendőzetlenül részletezi

hús-vér valójában vadászó, Leonardo DiCapriótól megihletett álpihlóta”, itt járkál közöttünk.

Az áldozatairól rajzolt portrék szakítanak a sztereotípiával, mely szerint csak naiv vagy könnyen befolyásolható emberek válhatnak célponttá. Janecskó Kata bemutatja, hogy a szerelem utáni vágy és a manipuláció olyan kombinációja alakul ki ezekben az esetekben, amely státuszról és előéletéről függetlenül bárkit sebezhetővé tehet. Az író mellőzi az áldozathibáztatást, ehelyett mélyreható pszichológiai elemzéssel tárja fel azokat a mechanizmusokat, amelyek révén a nők (vagy férfiak) a hálóban fokozatosan elszigetelődnek a környezetüktől, és a csalók teljes kontrollt nyernek felettük. Erről a fajsúlyos passzus árulkodik: „Gréta nagyon sokáig nem volt száz százalékig biztos benne, hogy Tom egy közönséges csaló. Mintha valahol a lelke legmélyén a legutolsó pillanattig reménykedett volna abban, hogy kettejük romantikus története, vagyis annak a szép része, igaz.”

A szerző beható kutatómunkája nemcsak a személyes történetek mélységén mutatkozik meg, hanem abban is, ahogy a témát történeti kontextusba helyezi, nemzetközi kitekintést nyújt, és a saját tapasztalatait is megosztja. A teljesség érde-

Az áldozatairól rajzolt portrék szakítanak a sztereotípiával, mely szerint csak naiv vagy könnyen befolyásolható emberek válhatnak célponttá.

INFÓ

Janecskó Kata:
Nők a hálóban
21. Század Kiadó,
2024

Lehántják a fóliát

ÚJÍTÁS Az idén LMBTQ+-os versenyszekcióval jelentkezik a Verzió Dokumentumfilm Fesztivál, amely minden évben láthatóságot biztosít azoknak, akik a mainstream történetmesélésen kívül maradnak. A Verzió új, Itt vagyunk nevű szekciójában lengyel queer előadók, a zágábi ballroom- és voguingsscénája is megjelenik. Az Itt vagyunk célja, hogy lehántsa a képzeletbeli fóliát, kibontsa és közelebbről megmutassa ezt a társadalmi szinten tabusított témát. A fesztiválon szereplő alkotások elnyomott társadalmi csoportoknak, kisebbségeknek, embereknek adnak hangot, mélyen személyes történeteken keresztül mutatják be az identitás felfedezését. A november 6-tól 13-ig tartó

eseményen látható lesz az év egyik legkülönlegesebb, legegységibb hangú dokumentumfilmje, az I'm Not Everything I Want to Be (Még nem az vagyok, aki lenni akarok), Klára Tasovská műve, mely kizárólag a főszereplő fotóarchívumának a felhasználásával készült: Libuše Jarcovjácová cseh fotográfusnőről szól, aki a 70-es 80-as évek underground klubjait és közösségeit fotózta. A film azt tárja fel, hogyan szabadíthat fel a művészet az elnyomás alól. A rendezőnő a fesztivál vendége lesz. A Verzió a zágábi ballroom-szcénát is megismerhetjük a Grand Prize című filmben, melynek horvát rendezőnője is ellátogat a fesztiválra. A Such Feeling (Micsoda érzés) című intim portréban lengyel előadók nyíltan és büszkén élnek

FOTÓ: VERZIÓ FILMFESTIVÁL

queer életüket. A Queendom c. film főszereplője Gena queer performance-művész, aki a művészet és a politikai aktivizmus új formáit keresi. Célja, hogy felhívja a figyelmet az LMBTQ+-közösséget érő zaklatásokra és az orosz kormány véres tetteire. Lesz még szó a kameruni homofóbiáról és egy alkotó ember szerelmeiről is. Különleges esemény is kapcsolódik: Rácz Koni, a nemi sztereotípiák ellen küzdő aktivista és táncos szervezésében megjelenik

A Queendom című film főszereplője Gena queer performance-művész

a hazai ballroom- és voguingsscénája is egy óriási buli keretében a Toldi Klubban. A fesztivál vetítéseinek és kísérőprogramjainak a helyszínei a Toldi és a Művész mozi, a Trafó, a CEU Budapest és az Adaptér. A filmek a mozik után november 14-24-én online is elérhetők lesznek a Verziótékában. NÉPSZAVA

Leopárdcápák Nyíregyházán

Új fajjal gazdagodott a Nyíregyházi Állatpark cápagyűjteménye. A három leopárdcápával tíz fajra bővült a SóstóZoo vízi ragadozóinak köre. A cápák a rotterdami állatkertből érkeztek, az érdeklődők a négyhetes karanténidő letelte, illetve az állatorvosi ellenőrzés után nézhetik meg őket. NÉPSZAVA

Pisztáciával az időskori látásromlás ellen

Az alacsony sárgafoltpigment-sűrűség jelentősen megnöveli az időskori makuladegeneráció kialakulásának veszélyét, de luteinnel meg lehet növelni a pigmentsűrűséget. Egy friss kutatás szerint napi egy marék pisztácia segít növelni a lutein mennyiségét. QUBIT

Felére eshet a fák termése

Az erdőtüzek füstje a légkör magasabb rétegeiben szétterjedve tartósan, akár hónapokon át leárnyékolhatja a napfényt, aminek következtében drasztikusan lecsökkenhet a fák energia-tartaléka. Mindez akár felére is visszavetheti termésüket, sőt a következő szezon virágzására és termésére is kihathat. AGRÁRSZEKTOR

Kelta sírkamra a Duna közelében

RÉGÉSZET A stuttgarti műemlékvédelmi hivatal csapata Riedlingen mellett végzett ásatása során egy föld alatti vaskori temetkezőhelyiség ritka példányát tárta fel.

NÉPSZAVA

Német régészek egy őskori temetkezési kamrát fedeztek fel, amelyről úgy gondolják, hogy körülbelül 2600 évvel ezelőtt épült. A fából készült sírkamra váratlanul került elő a délnyugat-németországi Riedlingen város közelében, a Duna-síkságon végzett ásatások során – jelentette be a Baden-Württembergi Állami Kulturális Örökségvédelmi Hivatal. A nyughely egy monumentális sírhalom közepén található, amely hat méter magas és 64 méter átmérőjű volt. A kutatók szerint a nyughely az i. e. 620 és 450 között a térségben élő kelták egyik előkelőjének készült.

„Az újonnan felfedezett sírkamra gazdag műemléki tájunk kiemelkedő bizonyítéka. Kialakulása után 2600 évvel még mindig teljesen ép” – mondta Andrea Lindlohr, a baden-württembergi regionális fejlesztési és lakásügyi minisztérium államtitkára.

A halom feltárása során egy tömör tölgyfából épült, a felszín alatt

FOTO: BADEN-WÜRTTEMBERG REG. FEIL ÉS LAKÁSÜGYI MINISZTERIUM

A tölgyfákkal szegélyezett kelta temetkezési kamra a Duna síkságán lévő nagy temetkezési dombban

70 centiméteres mélységben lévő kamrát találtak. A lelet különleges, mivel a fa megfelelő környezet nélkül legfeljebb néhány évtizedig marad fenn. Szakértők szerint a fa sírkamra ilyen sokáig történt fennmaradásának oka a halmon belüli alacsony oxigénszinttel magyarázható. A kamra körülbelül 3,4 méter széles, 4 méter hosszú, és nagyjából észak-déli irányú. Falait három, függőlegesen elhelyezett

Kelta halloween Aquincumban

Tűzpárbaj, jelmezverseny, kelta áldozatbemutató várja a családokat a Samhain, avagy Kelta Halloween programon október 31-én az Aquincumi Múzeumban 16 és 23 óra között. A halloween eredete ősi kelta gyökerekre vezethető vissza, a népcsoport ekkortájt tartotta a nyár végét jelző samhain ünnepét, amelyen hitük szerint az e világ és a túlvilág közötti határ elvékonyult, sőt megnyílt. A rendezvényre érkezők bepillantást nyerhetnek az egykor Budapest területén is élt kelták életmódjába, próbára tehetik készségeiket a szabadulósobában. A látogatók indulhatnak jelmez- és tökfaragóversenyen. A résztvevők megismerkedhetnek a kelták temetkezési szokásaival. A táncolni vágyókat az ír táncházba várják. A belépés III. kerületi állandó lakcímmel rendelkező lakosok számára ingyenes.

tölgyfa deszka alkotja, amelyek a sarkoknál egymásba illeszkednek. A falak magassága mintegy egy méter lehetett, és egy közepén húzódó keresztgerendát tartottak, amely azóta beomlott. Bár a fák elemzése még nem fejeződött be, a kutatók úgy vélik, a lelet egy i. e. 585-ben kivágott tölgyből készülhetett.

A kutatók két, ősi sírablók által kialakított alagutat is feltártak. A fosztogatók a fémből és más ér-

tékes anyagokból álló sírkellékeket vihették magukkal, a nyughelyben mára csak kerámiák és bronzszögek maradtak, utóbbiak egy szekér részei lehettek.

Az egyelőre nem tisztázott, hogy a sírból előkerült csontváz férfitől vagy nőtől származik-e. Az előzetes antropológiai vizsgálat alapján egy 15-20 éves korában elhunyt, 160-168 centiméter magas személyről van szó.

HIRDETÉS

szalon

VIGszalon

A Vígsház új játszóhelye

1136 Budapest,
Hegedűs Gyula utca 2.

A Vígsház Nonprofit Kft.
a Kulturális és Innovációs Minisztérium
és Budapest Fővárosi Önkormányzatának
közös fenntartásában működik.

KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS
MINISZTERIUM

BUDAPEST

www.vigshaz.hu

LAPSZÉL

Háfra Noémi is tagja a bő keretnek

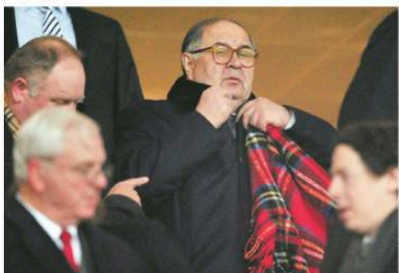

Háfra Noémi is tagja a magyar női kézilabda-válogatott bő keretének, amelyet a részben hazai rendezésű Európa-bajnokságra állított össze Golovin Vlagyimir szövetségi kapitány. Az Európa-bajnokság rajtjáig a magyarok már csak két felkészülési mérkőzést játszanak: november 22-én Szlovákiát, 24-én Ukrajnát fogadják, egyaránt 18 órától, Tatabányán. A kontinenstorna csoportkörében november 28-án Törökországot, 30-án Svédországot, december 2-án Észak-Macedónia leszigolovin csapatának ellenfele, egyaránt 18 órától, Debrecenben. Az ugyancsak debreceni középdöntőbe az első két helyezett jut. MTI

Tour de France: beutazták az útvonalat

Összesen hat hegyi befutós etap, valamint két egyéni időfutam – közte egy hegyi – vár a mezőnyre a jövő évi Tour de France országúti kerékpárversenyen. A háromhetes viadal kedden közzétett útvonala szerint a Nagy Rajt ezúttal Lille-ben lesz július 5-én, míg a befutó július 27-én – az idei nizzai záróetap után – visszatér legendás helyszínére, a párizsi Champs-Élysées-re. A mezőny összesen 3498 kilométert teljesít a több mint három hét alatt. MTI

Uszmanov újra szerepet vállalna

Aliser Uszmanov visszatérne a Nemzetközi Vívószövetség (FIE) élére. A 71 éves, orosz-üzbegekettős állampolgárságú üzletember az ukrainai háború kitörése után függesztette fel tevékenységét. Helyét ideiglenesen Emmanuel Kaciadakis vette át, most azonban 103 nemzeti szövetség ismét jelölte Uszmanovot a posztra, melyről egy hónap múlva, a FIE taskenti kongresszusán döntenek majd. Uszmanov mellett Otto Drakenberg pályázik az elnöki pozícióra. MTI

HIRDETÉS

APRÓ

ÉLETJÁRADÉK

ÖZVEGY nő tartási, életjáradéki szerződést kötne minden segítséget vállalva. 06-70/209-2945.

JÁRMŰ

AUTÓJÁT megvenném 06-1/420-2703, 06-30/362-0674.

SZOLGÁLTATÁS

ÁCS, tetőfedő, bádigos munkát vállalunk. Garancia, számla, referencia. Hívjon bizalommal, 06-70/152-1968.

APRÓHIRDETÉS-FELVÉTEL:

Tel.: 06-1/475-0802, 3skarakter@gmail.com, EGYÉB HIRDETÉS ESETÉN kérjük, hívja a 06-1/9999-528-as telefonszámot, vagy írjon a hirdetes@nepszava.hu e-mail címre.

„Szeretem a valóságot mutatni, a hullámvölgy is része”

INTERJÚ A párosban négyszeres Grand Slam-győztes, háromszoros világbajnok teniszezővel, a 31 esztendőes Babos Tímeával az elmúlt időszak nehézségeiről, jövőbeli terveiről beszélgettünk.

KOROM MILÁN

Szeptember 17-én megosztott az Instagramon egy bejegyzést, ahol sírva láthattuk. Azt írta, ez karriere egyik legnehezebb időszaka. Hogy van most?

Kicsit jobban, de nagyon megviselt az elmúlt pár hónap. Úgy éreztem, hogy a pályán és azon kívül is megtettem minden tőlem telhetőt, az eredmények mégsem jöttek, és a szerencse is elpártolt mellőlem. Az ukrán párom (Nadja Kicsenok – a szerk.), akivel azt hittem, hogy az év végéig együtt tudunk játszani, az utolsó néhány meccsünkön teljesen a tudása alatt játszott, majd hirtelen párt váltott, így az ázsiai túrára más-más partnerekkel kellett neveznem az utolsó pillanatban. Akadtak gondok az utazásaimmal is, volt, hogy 30 óránál is többet voltam úton. A 11 hetes menet végére elfáradtam lelkileg.

Ez a bejegyzés hirtelen felindulásból született, vagy már a korábbi hetek vereségei miatt érlelődött?

Nem feltétlenül a vereségek miatt született a bejegyzés. Az évek során megtanultam helyén kezelni a győzelmeket és a vereségeket is, nagyon reálsan látom a teljesítményem. Egyszerűen nehezen emésztettem meg, hogy mindent és sokszor még annál is többet megteszek egy-egy jó meccsért, de valahogy mégsem úgy alakultak a dolgok, ahogy kellett vagy szerettem volna. Nem szeretnék túl sokat ezen magyarázni, de például az utolsó előtti versenyemre az utolsó napon mentem el, ugyanis a párom megsérült, és egyáltalán nem volt biztos, hogy egyáltalán tud-e játszani. Párváltásra már nem volt lehetőségem, a nevezés lezárult, így az utolsó pillanatban estem ki Ázsiába, ahol az első meccsen nyilvánvaló volt, hogy a párom nem 100 százalékos, a második versenyen pedig éppen a sérülése okozta stressz miatt az idegösszeomlás szélére kerültem, és a páros után az egyénitől visszaléptem. Szóval az eredmények vagy vereségek miatt rengeteg olyan dolog van, ami a nagyközönség előtt láthatatlan, ahogy ez mindig is így volt, és így is lesz.

Rengeteg hozzászólás érkezett ehhez a bejegyzéshez, alighanem privátban is kapott üzeneteket. Tudott töltődni a támogató visszajelzések-ből?

Nagyon, és ezúton szeretném a köszönetemet kifejezni. Sokan ismeretlenül írtak nekem; nagyon jólesett ez a fajta szeretet és pozitív hozzáállás, átsegített a holt-ponton.

Az ilyen mély pillanatokban alighanem megfogalmazódik az emberben: minek csinálom? Korábban azt nyilatkozta, a tenisz szeretetéből merít erőt.

Nyilván eszedbe jut, de az életben is vannak hullámvölgyek, mégsem adod fel. Ez természetes folyamat. Szeretem a valóságot

mutatni, a hullámvölgy is része, miért takargatnám?

Most már évek óta tartósan nem tud olyan eredményes lenni, mint azokban az években, amikor Grand Slameket, világbajnokságokat nyert. A játéka színvonala esett visszább, néhan mentális gáttal küzd, a komplett mezőny ennyit javult volna, vagy mi lehet az oka?

A sportban előfordul, hogy ha egyszer a szekér beindul, magyarral nyerő szériában vagy, nem tudsz veszíteni. Sokszor volt

azt mutatja, hogy nem feltétlenül kell még feladnom.

Az elmúlt években több edzővel is dolgozott, de ezek az együttműködések nem tartottak sokáig.

A szakmai stábom a tavasz kezdeté óta ugyanaz: édesapám irányítja itthon a teniszedzéseimet, és ha úgy adódik, néha versenyre is elkísér (nem túl gyakran, hiszen vannak egyéb edzői feladatai), a párom pedig a fitneszedzéseimért felel. A menedzsment évek óta ugyanaz.

Egyéniben csupán a 332. helyen rangsorolják, párosban azonban, úgy érzi, van még keresnivalója

ilyenben részünk Kikivel (Kristina Mladenovic – a szerk.) is, óriási önbizalmat ad egy ilyen sorozat, de természetesen ennek a fordítottja is igaz, nehéz egy vesztes sorozatból kikászálódni. Nem hinném, hogy rosszabbul játszanék, sőt fittebb vagyok, jobb az izomzatom, több a tapasztalatom. Nem hiszem, hogy a párost le kellene írni, hiszen még így is bőven top 60-as párosjátékos vagyok. Ez olyan eredmény még mindig, ami sok játékosnak nem adatik meg.

A pályafutása mostani szakaszában kevesebb pénz is keres. A korábbi tartalékokból tudja finanszírozni a pályafutását, vagy a kiadások csökkentésével kijön azért a „matek”?

Tény, azzal, hogy nincs mellettem folyamatosan utazó edző, rengeteg pénzt megspórolok, de a repülőjegyek vagy épp hotelek nem lettek olcsóbbak így sem.

Ismert: az egyest kezdi mindinkább elengedni. Jövőre melyek a céljai egyesben és párosban?

Párosban vannak még céljaim, ha egyszer kijön jól a lépés, biztos vagyok benne, hogy tudok még sikereket elérni. Tulajdonképpen egy úgymond sikertelen év végén is az 54. vagyok a párosvilágrangsorban, játszottam Grand Slam-negyeddöntőt és nyertem WTA-párosversenyt is. Mindez

Amikor sikert sikerre halmozott, szívesen támogatták különböző cégek. A szponzorok kitartottak ön mellett?

Abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy nem influenzaszerűen „működöm”, ergo nem feltétlenül csak a most épp „menő” trendeket reklámozom. A karrierem során törekedtünk a hosszabb távú együttműködésekre, ami mindkét félnek értéket ad, így az én közösségi médiában való létem nem a mai – nincs erre jobb szó – műmájerkedésen alapszik. Nyilván amikor sikeresebb voltam, könnyebb volt partnereket találni, viszont a helyzethez hozzá tartozik, hogy Magyarországon nagyon kicsi piac, sok értékes sportolóval, művésszel, illetve megélhetési céllal, vagyis minden támogatóért meg kell harcolni. Hálás vagyok azoknak, akik a hosszú évek során kitartottak mellettem, vannak jó páran, ők mind-mind részei a csapatnak.

Gondol már az élsportolói karrier utáni időszakra? Hogyan képzei el az életét a tenisz után?

Azt vallom, hogy több lábon kell állni, így tudatosan készülök, nyelveket tanulok, a francia mellett most olaszul, elvégeztem egy lakberendezői tanfolyamot, de az üzleti élet több ágazatában is lehetne talán keresnivalóm.

Nem súlyos Gulácsi sérülése

Nem súlyos a magyar válogatott labdarúgója, Gulácsi Péter sérülése, és a kapus hamarosan visszatérhet az edzésekre – közölte hivatalos honlapján az RB Leipzig. A 34 éves kapus a Freiburg elleni hazai bajnokin sérült meg, a szünet után cserét kért. NÉPSZAVA

Elhunyt a fiatal olasz síelő

Elhunyt Matilde Lorenzi olasz síző, aki edzés közben szenvedett balesetet egy pályán a dél-tiroli Val Senalesben. A 19 éves sportolót nagy tehetségként tartották számon: tavaly a junior-világ bajnokságon a lesiklásban hatodik, a szuperóriás-műlesiklásban pedig nyolcadik lett. NÉPSZAVA

Bondár Anna nyolcaddöntős

Bondár Anna mérkőzéslabdákat hártva – 6:2, 2:6, 7:6 (7-3) – legyőzte a holland Arianne Hartonót a kínai Csiucsiaingban zajló, 259 ezer dollár (97 millió forint) összdíjazású kemény pályás tenisztornán. A világranglistán 97. helyezett magyar játékosra a nyolcaddöntőben az olasz Martina Trevisan (136.) vár. NÉPSZAVA

Rodri kapta az Aranylabdát

LEGEK LEGJEI Hisztériás rohamot kapott egész Madrid, amiért nem Vinícius Jr. győzött. A díjátadó így is a spanyol futball ünnepévé vált, a győztes a tőle megszokott visszafogottsággal vette át a díjat.

VARGA T. RÓBERT

Cristiano Ronaldo és Lionel Messi korszakának lezárultával új uralkodót választott a France Football. Egészen hétfő délutánig úgy tűnt, a futball legcsillogóbb egyéni elismerését a királyi gárdával spanyol bajnoki címet és Bajnokok Ligáját nyert Vinícius Jr. kapja, ám ekkor híre kelt: a Real Madrid bojkottálja az eseményt, a klubot senki sem képviseli a párizsi díjátadón. Az Aranylabdát a Manchester Cityvel bajnok, a spanyol válogatottal Eb-győztes 28 éves Rodri (alias Rodrigo Hernández Cascante) vette át, aki – miután szeptemberben súlyos térsérülést szenvedett – mankóval ment fel a színpadra. 2018 (Luka Modrić) után ő az első középpályás, és 1960-at (Luis Suárez) követően az első spanyol, aki e kitüntetésben részesül.

Vinícius és Rodri objektív összevetése képtelenség. Előbbi a világ egyik legkiválóbb, leggyorsabb, legjobban cselező csatára, aki a BL-sikerig hat gólt szerzett a sorozatban, abból hármat az elődöntőben és a fináléban, míg utóbbi védekező középpályás, akinek a játéka kevésbé látványos, a pályán zajló eseményekre mégis nagyobb a hatása. Rodri 74 meccset vívott meg zsinórban úgy, hogy csapata nem kapott ki, a Cityvel egyetlen veresége volt a 2023/24-es szezonban (nélküle három kudarcot jegyzett Pep Guardiola csapata), igaz, az eléggé fájó volt: 1-2 a városi rivális United elleni FA Kupa-döntőben.

Nem csak a játéka, a személyiségük is totál más: a brazil heves, hisztis, gyermeki, a spanyol tanult, kimért, visszafogott. A döntést így fogadták: „Még tízszer megcsinálom. Nem álltok készen!” – írta Instagram-oldalára Vinícius, Rodri pe-

FOTÓ: AP/FRANCK FIFE

Rodrin nincsenek tetoválások, sokáig Opel Corsával járt edzésre, míg társai luxuskocsikkal. Szülei fontosnak tartották, hogy tanuljon.

dig – miután Párizsban néhányan a brazilt éltették, amint George Weah, a díj első afrikai győztese kihirdette a végeredményt – arról beszélt: „A labdarúgás csapatsport, a társaim nélkül nem állhatnék itt, nekik is jár a köszönet.” Hozzátette: a díj az egész spanyol labdarúgás elismerése, olyan játékosoké, akik korábban nem kaphatták meg: „Busquets, Casillas, Iniesta és Xavi egyaránt megérdemelte volna.

Rodri kétségtelenül a világ legjobb hatosa, a játékra gyakorolt hatása felbecsülhetetlen, de olyan korban, amikor a futballisták hétről hétre új frizurával, új tetkóval, bulikban új nőkkel jelennek meg, Rodri sikere a normalitás melletti kiállásként értelmezhető. Rajta nincsenek tetoválások, sokáig Opel Corsával járt edzésre, míg társai luxuskocsikkal. Szülei fontosnak tar-

tották, hogy tanuljon, pályafutása elején (Atlético-nevelés, de első élvonalbeli meccseit a Villarreal színeiben vívta) kollégiumban lakott. Talán ha nem Vinícius – aki nagyjából az antitézise – a legfőbb vetélytársa, akkor nem ő nyer. Mindenesetre ő lett a szezon legjobbja (immár nem naptári évet néznek, illetve ez volt az első alkalom, hogy a díj odaítélésénél az európai szövetség is közreműködött), és ezt egyesek úgy fogadták: a futball győzedelmeskedett.

Meglehet, mindenesetre az biztos: a spanyol labdarúgás tarolt.

A Real Madrid lett a legjobb csapat. Az immár Johan Cruyff nevét viselő legjobb edzői díj a királyiak olasz szakvezetőjéé, Carlo Ancelottié, legalábbis a férfiaknál. A nőknél Emma Hayes, az Egyesült Államok női válogatottjának angol

Rodri sikere a normalitás melletti kiállásként is értelmezhető

Az Aranylabda-szavazás végeredménye

1. Rodri (spanyol, Manchester City)
2. Vinícius Júnior (brazil, Real Madrid)
3. Jude Bellingham (angol, Real Madrid)
4. Dani Carvajal (spanyol, Real Madrid)
5. Erling Haaland (norvég, Manchester City)
6. Kylian Mbappé (francia, PSG/Real Madrid)
7. Lautaro Martínez (argentín, Internazionale)
8. Lamine Yamal (spanyol, FC Barcelona)
9. Toni Kroos (német, Real Madrid, már visszavonult)
10. Harry Kane (angol, Bayern München)

szövetségi kapitánya nyert. A hatodszor kiosztott női Aranylabdát, miként tavaly, a Barcelonát erősítő spanyol válogatott, Aitana Bonmatí kapta; szintén a katalánoktól került ki a legjobb 21 éven aluli játékos: a Kopa-trófeát – amelyről az eddigi Aranylabda-győztesek szavaztak – a 17 éves Eb-győztes Lamine Yamal nyerte el (ő az első, aki 18 éven aluliként részesült az elismerésben).

Egyébként szintén megvédte címét az argentin világbajnok Emiliano Martínez; az Aston Villa kapusa lett az idén is a Lev Jasín-kitüntetett. A legjobb csatárnak járó Gerd Müller-trófeát megosztva vitte haza az angol Harry Kane (Bayern München) és a francia Kylian Mbappé (PSG/Real Madrid), a szociális és jótékonyági projektekben kiemelten tevékeny labdarúgónak megítélt Sócrates-díj, amelyet az 1970-es és 80-as évek kiváló brazil futballistájáról neveztek el, pedig Jennifer Hermoso-hoz, a spanyol válogatott és a mexikói Tigres játékosához került.

Évek óta nem találják Ferguson méltó utódját

VÖRÖS ÖRDÖGÖK Hatodik vezetőedzőjét keresi a Manchester United labdarúgócsapata Sir Alex Ferguson 2013-as búcsúztatása óta: hétfőn elfogyott a türelem, Erik ten Hagnak is mennie kellett.

Az eredmények és baljós előjelek fényében nem váratlan menesztés után a brit sajtó kedden mind a holland tréner bukásának okaival, mind a menedzseri pozícióra esélyes jelöltekkel foglalkozott. A legfrappánsabb idézet a United egy munkatársától származik, aki szerint „csak három probléma van ezzel a csapattal: nem tud védekezni, támadni és gölt löni”.

A megjelent cikkek szerint a legnagyobb hiba Ten Hag szerződésének egyéves meghosszabbítása volt a múlt idény végén. A vezetést zavarba hozta az FA-kupa elhappolása a biztos esélyes Manchester Citytől.

FOTÓ: AP/SEBASTIAN GAGDAS

Az emelkedett hangulatban nem köthetett ütilaput a győztes talpára. A katasztrófálisan indult új szezonban éppen azon a napon élt túl Ten Hag egy hatórás feszült igazgatósági ülést a 27,7 százalékos tulajdoni részesedéssel rendelkező Sir Jim Ratcliffe elnökletével, amikor az állására alkalmasnak tűnt Thomas Tuchel a halogatással betelve elfogadta az angol válogatott szövetségi kapitányának pozícióját. A Telegraph érthetetlennek tartja, hogy a klubnál miért ragaszkodtak két elfáradt 32 éves középpályásához, Casemiróhoz és Christian Eriksenhez. Miért mondtak le Harry Kane megszerzéséről az alkalmatlan Antony és a soha nem elég fitt Mason Mount

Ten Hagnak 128 tétmérkőzés után köszönték meg a munkáját

javára? Mire a „bolygó hollandus” elvesztette az öltözőt, olyan ikonikus játékosokat sértett vérig, mint Cristiano Ronaldo és David de Gea. Nem segített inkább romló, mint javuló kommunikációs készsége sem, amit újabban Arne Slot talpraesettsége különösen kidomborított.

Az irányítást ideiglenesen átvevő Ruud van Nistelrooy lehetséges utódai között a Sporting szakvezetőjét, Rúben Amorimot, 39 évével az egyik legtehetségesebbnek tartott fiatal európai edzőt emlegetik első helyen. Amorim ugyanakkor a találgatások helyett aktuális feladatai elvégzésére koncentrál. Omar Bertranda ügyvezető igazgató a napokban személyesen tárgyalt Barcelonában Xavival, mint ahogy ismét felröppent a Chelsea-től másfél éve kitett Graham Potter neve is.

R. HAHN VERONIKA (LONDON)

Ötesillagos hotelszoba a természetben

Limitált szériás, exkluzív apró házat dobott piacra az észak-őrségi Otthont. A cég fényviszaverős miniorthonaival vált ismertté, ezúttal aranydíjazott kaptak legújabb modelljeik. A visszatérő díjazások által a házak szinte beleolvadnak a környezetükbe. Az apró ház ára körülbelül 86 millió forint. 24

Kínában növelnék a születésszámot

Az 1,4 milliárd lakosú Kínában 2050-re már csaknem félmilliárd 60 év feletti ember lesz, ezért új családtámogatási intézkedéseket vezetnek be a születésszám növelése érdekében. Növelték az anyasági támogatást és a szülési szabadságot, és bővítették a gyermekjóléti szolgáltatásokat. NÉPSZAVA

A nőtény „szoknyája” mögé bújnak a hím egerek

Az egymással összekapó hím egerek azzal csökkentik az ellenük irányuló agressziót, hogy egy nőtény mellé rohanva elterelik az agresszor figyelmét, aki a nőténnyel kezd foglalkozni, és békén hagyja a megtámadott hímet. NATGEO

Kényeztető finomságok és készételek

TRENDEK Az utóbbi évek étel- és italvásárlási tendenciáit a Covid és az azt követő gazdasági válság formálta.

KUKLAI KATALIN

Emlékeznek még arra, amikor a boltokban hiánycikké vált az élesztő, mert mindenki otthon sütötte a kenyeret? Nem volt ez olyan régen, úgy négy éve. Ma már persze minden boltban hegyekben áll az élesztő, ahogy a liszt is – az örület ahogy jött, úgy múlt el, illetve esett vissza kezelhető mértékre. A koronavírus-járvány 2020-ban számos radikális változást hozott mindannyiunk életmódjában, többek között az étel- és ital-fogyasztási szokásainkban is, és nagy kérdés az ételmiszer- és ital-értékesítők számára, hogy ezek közül melyik marad tartós, és melyik bizonyul ti-zavirág-életű buboréknak, amelyik kipukkan egyik napról a másikra.

A Foodnavigator elemzése szerint a karanténidőszakban bezártak az éttermek, kocsmák, cukrászdák, kijárási tilalom is érvénybe lépett időnként, a gyerekek távoktatásba kényszerültek, rengetegen dolgoztak home office-ban – törvényszerű válaszreakció volt erre az otthoni

VÁSÁRLÓK

VÖRÖS ATTILA

A járványt követő negatív gazdasági folyamatok Magyarországon ráerősítettek az egyébként is meglévő fogyasztói árérzékenységre

főzés és étkezés előtérbe kerülése. Persze aki korábban nem volt nagy konyhatündér, egyik pillanatról a másikra nem vált azzá, úgyhogy az is érthető, hogy a kényelmi termékek, a félkész és készételek népszerűsége és forgalma megugrott. A járvány lecsengésével, ahogy szép lassan visszatértünk a megszokott életünkhöz, ez a folyamat mintha megtorpant volna, ugyanakkor az Inno-va Market Insights piackutató cég szerint a fogyasztók 60 százaléka jelenleg is legalább heti gyakorisággal vásárol készételeket. Globálisan mintegy 3 százalékos növekedést tapasztaltak ezen a piacon, és ebben főleg a fejlődő országok – mint például India vagy Indonézia – mutatnak kiugró számokat.

A második komoly változás az volt, hogy a bezártság, a mindent átható bizonytalanság következtében megingott mentális egyensúly helyreállítása érdekében tömegek vásároltak úgynevezett kényeztető ételeket, italokat, amelyek fogyasztása örömet okoz. Ez a trend különösen

A Z generáció feszült helyzetekben a vigasztaló finomságok után nyúl, mint például az édességek

a fiatalabbak körében volt tapasztalható: míg a korábbi generációk az alkoholt vagy a dohányzást használták a stressz levezetésére, a Z generáció (1997 és 2012 között születettek) inkább a vigasztaló finomságok után nyúl feszült helyzetekben, mint például az édességek, a chips vagy a cukros üdítők. Érdekes módon ezzel párhuzamosan – harmadik trendként – divatba jöttek az úgynevezett nosztalgia-termékek, mert ezek az ételek a szebb, boldogabb idők emlékeit idézik fel. A negyedik jól körírható tendencia pedig az egészséges ételek iránti kereslet fokozódása volt – különös tekintettel azokra az élelmiszerekre, amelyek a bélflóra egészséges működését támogatják –, és egyelőre úgy tűnik, hogy ez a három utóbbi trend velünk marad.

„Annak idején a nemzetközi fogyasztói kutatások is rendre megállapították, hogy bár az étel- és ital-fogyasztás trendjei és a vásárlók elvárásai alapvetően nem változtak a világjárvány hatására, viszont ezeknek a folyamatoknak a

A járvány lecsengését követően a fogyasztók 60 százaléka jelenleg is legalább heti gyakorisággal vásárol készételeket.

terjedési sebessége igen: némelyek felgyorsultak, némelyek pedig lelassultak, de el nem tűnt egyik sem” – nyilatkozta lapunknak Vörös Attila, a Felelős Élelmiszerigazgatók Egyesületének ügyvezető igazgatója, akit a hazánkban tapasztalható változásokról kérdeztünk. „Az online vásárlás és az otthoni ételkészítés térnyerését például biztosan elősegítette a Covid, a járvány lecsengése óta zajló negatív gazdasági folyamatok pedig Magyarországon ráerősítettek az egyébként is meglévő fogyasztói árérzékenységre.”

Hozzátette: a koronavírus-járványnak az étel- és ital-fogyasztási szokásokra gyakorolt hatásait ma már nagyon nehéz elkülöníteni az azóta bekövetkezett gazdasági és társadalmi folyamatok hatásaitól, ahogy azt is nehéz megjósolni, hogy az elkövetkező pár évben milyen változásokat hoz majd az élelmiszer-piac az előttünk álló kihívások – mint a recesszió, a geopolitikai fejlemények vagy az éghajlatváltozás – leküzdése.

CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP	HÉTFŐ
min. 8 max. 16	min. 8 max. 16	min. 7 max. 14	min. 1 max. 9	min. 5 max. 11

Boldog névnapot, Alfonz!

Az Alfonz germán eredetű férfinév, elemeinek jelentése: nemes + kész, hajlandó. Női párja: Alfonza, Alfonzin és Alfonzina.

KENŐ	KENŐ	Október 29.
13 17 27 29 36 40 41 43 47 52		
54 60 62 63 64 67 72 74 75 78		

Szolgálatba álltak az egykori versenylovak

MEGOLDÁS A Honvédelmi Minisztérium veszi át azokat az állatokat, amelyek „munka nélkül” maradnak, miután a Nemzetközi Öttusaszövetség hosszú vitákat követően – és a sportágban meghatározó szerepet játszó tagországok tiltakozása ellenére – 2021-ben úgy döntött, hogy úgynevezett akadályverseny váltja a lovaglást. A hivatalos indoklás szerint ez a feltétele annak, hogy az öttusa maradhasson az olimpia programjában.

„Amíg a lovaglás a sportág része volt, a magyar szövetség (MÖSZ) tartotta fenn a loállományt, amelynek a létszáma tavaly 27 volt” – mondta lapunknak Mizsér Attila, az 1988-as szöuli olimpia aranyérme-se, a MÖSZ korábbi főtitkára. „Az állatok körülbelül 150 millió forintot érnek, de nagyon értékesek az egyéb felszerelések, például a nyergek is. Nagy örömmre szolgál, hogy a Magyar Honvédség átvesszi a teljes loállományt, és a velük foglalkozó szakembereknek is felkínálják a lehetőséget, hogy folytassák a

FOTO: MTI/KOCSIS ZOLTÁN

munkájukat. A Honvédelmi Minisztérium mindent átvessz, beleértve ebbe a létesítményeket és az akadályparkot is” – tette hozzá Mizsér. Varga István ezredes elárulta, a 2020-ban alakult Gróf Nádasdy Ferenc Huszárosztályt jelenleg hetvenen alkotják, de szeretnék ezt a létszámot kétszáz főre bővíteni. A huszárok és lovaik különböző protokolleseményeken vesznek részt, de vannak művelési feladataik is. Hozzátette: a versenylovak a Honvéd Kadét Program keretében

A Magyar Honvédség vitéz Szurmay Sándor Budapesti Helyőrség Dandár Gróf Nádasdy Ferenc Huszárosztálya hétfőn átvette a Magyar Öttusa Szövetség lovait

Hetedik helyen

Az újkori nyári játékokon 1896 óta 20 sportágban szereztek érmet a magyar sportolók. Ebben a rangsorban az öttusa 10 arany-, 8 ezüst- és 6 bronzérmel a hetedik helyet foglalja el.

a középiskolások képzésében vesznek részt.

Szerettük volna megtudni, hogy mi lesz azokkal a szakemberekkel, akik eddig foglalkoztak a szövetség versenylovaival. Ha átvesszi őket a minisztérium, be kell-e vonulniuk, vagy dolgozhatnak civilként a katonaságnak? Az is érdekelt minket, hogy a megszorítások mellett rendelkezésre áll-e ugyanannyi állami forrás a lovak és a velük dolgozó szakemberek foglalkoztatására, mint eddig, amikor a MÖSZ fizette ezeket a költségeket? Ezekre a kérdésekre azonban lapzártánkig nem kaptunk választ. B. P.

VISSZAHANG

A NÉPSZAVA MELLÉKLETE

Te vagy a Kétfarkú Kutya Gergő?

„Nagyon lassan, gólyakalifa-léptekkel araszolok ki, minden lépés egy reccsenés, mintha tekegolyót dobnék a lábasfedő-szaküzlet raktárába, idétlen filmekben vannak ilyen jelenetek, a Szeszélyes évszakok kínosan mórnikált jeleneteiben... Édes istenem, csak innen kijussak. Előszoba. Felkapom a cipőm, a vizelhetnékem is elmúlt, elkezdem keresni a kulcsot, ajtó, szép nagy darab, rács a kis ablakon, a gang az ajtó mögött, út a szabadságba. A kulcs nincs sehol, sem az ajtóban, sem felakasztva, sehol. Megnézem a földön, visszaóvakodom a nappaliba, de a csikkek közt sem lelem meg, asztalon, fordulok vissza, nézzük a konyhát. Egyre rosszabbul vagyok, a függőleges póz nem tesz jót, innék vizet, de nem merek zajt csapni, olyan sután mozgok, mindennel hatalmas zajt csapok, részeg vagyok még, kár szépíteni. Belépek a konyhába, meghökkenek, derékig ér a szemét, de ahogy figyelmesebben megnézem, nem is szemét ez, hanem sprays flakonok, sablonok, rengeteg papír, karton, fóliák, matricák, kétfarkú kutyás matricák, plakátok ezres nagyságrendben. Mi van itt?” A válasz is kiderül Fekete Valér Sior írásából.

Töklámpák és konzervek

Október 26-án Töklámpás Fesztivált rendeztek a budapesti Hősök terén. A látogatók otthon faragott töklámpással érkeztek a térre, ahol jókedvűen mutogathatták alkotásaikat egymásnak. A halloween ihlette fesztivál célja azonban nem csupán ennyi, az ünnep varázslatos hangulatának megteremtése. A szervezők arra kérték a résztvevőket, hozzanak magukkal néhány konzervet vagy bármilyen más tartós élelmiszert. A rendezvény rászoruló gyerekek számára kívánt gyűjteni ennivalót. Képeink tanúsága szerint a jótekingodás nem oltotta ki a vidám hangulatot.

Hallgassuk a Népszavát!

A mesterséges intelligencia lehetőségeit kihasználva olvasóink meg is hallgathatják a napi lapszám vezető írásait. Mindössze két kattintás, és Szabolcs már olvassa is egymás után a kiválasztott cikkeket. Egy listán pontosan jelezzük a hangfájlban szereplő anyagok címét és kezdési idejét. Érdemes kipróbálni! Rezgessük meg a Népszava hangját! Néhány perc „rádiózás”, és sok mindent megtudhat a napi aktuális politikai és egyéb témákról. Autóban ülve így biztos kényelmesebb olvasni, de lehet még számtalan szituáció, amikor nehéz a betűket bámulni.

FOTÓ: APARTUR VIDAK

Szexuális bűnözők egyházi védelme elleni demonstráció Krakkóban

Jobbára hallgat az egyház

PEDOFÍLIA A Kalocsa-Kecskeméti Főegyházmegyeiben kiderült botrányos ügyek mellett az Egri Főegyházmegyeiben egy, a Szeged-Csanádi Egyházmegyeiben két vizsgálat indult papok ellen, ezek azonban nem tártak fel bűncselekményt. A Váci Egyházmegyeiben nem történt ilyen eset – tudta meg a Népszava. A lapunkhoz eljutott híresztelés után – miszerint a nyilvánosságra került eseteken túl jóval nagyobb számban folynak eljárások papok ellen – a Magyar Katolikus Püspöki Konferenciához (MKPK) fordultunk. Lezögezték: az MKPK nem felettes szerve az egyes egyházmegyeknek, „ennél fogva a kérdésében szereplő ügyeknek nincs központi felügyelete”. Így mind a tizenkét római katolikus egyházmegyet és főegyházmegyet megkerestük. Jobbára hallgat az egyház, a fenti válaszokon túl nem kaptunk konkrét adatokat, némelyik egyházmegye pedig nem is reagált kérdéseinkre.

REFLEKTOR A 2. OLDALON

Recesszióban a gazdaság

VISSZAESÉS A várt enyhe növekedés helyett a III. negyedévben 0,7 százalékkal visszaesett a GDP. Kérdéssé vált a választás előtti osztogatás.

PAPP ZSOLT

Minden pesszimista előrejelzést alulmúlt a magyar gazdaság teljesítménye 2024 III. negyedévében. A KSH első közlése szerint a bruttó hazai termék értéke 0,7 százalékkal csökkent mind a második negyedévhez képest, mind 2023 III. negyedéhez mérten. Eközben az Európai Unió gazdasága éves szinten 0,9 százalékkal bővült, és a II. negyedhez mérten is nőtt, mégpedig 0,3 százalékkal. A magyar gazdaság teljesítménye már a második egymást követő negyedévben csökkent, vagyis ismét recesszióba került, az elmúlt három évben immár másodszor.

Az elemzők szerint a gazdaság gyengélkedése mögött egyszerre több folyamat húzódik meg, mint a gyenge külső konjunktúra, az inflációs sokk, a magas államháztartási hiány, ám ennek ellenére szembeötlő a kormányzat által erőltetett gazdaságpolitika számtalan tévedése. Az ideai költségvetést a kormány még 4 százalékos gazdasági növekedéssel tervezte, ezt folyamatosan csökkentve, legutóbb már csak 1,5 százalékot remélt. A friss adatok után már az is nagy teljesítmény lenne, ha egy százalékkal tudna nőni a hazai gazdaság, de van olyan elemző,

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

Semmi oka az öröme a pénzügyminiszternek és a kormányfőnek

aki szerint még a fél százaléért is küzdeni kell. Ebben a környezetben, nem minden jogalap nélkül, az ellenzéki pártok a kormányzat felelősségét firtatják, sőt Nagy Márton gazdasági miniszter távozását köve-

telik. Különösen érdekes lesz a jövő év, amikor a választásra készülve a kormány köztudottan osztogatásra készül, mert a nagy kérdés az, hogy ilyen múlttal lesz-e miből.

FOLYTATÁS A 6. OLDALON

EU-csatlakozás engedmények nélkül

FOTÓ: LADJANSZKI MÁTÉ

JELENTÉS Nem lehet egyszerre a korábban megszokott módon szoros kapcsolatokat fönntartani Oroszországgal és közben az Európai Unióba igyekezni, szögezte le Josep Borrell uniós főképviseelő tegnap a Várhelyi Olivér leköszönő bővítési biztossal közösen tartott brüsszeli sajtótájékoztatón. Magyarország uniós biztosa újságírói kérdésre megerősítette a főképviseelő álláspontját, annak ellenére, hogy az Orbán-kormány épp olyan csatlakozni kívánó országokat támogat, amelyek szoros kapcsolatot tartanak fenn Oroszországgal. Borrell azt is leszögezte: a csatlakozásnak érdemek szerint kell történnie, a folyamatban a legfontosabb a demokrácia és a jogállamiság tiszteletben tartása. Hangsúlyozta: szó sincs arról, hogy Ukrajnát politikai okokból akkor is fölvennék, ha jogi, politikai vagy gazdasági szempontból nem állna készen.

ÍRÁSUNK A 8. OLDALON

Öt év múlva kerülhet új zászló a tagországok lobogói közé

A hivatalos csatlakozási tárgyalások jelenleg hat állammal folynak a tíz csatlakozni kívánó ország közül.

Újabb költözés fenyegeti a kocsis menekülteket

ELLÁTÁS Október végéig, azaz máig szerződött a Magyar Máltai Szeretetszolgálat egy szállásadóval, hogy segítse a Tatabányához közeli kocsis szállásról még augusztus végén utcára tett, Ukrajnából érkezett menekülteket. Egyelőre azonban nem tudni, lesz-e hosszabbítás, szerdán ugyanis még nem volt új szerződés, így a mostani állapot szerint az érintettek-

A mostani állapot szerint az érintettek megint utcára kerülhetnek.

nek csomagolniuk kell, és megint utcára kerülhetnek – tudta meg a Népszava.

A szálláshelyeken a hónap közepén mintegy 60-70 ember tartózkodott, közülük 15-20 személy maga talált valamilyen megoldást a helyzetére, és el tudott költözni, némelyek albérletbe. A többiek Tatabányán helyezték el.

FOLYTATÁS A 4. OLDALON

Parragh ment, Nagy Elek jött

VÁLTÁS Meglepetésszerű váltás történt a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara (MKIK) élén a tegnap zajlott tisztújító közgyűlésen. A 2000 óta a kamara élén álló Parragh László a megmérettetésben csupán 67 szavazatot kapott, miközben kihívója, Nagy Elek, aki a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara regnáló elnöke és nem melleleg milliárdos vállalkozó, ennek közel kétszeresét, 121 voksot zsebelt be. Az Orbán Viktor kormányfő bizalmasaként, tanácsadójaként is számon tartott (már csak volt) kamarai elnök a pozícióját több ízben is arra használta, hogy részben alakítsa, részben közvetítse a kormány gazdaságpolitikáját. Távozását többen üzenetértékűnek tartják. Úgy tetszik, a vállalkozók elégedetlenek a kormány gazdaságpolitikájával és

24 évnyi elnökség után a kamara közgyűlésén leváltották Parragh Lászlót

az eddigi kamarai érdekképviselővel, ezért másfajta, nyitottabb, gondjaikat jobban közvetítő testületet támogatnak. Az MKIK közgyűlésén történekről lapzártánkig hivatalos közlés nem történt.

RÉSZLETEK A 6. OLDALON

FOTÓ: LADJANSZKI MÁTÉ

4 OLDALAS

MELLÉKLET A MAI LAPSZÁMUNKBAN

AJÁNLÓ

Abszurd viták a közgyűlésen

Esetenként szórakoztató, más-kor siralmas hangulatú, maratoni ülést tartott a Fővárosi Közgyűlés. Külön blokkot kapott Vitézy Dávid, de Szentkirályi Alexandra is örülhet.

3. oldal

Antikorrupciós képzés tanároknak

„Integritásérzékenyítő tréninget” szervez pedagógusoknak a Nemzeti Védelmi Szolgálat. A 30 órás képzést a tankerületi központok ajánlják a tanároknak.

3. oldal

Titkos orosz-ukrán tárgyalások

Egyre több információ jelenik meg arról, hogy Katar közvetítésével hónapok óta titkos tárgyalások folynak Ukrajna és Oroszország között.

8. oldal

Jobbára csak hallgat az egyház

PEDOFÍLIA A Kalocsa-Kecskeméti Főegyházmegyében kiderült botrányok mellett az Egri Főegyházmegyében egy, a Szeged-Csanádi Egyházmegyében két vizsgálat indult papok ellen, ezek nem tártak fel bűncselekményt. A Váci Egyházmegyében nem volt ilyen eset – tudtuk meg.

CZENE GÁBOR

„A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia nem felettes szerve az egyes egyházmegyéknek” – közölte a püspöki kar sajtószolgálat lapunkkal. Kérdésünk arra vonatkozott, megfelel-e a valóságnak az a szerkesztőségünkhöz eljutott híresztelés, hogy a nyilvánosságra került eseteken túl jóval nagyobb számban folynak eljárások papok ellen. A sajtószolgálat hozzátette: az adott egyházmegye szuverén vezetője jogosult a helyi ügyekben vizsgálatot kezdeményezni, „ennélfogva a kérdésében szereplő ügyeknek nincs központi felügyelete, mert az a püspökök jogkörét csorbítaná”.

Ezt követően mind a tizenkét római katolikus egyházmegyét és főegyházmegyét megkerestük. Tájékoztatást kértünk arról, hogy az elmúlt öt évben indultak-e eljárások papok ellen, ha igen, milyen ügyekről van szó, akadnak-e közöttük olyanok, amelyek összefüggésbe hozhatók pedofíliával, kiskorúak elleni szexuális bűncselekményekkel.

A Kalocsa-Kecskeméti Főegyházmegye kérdéseink elküldése után sajtóközleményben adta hírül, hogy október 24-én bejelentés érkezett a főegyházmegyéhez „bűntetendő cselekmény elkövetésének gyanújáról”. Bábel Balázs érsek előzetes vizsgálatot rendelt el, ennek idejére az érintettet felfüggesztette papi szolgálata alól.

A közelmúltban kirobbant papi (homo)szex- és pedofilbotrányok ehhez a főegyházmegyéhez kötőd-

A demonstrálók papnak és áldozatoknak öltöztek egy korábbi krakói tüntetésen

A Győri Egyházmegye reagálásában érzékeltette, tudomása van arról, hogy lapunk más egyházmegyéket is megkeresett.

FOTÓ: AP/ARTUR WIDAK

Kritikus jelentés

Témába vág, hogy elkészült a Vatikán gyermekvédelmi bizottságának jelentése, amely szerint el kell távolítani azokat az egyházi vezetőket, akik nem lépnek fel a pedofil papok ellen. Ahogyan azt a Telex.hu a Guardian cikkét szemlélve megírta, a jelentés arra a megállapításra jutott, hogy az egyház még mindig nem biztosítja a szexuális visszaélések megfelelő kezelését.

személyiségi jogot érintő információkat nem köteles állami hatóság tudomására hozni”. Az egyházi jogi személyek a törvény alapján jogosultak belső működésük szabályait maguk meghatározni (elvi jelleggel: a katolikus papok elleni eljárások – ha vannak ilyenek – szintén ide tartoznak), a belső működés sérthetetlenségét az állami jogszabály is elismeri és védi. Az egyházmegye ugyancsak elvi jelleggel arra hívta fel a figyelmet, hogy minden, esetlegesen eljárás alá vont személyt megillet az ártatlanság vételeme.

„Mindezekre tekintettel az egyházmegye belső vizsgálatairól nem tudunk további tájékoztatást adni, ugyanakkor kérjük és elvárjuk a belső szabályok szerinti működés tiszteletben tartását” – rögzítette a Győri Egyházmegye, reagálásában érzékeltetve, tudomása van arról, hogy lapunk más egyházmegyéket is megkeresett: „az ön egyes egyházmegyékhez eljuttatott kérdései kezelését az egyes egyházmegyék vezetői, akik saját területükön teljes jogkörben járnak el, bizonyára önállóan mérlegelik”.

A Marton Zsolt püspök vezette Váci Egyházmegye válasza szintén kitért arra, hogy az egyházmegyében létrejött a gyermekvédelmi jelzőrendszer, egyúttal azonban azt is kijelentette: „A Váci Egyházmegyéhez 2019 óta sem gyermekbántalmazási ügyben, sem más bántalmazási ügyben nem érkezett bejelentés sem a fenti felületen, sem más fórumon. A Váci Egyházmegye nem folytat egyetlen papjával szemben sem eljárást ilyen ügyekben.”

Az Egri Főegyházmegyének – itt Ternyák Csaba az érsek – az elmúlt öt évben egy esetben kellett előzetes vizsgálatot lefolytatnia. „A keletkezett iratokat az ügyben illetékes szentszéki hivatalhoz továbbítottuk. Világi törvények szerinti bűncselekmény nem történt” – ismertette az eredményt a főegyházmegye.

A Szeged-Csanádi Egyházmegyében – ahol Kiss-Rigó László a püspök – a szóban forgó időszakban két esetben jeleztek gyermekbántalmazás gyanújával kapcsolatos ügyet. „Mindkét esetben alapos és szakszerű kivizsgálást követően kiderült, hogy a gyanú teljesen alaptalannak bizonyult. Jelenleg egyházmegyénkben nincs egyetlen ilyen vagy ehhez hasonló ügy sem” – írta az egyházmegye.

A Kalocsa-Kecskeméti Főegyházmegye mellett tehát csak az Egri Főegyházmegye, a Szeged-Csanádi Egyházmegye és a Váci Egyházmegye közölt konkrét információt. A Budapest-Esztergomi Főegyházmegyétől, a Veszprémi Főegyházmegyétől és a Székesfehérvári Egyházmegyétől válasz sem érkezett.

FOTÓ: BESE GERGŐ FACEBOOK-OLDALA

nek. Bese Gergő, H. Róbert és R. Gábor ügye (előbbi szex-, utóbbi kettő pedofilbotrány) már korábban megjelent a sajtóban, majd a Válasz Online írt egy bizonyos B. R. monogramú plébánosról, aki a gyanú szerint fizetett „bizonyos szexuális szolgáltatásokért”. A portál felvette Tóth Tamás, a püspöki kar titkára felelősségét is, aki lemondott tisztségéről.

A Kalocsa-Kecskeméti Főegyházmegye arról számolt be, hogy az általunk említett időszakban kiskorúval szemben elkövetett olyan cselekmény miatt, amely az egyházi törvénykönyv szerint büntetendő, egy vizsgálat indult. Időközben ez lezárult, erről a főegyházmegye több alkalommal sajtóközleményben számolt be. Jelenleg két előzetes vizsgálat van folyamatban: „Mindkét esetben a bejelentés tényéről, az érintettekkel szemben kiszabott óvintézkedésekről és az elő-

zetes vizsgálat elindításáról sajtóközlemény került kiadásra. A folyó ügyekről a vizsgálatok érdekében való tekintettel a főegyházmegyének jelenleg nem áll módjában további tájékoztatást adni.”

A Szombathelyi Egyházmegye részéről a megyéspüspök, Székely János válaszolt lapunknak. Előrebocsátotta, hogy a katolikus egyház számára a gyermek- és ifjúságvédelem témája kiemelten fontos. A püspöki kar és a magyarországi egyházmegyék, szerzetesrendek ezért is üdvözölték Ferenc pápa 2019. május 7-én kelt, „Vos estis lux mundi” kezdetű rendelkezését, amely a gyermek- és ifjúságvédelem kapcsán előírja, hogy az egyházmegyéknek és szerzetesrendeknek a bejelentések kezelésére állandó gyermekvédelmi jelzőrendszert kell felállítaniuk. Ezt a rendelkezésben előírt határidő előtt fel is állították – hangsúlyozta Székely János.

Bese Gergő (középen) illusztris társaságban. Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes és Schmitt Pál korábbi államfő a kép jobb szélén

A Budapest-Esztergomi Főegyházmegyétől és a Veszprémi Főegyházmegyétől, valamint a Székesfehérvári Egyházmegyétől válasz sem érkezett.

„A diákok csak diákok”

BUDAPEST Esetenként szórakoztató, máskor siralmas hangulatú, maratoni ülést tartott a Fővárosi Közgyűlés. Külön blokkot kapott Vitézy Dávid, de Szentkirályi Alexandra is örülhet.

SZALAI ANNA

„A lakhatás ügye nem szociális kérdés, nem oldható meg Brüsszelből. A Fővárosi Önkormányzat teremtett olyan helyzetet, amelyben a megfizethető lakhatás sokak számára elérhetetlen álommá vált” – jelentette ki Szentkirályi Alexandra Fidesz-frakcióvezető a Fővárosi Közgyűlési tegnapi ülésének az elején. Majd azt bizonygatta, nem szégyen a kormányhoz fordulni segítségért, ha a főváros képtelen megbirkózni a feladattal. Azt is elárulta, hogy egyeztetett a lakhatás ügyében Nagy Márton nemzetgazdasági miniszterrel, aki arról biztosította, a Diákváros megvalósul. Ezen sokan meglepődtek, hiszen éppen az Orbán-kormány volt az, amely két évvel ezelőtt lefújta a tervet.

De nem ez volt az utolsó meghökkenítő felszólalás a Fővárosi Közgyűlés – esetenként szórakoztató, máskor siralmas performance-szá alakuló – tegnapi ülésén. Újra elővetették a szervezeti és működési szabályzat (SZMSZ) módosítását, amelynek tárgyalását az alakuló ülésen elhalasztották. Vitézy Dávid, a Podmaniczky Mozgalom frakcióvezetője javaslatára ugyanis előzetesen állásfoglalást akartak kérni a Sára Botond vezette fővárosi kormányhivataltól. De végül nem ezt tették, hanem a szakminisztériumtól kértek útmutatást, amelynek szakmaiságát vitatták. Karácsony Gergely főpolgármester ismét elmondta, hogy nagyon sok indítványt befogadott, de volt, amit nem tudott, mivel konkrétan életveszélyesnek tartja. Például azt a felvetést, miszerint úgy szavaznak javaslatokról, hogy nem vizsgálják előtte a finanszírozási lehetőséget. Majd elismételte, a cégvezetők kinevezési jogáról és a két ülés közötti döntési hatáskorról nem tud lemondani. Előre jelezte, hogy a számára elfogadhatatlan javaslatok megszavazása esetén meg fogja vétetni a közgyűlési döntést.

A diákok közéletbe való bevonását célzó Mi Budapestünk program 24 pontos akcióterve abszurd vitába torkolt. A Tisza már a közgyűlés előtt megfúrta a javaslatot, majd egy kivitelezhetetlen módosítót tett, miszerint valamennyi budapesti diákot vonják be. Vitézy Dávid, a Podmaniczky Mozgalom vezetője pedig azért nem tartotta elfogadhatónak a tervet, mert nem eléggé előkészített. A legmeghökkenőbb érveket azonban a Fidesz sorakoztatta fel. Szécsényi Dániel szerint a diákokat felbujtották a tiltakozó

Karácsony Gergely közepén. Nem volt egyszerű napja

Meglepő fordulat: Horn Gyula helyett Pesti srácok?

A Fővárosi Közgyűlés, a korábbi gyakorlattól eltérően, nem egyenként az előterjesztésekről szóló viták után, hanem a nyílt ülés végén – késő este – szavazott az összes javaslatról és a kapcsolódó módosításokról. A fővárosi képviselők nem támogatták a Fidesz uniós források elterítésére vonatkozó javaslatát, viszont elfogadták a fővárosi lakhatási programot, benne a lakásvásárlási moratóriummal, az Airbnb-re vonatkozó szigorítási javaslatokkal. Megmaradt a lakásügynökség is, bár Szentkirályi is kapott némi elégtételt: döntés született arról, hogy a lakásrezsi-támogatási programot felül-

vizsgálják. Az új SZMSZ esetében csak egy szűkített csomagot fogadott el a testület. Néhány módosítóval fűszerezve a közgyűlés támogatta Vitézy Dávid valamennyi javaslatát a kutyás, kerékpáros kedvezménytől az éjszakai metrón át a HÉV- és múzeumügyekben megfogalmazott tiltakozásokig. Átment a Gellért Szálló és Fürdő tulajdonrendezése is. A szavazás egyetlen igazán meglepő fordulata a Horn Gyula sétány Pesti srácokra való átnevezését célzó javaslat megszavazása, amelyet a Fővárosi Közgyűlés azzal a kitéttel támogatott, hogy erről ki kell kérni a XIII. kerületiek véleményét.

Vitézy Dávid összesen nyolc előterjesztést nyújtott be tegnap

akciókra és a plakátrongálásra. Gyulyás Gergely Kristóf szerint a diákok csak diákok, nem politikai aktorok. „Börtönbe 14 éves kortól mehetnek, szóval politikai aktorok is lehetnek” – jegyezte meg Döme Zsuzsanna, a Magyar Kétfarkú Kutya Párt képviselője, majd bejelentette: kezdeményezni fogják, hogy 14 éves kortól

lehesse szavazni, akkor talán komolyan veszik őket.

Nem fog a macska egyszerre kint és bent is egeret – összegzett egy József Attila-idézettel a vita végén a főpolgármester, erősen alságosnak tartva a fenti közgyűlési vitát. Karácsony szerint a fiatalok igenis politizáljanak, és a javaslat ellenzői által kért „társadalmasítás” nem azzal kezdődik, hogy a programot lenulláznák.

Ezt követően jutottak el a lakhatási válságot kezelni hivatott fővárosi program megvitatásához, amelyben az uniós források lenyúlásától a migránshordák fővárosi bérlakásokba költöztetésén át a befektetési bankár első lakásvásárlásának nehézségeinek taglalásáig csapódtak a képviselők. A Fidesz-frakció több javaslatot is benyújtott annak érdekében, hogy a Budapestnek lakhatásra ígért uniós forrásokat át-

Szentkirályi Alexandra állítja, egyeztetett Nagy Márton miniszterrel, aki biztosította: megépül a Diákváros.

csatornázza a kormánynak és a kerületeknek. Bíralták a Fővárosi Lakásügynökséget, a meglévő önkormányzati lakásállomány korszerűsítését célzó, valamint a lakbértámogatási projekteket. Karácsony Gergely és Kiss Ambrus, a Főpolgármesteri Hivatal főigazgatója visszatérően ismételte: az uniós programok újratárgyalásának csak az lenne az eredménye, hogy ezek a források elvesznenek.

A közgyűlés fennmaradó részében szó esett még a Gellért Szálló és Fürdő ingatlanrendezéséről, majd következett a fővárosi hajó kikötők ügyében érkezett kormányhivatali törvényességi észrevétel, amelyben különös aktivitást mutatott az addig meglehetősen hallgatólag Ordas Eszter, a Tisza Párt frakcióvezetője, aki nem igazán értette, hogy egy májusi rendelet alapján miért nem adnak ki közterület-foglalási engedélyeket a hajótársaságoknak, amelyek egyébként azóta is ott vannak, és most bírságtól tartanak.

Kovács Gergely, a Magyar Kétfarkú Kutya Párt társelnöke egy idő után rákérdezett: Ordas Eszter a cégek képviselőjeként, vagy fővárosi képviselőként szól hozzá. Némi szabódás után Ordas elismerte, hogy munkaviszonyban áll, kamarai jogtanácsosként segíti az egyik hajós céget, de ez nem lobbitevékenység.

Külön blokkot kapott Vitézy Dávid, aki összesen nyolc előterjesztést és számtalan módosító indítványt nyújtott be a szerdai ülésre. A lakhatási válság és a HÉV-járatritkítás mellett a visszaváltható palackok visszagyűjtésének lehetőségeinek kezelésére, az országos múzeumok Budapesten tartása mellett a díjmentes kerékpár- és kutyaszállításra (ezt már a közgyűlés előtt bejelentette a BKK), a metrójáratok hétvégi éjszakai üzemeltetésére, a ferihegyi repülőtér kötött pályás megközelíthetőségére, illetve a főváros közlekedésbiztonságára, közútkezelésre is tett javaslatot.

A következő heves összecsapásra a XIII. kerületben lévő Horn Gyula sétány átkeresztelésére vonatkozó Fidesz-javaslat adott alkalmat. Az ügy előzménye, hogy a Fővárosi Törvényszék hatályon kívül helyezte a Horn Gyula névre vonatkozó közgyűlési döntést. A Fidesz kapott az alkalmon, és azt javasolta, hogy Pesti srácokra kereszteljék át a közterületet.

Antikorrupciós képzés indul tanároknak

OKTATÁS Akkreditált „integritás-érzékenyítő tréninget” szervez pedagógusoknak a Nemzeti Védelmi Szolgálat (NVSZ) Korrupció megelőzési Főosztálya, amelyre november 5-éig lehet önként jelentkezni – értesült a Népszava. A 30 órás képzésre nemrég a tankerületi központok hívták fel a tanárok figyelmét.

Egy lapunkhoz eljutott tájékoztató szerint a tréning célja „olyan élményalapú módszerek átadása, melyek elősegítik a belülről fakadó szabálykövetést, a megfelelő értékrend és etikus viselkedési formák kialakításához és megerősítéséhez szükséges kompetenciák

fejlesztését”, valamint a korrupció társadalmi jelenségének megismerését. További cél, hogy a pedagógusok képessé váljanak az Integritással kapcsolatos érzékenyítő iskolai program elnevezésű, általános és középiskolai szakmai napok megtartására.

A képzéseket Budapesten tartják november 13–15-én és 28–29-én, a résztvevőknek szállást és étkezést biztosítanak. Érdeklődünk az NVSZ-nél, pontosan milyen témák merülhetnek fel a képzés, valamint az iskolai szakmai nap során. Válaszukban azt írták, az általános iskolásoknál például a sportszerűség, a jogtalan előny, az árulkodás és a se-

gítő jelzés közötti különbség, vagy a barátság és annak határai lehetnek a tárgyalni témák, a középiskolásoknál viszont már megjelenik maga a korrupció, hiszen „ők már maguk is találkozhatnak a jelenséggel akár egy vizsgán vagy tanfolyamon”.

A pedagógusokat arra készítik fel, hogy „játékos, interaktív formában ismertessék meg ezeket a helyzeteket a gyerekekkel, hogy az adott szituációban megfelelő döntést hozhassanak”. – A játékos módszerekkel a gyerekek megismerik a korrupció egyéni és társadalmi következményeit, hogy a rövid távú nyereség milyen károkkal jár. A felkészítésen kitérünk a kommuniká-

ció fontosságára, technikáira, illetve számos dilemmahelyzetet mutatunk be – írták.

Az NVSZ tájékoztatásából az is kiderült, hogy a programot még

Totyik Tamás: Hasznosabb lenne, ha a sajátos nevelési igényű gyerekek oktatásáról tanulhatnának

2019-ben dolgozták ki, az eddigi képzéseken összesen 50 pedagógus vett részt, az idei novemberi alkalomokra pedig már szinte „minden hely elkelt”.

– A pedagógusoknak hasznosabb lenne, ha olyan képzésekre jelentkezhetnének, ahol például a sajátos nevelési igényű gyerekek oktatásáról, fejlesztéséről tanulhatnának. Antikorrupciós képzésekre előbb a tankerületi központok munkatársait kellene küldeni – vélekedett a Pedagógusok Szakszervezetének elnöke, felidézve: az utóbbi időben több olyan esetre derült fény, amikor vezető beosztású tankerületi dolgozók keveredtek korrupciós ügyekbe. Totyik Tamás azt is kifogásolta, hogy a képzéseket egy állami szerv végzi; szerinte ezt jobb lenne az államtól független civil szervezetekre bízni.

JUHÁSZ DÁNIEL

Újabb költözés fenyegeti a kocsi menekülteket

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

Mint arról lapunk többször is beszámolt, augusztus 21-től már csak azoknak a menekülteknek jár a napi bruttó 5000 forintos állami lakhatási támogatás (amit szállásadójuk kap meg), akik Ukrajna olyan területéről érkeztek, ahol konkrét harcok dúlnak. Hogy ezek mely megyék, azt a kormány dönti el, s minden hónapban a Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztérium oldalára kellene feltölteniük erről egy listát. Ezen viszont továbbra is ugyanaz a 13 megye szerepel, mint amit július 1-jén először feltöltött a kormány, hiába jelezte a többi közt a Magyar Helsinki Bizottság, hogy azóta további 8 megyét is érintettek a bombázások.

A Kocs községbeli, mintegy 120, főként kárpátaljai menekült a rendelet hatálybalépését követően egy éjszakát az utcán is töltött, mivel augusztus 21-től utánuk már nem

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

Akiket Fejérbe vittek, azoknak szintén semmilyen ellátás nem jutott

adónak járó napi 5000 forintos támogatási összeget. Nagy Bernadett, a Magyar Helsinki Bizottság munkatársa lapunknak elmondta, hogy a korábban utcára tett menekülteket Fejér megyei családi házakban szállásolták el, de meglehetősen nehéz helyzetben vannak.

– Hiába járják a környező településeket, nem kapnak munkát, még alkalmi jellegűt sem. A szállásadójuk annyi pénzt kap, amiből épp hogy a szállásra futja, de arra, hogy ételt vegyenek, már nem jut. Borzasztó nehéz helyzetben vannak, nincs pénzük enni. Érdekes módon van egy olyan kocsi menekültcsoport, amelyet máshol, Tatabányán helyeztek el, s ők ötnaponta kapnak a „Máltaitól” élelmiszercsomagot és némi tisztasági felszerelést. Akiket viszont Fejérben tettek ki,

járt a támogatás. Ingyen pedig nem maradhattak, s a főként nőkből és gyermekekből álló csoportnak nem volt arra pénze, hogy kifizesse a szállás költségeit. A sajtóhírek megjelenésével párhuzamosan a mene-

kültek koordinálásával megbízott Magyar Máltai Szeretetszolgálat – noha ez nem lett volna feladata – először augusztus, majd szeptember, és most – mint megtudtuk – október végéig átvállalta a szállás-

Két fél, két állítás a gyermekvédelemben

BOTRÁNY A rendőrök nem tesznek fel szexuális vonatkozású kérdéseket – állítja a Nemzeti Védelmi Szolgálat. A gyermekvédelemben dolgozók között viszont volt, aki ezzel szembesült.

MUHARI JUDIT

„A gyermekvédelemben dolgozók alkalmassági, pszichológiai vizsgálata nem tartozik a Nemzeti Védelmi Szolgálat hatáskörébe.” Ezt a pontosítást kérte lapunktól a szervezet azt követően, hogy megírtuk: a Gyermekjogi Civil Koalíciónak tudomása van több olyan gyermekvédelmi dolgozóról és nevelőszülőről – köztük több középkorú, illetve nyugdíj előtt álló nőről –, akinek a pszichológiai alkalmassági vizsgálatán a szakmai alkalmasság felmérésére alkalmatlan, megalázó és zavarba ejtő, a szexualitással kapcsolatos kérdésekre kellett válaszolnia. Például arra, mikor vesztette el a szüzességét, egyedülálló nőként hogyan él szexuális életet, illetve hetente hány alkalommal és milyen módszerekkel él szexuális életet.

A pontosítási kérelem után megkerestük a Gyermekjogi Civil Koalíciót, hogy tisztázzuk, mely vizsgálatnál és kik tették fel ezeket a kérdéseket. Válaszukban azt írták: „a kifogástalan életvitel vizsgálata során” jelezték a nevelőszülők ezeket a mondatokat, ezt a feladatot pedig a Nemzeti Védelmi Szolgálat munkatársai végzik el.

A tisztázásra azért is volt szükség, mert a bicskei pedofilbotrány nyomán az év elejétől a gyermekvédelmi intézményvezetők munkáját pszichológiai alkalmassági vizsgálathoz köti a kormány – ezt a feladatot valóban nem az NVSZ végzi el. Az intézményben dolgozók és a nevelőszülők kifogástalan életvitelét viszont az NVSZ rendőrei ellenőrzik. Ennél a vizsgálatnál az első lépés egy kérdőív kitöltése – aki ezt megtagadja, azt azonnal elbocsátják –, amit egy környezettanulmány követ. A Gyermekjogi Civil Koalíció tudomása szerint ekkor tettek fel szexuális vonatkozású kérdéseket rendőrök. Megkérdeztük az NVSZ-t,

FOTÓ: CSOMOR ADÁM

Az ellenőrzésekkel kapcsolatban az NVSZ-hez nem érkezett panasz, viszont a sajtónak és a civileknek többen is beszéltek név nélkül

elképzelhetőnek tartják-e a rendőri túlkapást, vagy ezt a lehetőséget teljesen kizárják, illetve kijelenti-e a szervezet, hogy azok, akik azt állítják, szexuális életükre vonatkozó kérdéseket is kaptak, azok hazudnak. Az NVSZ azzal válaszolt, hogy a gyermekvédelemben a kifogástalan életvitel ellenőrzését a munkáltató kéri az NVSZ-től, szexuális szokásokra vonatkozó kérdések a kérdőíven nincsenek, és a környezettanulmány alkalmával a helyszíni beszélgetésnek sem részei.

Érdeklődésünkre azt is meggyezteték: az ellenőrzésekkel kapcsolatban az NVSZ-hez panasz nem érkezett, a sajtóban név és pontos esetleírás nélkül megjelenő állítások valóságtartalmát konkrét információk hiányában csaknem lehetetlen ellenőrizni, kivizsgálni.

A Gyermekjogi Civil Koalíció tud több olyan dolgozóról és nevelőszülőről, akiknek megalázó és zavarba ejtő, a szexualitással kapcsolatos kérdésekre kellett válaszolnia.

Lapunk is beszámolt korábban meglepő vizsgálatról, amikor például a tyúkólban sátánista jelképeket kerestek, vagy a gyerekszobában fegyverek után kutattak a rendőrök. A különböző történeteket elmesélőkben közös, hogy ragaszkodtak nevük elhallgatásához, mivel tartanak a retorzióktól. A többi között úgy fogalmaztak lapunknak: „félek, hogy elveszik tőlem a gyerekeket”, vagy „nagyon kérem, úgy írja meg, hogy ne ismerjenek fel, mert azonnal kirúgnak”, illetve „a nevelt gyerekeim számát is változtassa meg a cikkben, hogy semmiképpen ne ismerjenek rám”. Más azt írta: „A vezető, bocsánat a kifejezésért, be vannak f. va és paranoiásak. Felülről megmondták nekik, hogy senki sem beszélhet a sajtóval; aki mégis, az rosszul jár.”

LAPSZÉL

Most a svéd követet kérték be

FOTÓ: LAJDAŃSKI MÁTE

Bekérte a magyar külügyminisztérium Svédország nagykövetét, miután Ulf Kristersson svéd miniszterelnök azt nyilatkozta, hogy a Grúziába látogató Orbán Viktor „nem az európai országok, és nem is Svédország nevében beszél, talán inkább Oroszország nevében”. Mint a 444.hu beszámolt róla, Kristersson szerint „minden jel arra utal, hogy a grúziai választásokat nem megfelelően bonyolították le”, „nyílt csalás történt”. A magyar kormányfő ugyanakkor gyorsan gratulált a választáson győztesnek kihirdetett oroszbarát Grúz Álom pártnak. Szijjártó Péter reagált arra is, hogy lengyel kollégája, Radosław Sikorski szerint Orbán „megpróbál kiérdemelni egy Lenin-rendet”. Azt mondta Szijjártó Péter, hogy ezt nem tartja olyan szintű megnyilvánulásnak, hogy foglalkozzanak vele. A külügyminiszter a hónap elején a német nagykövetet kéri be annak „elfogadhatatlan beszéde” miatt. NÉPSZAVA

Pesti Imre óvszerről és női táskáról

„Létezik a fogamzásgátlásnak egy olyan módja, amely nemcsak a nem kívánt terhességtől, hanem a nemi betegségektől is megvéd. Ha tehát a női táskában el tud férni egy szemceruza vagy egy ajakrúzs, akkor szerintem egy ilyen eszköz is el tud férni” – írta körül az óvszert Pesti Imre fideszes képviselő, aki szerint könnyű hozzáférni a sürgősségi fogamzásgátló (esemény utáni) tablettához is. Ezzel reagált arra, hogy Orosz Anna momentumos képviselő javasolta: a többi uniós országhoz hasonlóan vény nélkül lehessen megvenni a sürgősségi fogamzásgátló tablettát. A kormánypárti többség végül leköpörte a bizottság előtt az indítványt. NÉPSZAVA

„A béketámogatás nem csak a munkám, az életstílusom is”

HIVATÁS Stelmach László rendőr alezredes, rendőrségi főtanácsos számos békefenntartó misszióban vett részt már. Jelenleg Szomáliában szolgál, ami élete legveszélyesebb küldetésének bizonyult.

SZABADI KLAUDIA

Hogyan kezdődött, és miért vállalta el ezt a kifejezetten veszélyes feladatot, a missziózást?

Ez már nagyon régen kezdődött. A béketámogatás világa, a „missziózás” hosszú ideje nemcsak a munkám, de az életstílusom is. Az első missziómat pont húsz évvel ezelőtt kezdtem, és 2010 óta otthon is ezen a szakterületen dolgozom. Mára teljesen átszötte az életemet, hiszen ez sem misszióban, sem otthon nem egy 8-tól délután 4-ig tartó munka. Jellemzően 3-4 évet dolgozom otthon, ezután pályázhatok újra nemzetközi kiküldetésre.

Miért esett a választása Szomáliára, Mogadishura? Milyen feladatai vannak itt, mi a napi rutin?

Azért választottam az Európai Unió Szomáliai Képességfejlesztő Misszióját (EUCAP Somalia), mert ez igazi kihívás a világ egy feszültségekkel teli pontján, amely – bár a hazai sajtóban kevés figyelmet kap – súlyos problémákkal küszködik.

Milyen feladatokat lát el az EUCAP Szomália és ezen belül ön?

Az EUCAP Somalia egy – az Európai Unió által szervezett és vezetett – válságkezelő/béketámogató misszió, amely Szomália tengerbiztonsági és rendőrségi szektorainak fejlesztését támogatja, elsősorban tanácsadással, képzésekkel és különböző képességfejlesztési projekkel, valamint szerepet vállal a jogállamiság fejlődésének elősegítésében. A misszió belüli beosztásom misszióbiztonsági tiszt (Mission Security Officer). A biztonsági egység, amelynek a tagja vagyok, felelős a misszió teljes állományának, eszközeinek és adatainak a biztonságáért. A munkakör magában foglalja a napi operatív feladatok szervezését és irányítását, az azonnali reagálást a beérkező – biztonságot fenyegető – információkra, az úgynevezett „biztonsági incidensekre”. Ezen túl rendszeres képzéseket és gyakorlatokat tartunk a misszió állományának. A munkánk része az is, hogy az aktuális helyzetnek megfelelően folyamatosan vizsgáljuk és naprakészen tartjuk a misszió biztonsági tervét az összes hozzá kapcsolódó szabályzattal, utasítással és cselekvési tervekkel együtt. Bár a munkaidőnk hivatalosan „irodai munkarend”, de természetesen állandóan folyamatosan készenlétben vagyunk, éjjel-nappal azonnal reagálunk bármilyen fenyegető helyzetre vagy incidensre.

Több misszióban is részt vett már, Afganisztán, Grúzia, Ukrajna, Jordánia, hogy csak néhányat említek. Mennyiben különbözik a szomáliai helyzet például a kabulitól? Gondolok a táborra, ellátottságra, a nemzetközi jelenlétre, minden érdekes és szignifikáns különbségre, esetleg hasonlóságra.

Valóban, korábban Afganisztánban is szolgáltam, igaz, hogy más munkakörben. Bár a légkör és a biztonsági környezet hasonló, Szomália kihívásai még Afganisztánhoz képest is sokkal összetettebbek. Az ország elsődleges problémája az al-Shabab elleni küzdelem. Az al-Shabab egy az al-Kaidához kapcsolódó dzsihadista terrororganizáció, amely elsősorban Szomáliában aktív, de Kelet-Afrika más országaiban is jelen van. Az iszlamista csoport jelentős területeket ellenőriz Szomália déli és középső részein, de országos szinten mindenhol – Mogadishuban is – jelen van, annak ellenére, hogy a kormány és szövetségesei folyamatosan küzdenek ellene. Mindez önmagában is elég nagy probléma, de Szomália ezenfelül terhelt egyes szomszédos országokkal fennálló feszültségeivel, az országon belüli és határokon átnyúló nagyszámú etnikai és klánok közötti konfliktusokkal, sőt a Szomáliát alkotó regionális államok függetlenségi törekvéseivel – és ez még közel sem minden. Ezek miatt a biztonsági helyzet folyton változó, hektikus. Az ország stabilitásának elősegítésére számos ország és nemzetközi szervezet – beleértve az ENSZ-t, az Európai Uniót, az Afrikai Uniót – jelen van az országban.

Ön az ország mely részén dolgozik?

En elsősorban az ország fővárosában, Mogadishuban dolgozom, de mivel a misszió az ország több pontján is jelen van, időnként vidéken is teljesítek szolgálatot. Maga a misszió Mogadishuban egy erősen védett övezetben, úgynevezett „Zöld Zónában” helyezkedik el, a város többi részére csak kifejezetten szolgálati céllal, erősen biztosított, páncélozott autókból álló konvojokkal lehet közlekedni, amelyek megszervezése és a végrehajtás irányítása az egyik elsődleges feladatom. Egy kis érdekesség, hogy a bázisunk éppen ott van, ahol 1993-ban a mogadishui csata alatt az

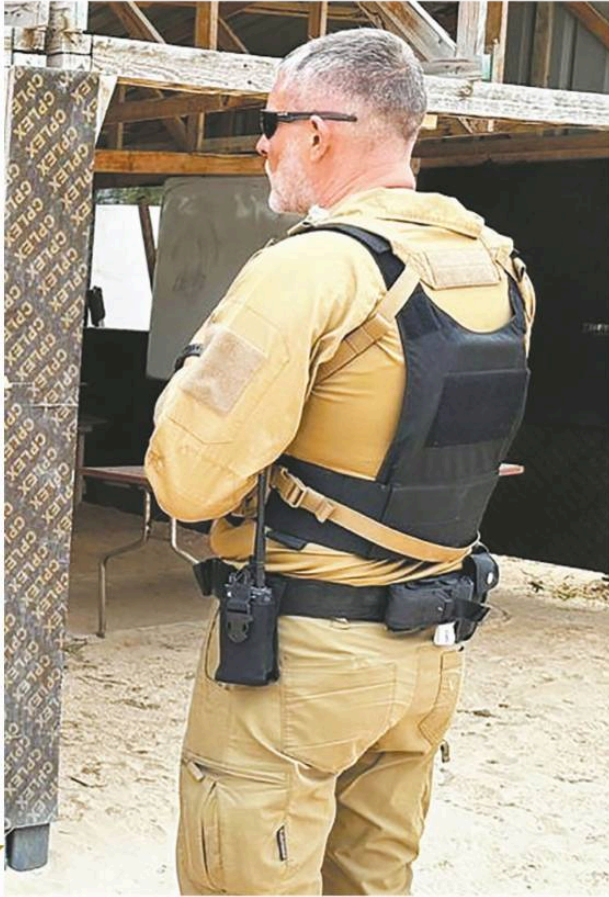
Stelmach László rendőr alezredes Afganisztánban, Grúziában, Jordániában is szolgált

amerikai egységek tábora volt. Erről az eseményről forgatták a Black Hawk Down / Súlyom végveszélyben című filmet. Ritkán mondható el egy-egy ilyen témájú filmről, hogy szinte minden úgy történt, ahogyan azt filmre vitték. Hozzáteszem, a körülményekhez képest a táborunk komfortosnak mondható, viszont az incidensek állandóak, így aztán a szabadidőnk is addig tart, amíg nem jön egy támadáskísérlet.

A Zöld Zónában és környékén volt-e

Az akciófilmekben vissza-visszatérő jelenetek a kommandósok minden napjainak tényleges részét képezik.

A szomáliai békefenntartó misszió sok tekintetben veszélyesebb, mint a kabuli volt

Mit keres az EU Szomáliában?

Afrika kiemelt prioritással bír az Európai Unió számára. 2003 óta több alkalommal missziót állított fel és működtetett a kontinensen a lokális konfliktusok megfékezésére, kezelésére, illetve a helyi fegyveres erők felkészítésére. A széles körű feladatokba Magyarország számos alkalommal bekapcsolódott az elmúlt évek során, nemcsak a katonaság, hanem a rendőrség is.

Az Európai Unió Szomáliában működő képességfejlesztő missziója hozzájárul a világ egyik létfontosságú tengeri kereskedelmi útvonalának biztosításához, valamint szilárd jogi keretek kidolgozásához és végrehajtásához. Ez egy úgynevezett polgári (rendőrökből és civil szakértőkből álló) válságkezelési misszió, amelynek legfontosabb céljai közé tartozik a szomáliai tengerbiztonsági szektor fejlesztése, jól képzett rendőri erők létrehozása, a jogállamiság erősítése.

2012 júliusában indult EUCAP NESTOR néven, kezdetben az Afrika szarván lévő összes ország tengeri

biztonságának fejlesztésében szerepet vállalt. 2016 decemberében az Európai Unió Tanácsa úgy határozott, hogy a misszió csak Szomáliára fog összpontosítani, beleértve Szomaliföldet is. Ezt követően nevezték át EUCAP Somalira.

2022 decemberében az EU Tanácsa további két évvel (2023-2024) meghosszabbította a misszió mandátumát, a várható további két éves mandátumhosszabbítás előkészítése most zajlik.

Az integrált megközelítés jegyében az Európai Unió együttműködik az Afrika szarváért felelős saját különleges képviselőjével, az EU szomáliai küldöttségével és a szomáliai katonai kiképző missziójával, valamint az Európai Tengerészeti Erők Atalanta műveletével.

Az EUCAP Somalia székhelye Mogadishuban található, területi irodái Szomaliföldön és Puntlandban, valamint háttériorodája a kenai Nairobiban található. A misszióban jelenleg 169 nemzetközi szakértő dolgozik az EU 20 tagállamából.

hasonlóan veszélyes helyzet/helyzetek, mint amilyenekkel a filmekben találkozunk az olvasó, vagy mint amit ön is megélt a kabuli főhadiszálláson?

Ez sajnos mondhatni természetes. Biztonsági okokból csak részletek és konkrétumok nélkül beszélhetek; a legnagyobb fenyegetés a Zöld Zónát érő időnkénti aknavető- és rakétatámadások, de a városban robbanóanyaggal megpakolt gépjárműves vagy öngyilkos merénylők általi robbantások, célzott likvidálások, ellenőrző pontok elleni támadások vagy akár ezek kombinációja naponta megtörténik. Ezenfelül vannak más veszélyek is, de ezeket a részleteket nem oszthatom meg a nyilvánossággal.

Milyen gyorsan lehet akklimatizálódni ilyen helyzetben? Van-e egyáltalán kikapcsolódási lehetőség ilyen veszélyes zónában működő misszió belülről?

Mivel ez már az ötödik misszióm és sokadik évem valamelyik válságövezetben, ezért az akklimatizálódás gyorsan és könnyen ment. Szeretem a munkámat, ezenfelül nagyon jó a hangulat, erős a kollegialitás és az összetartás. A misszió mindent megtesz és biztosít, hogy csökkentse és kompenzálja az itteni munkából adódó feszültségeket és terheket. Egy kicsi, erősen védett, de minden igényt kielégítő táborban lakunk, ahol minden biztosított – megfelelő körülmények között – nemcsak a munkához, de a kevés szabadidő tartalmas eltöltéséhez is. A sport az egyik legjobb kikapcsolódási és feltöltődési mód, amihez a feltételek adottak. Ezenfelül lehetőség van egy védett, óceánparti szakaszon való sétákra, valamint rendszeres közösségi programokat is szerveznek nekünk.

A családja és a felesége hogy bírja ezt az életet? Még ha neten, telefonon tartják is a kapcsolatot, ezek a több hónapos, veszélyes kint tartózkodások az itthoniaknak is állandó feszültséget jelenthetnek: az aggodalom, a féltés nyilván átjutja a mindennapokat.

A család már megszokta, hogy időnként „eltűnök”. Természetesen valamennyire aggódnak is, de elfogadták, hogy ez a fajta munka az életem része. Valóban, szerencsére az internet korában a kapcsolattartás sokkal egyszerűbb, mint sok évvel ezelőtt. Így nem szakadok ki az otthoni életből, és ez a misszió bőséges szabadságot is biztosít, viszonylag sok időt tudok velük otthon tölteni két, művelési területen töltött időszak között.

LAPSZÉL

Januártól jön
a munkáshitel

FOTO: PAVEL BOGOLEPOV

Döntött a kormány a munkáshitel részleteiről – jelentette be a szerdai kormányinfón Gulyás Gergely Miniszterelnökséget vezető miniszter. Ezen a címen januártól a 17–26 éves vállalkozó vagy heti legalább 20 órában foglalkoztatott fiatalok legfeljebb 4 millió forint szabadon felhasználható hitelt vehetnek fel kamatmentesen. A babavárhoz hasonlóan az első vállalt gyerek megszületését követően két évre felfüggesztik a törlesztést, a második után a tartozás felét, míg 3 gyerekért cserébe már teljesen elengedik. A hitelt felvevőknek 5 éves magyarországi munkavégzést kell vállalniuk. Döntöttek az otthonfelújítási program folytatásáról is, ám ezúttal csak az 5000 fő alatti településen élő gyermekes családok pályázhatnak a legfeljebb 3 millió forintos támogatásra, 50 százalékos támogatási intenzitással. Emellett igénybe vehető a 3 millió forintot felül elérhető jelzálogalapú kölcsön konstrukció, ennek maximális összege 6 millió forint. NÉPSZAVA

Csökkennek
az üzemanyagárak

A korábbi sorozatos emelések után csütörtökön mérsékelten esik az üzemanyagok nagykereskedelmi ára. Amennyiben a csökkenést a kutak maradéktalanul érvényesítik az árakban, úgy a benzin 3, a gázolaj 2 forinttal kerül majd kevesebbe. Szerdán a 95-ös benzin literenkénti átlagára még 606 forint volt, a gázolaj literéért 607 forintot kértek. NÉPSZAVA

Extravám a kínai
villanyautókra

FOTO: AFP

Hivatalosan is hatályba léptek a Kínából származó akkumulátoros elektromos járművekre kivetett, 35,3 százalékgig terjedő, öt évre szóló uniós vámok – közölte a Európai Bizottság. Ezt az EU-ban szokásos 10 százalékos importvámon felül kell megfizetni az autókra. MTI

RÉSZVÉNYEK

BUX	
73 883,03	↓ -0,46%
Mol	
2 592 Ft	↓ -1,29%
MTelekom	
1 120 Ft	↑ +1,63%
OTP	
18 750 Ft	↓ -0,48%
Richter	
10 920 Ft	↓ -0,55%

Növekedési kudarc

RECESSZIÓ A magyar GDP 0,7 százalékkal csökkent, eközben az EU gazdasága nőtt. Az ellenzék Nagy Mártont és a kormányt hibáztatja.

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

Azonnal zavarja el Óz, a nagy varázslót (Nagy Mártont) Orbán Viktor, és maga is vállalja a politikai felelősséget a tragikus gazdasági adatokért – írta közleményében a legnagyobb ellenzéki párt, a Tisza. A párt szerint a KSH tragikus növekedési adatot közölt, e szerint évek óta stagnál, most pedig már két negyedév óta zsugorodik a magyar gazdaság. Ezt még a Fidesznél is recesszióknak hívják – írják. Egyre kevesebbet tud költeni az állam az egészségügyre, oktatásra, nyugdíjakra és bérekre. Egyre több kínai hitelt vesznek fel Orbánék, s közben úgy szórják a százmilliárdokat a családjuknak és az oligarcháknak, mintha nem lenne holnap. A közlemény szerint a kormány évek óta csak azt bizonyította be: amellet, hogy végtelenül korruptak, még a kormányzásra is teljesen alkalmatlanok. A szakembereket elűldözték, és dilettáns miniszterek irányítják a gazdaságpolitikát – tették hozzá.

Az MSZP is Nagy Márton távozását követeli, mondván: a magyar gazdaságirányítás génuszai ritka tehetséges módon teljesen bedöntötték a gazdaságot – olvasható Vajda Zoltán közleményében. A parlament költségvetési bizottságának MSZP-s elnöke szerint bizakodásra semmi ok, öröme pedig végképp nincs, Nagy Mártonnak egyetlen dolog járhat a fejében: lemondásának benyújtása. A teljes alkalmatlanságát mi sem mutatja jobban, hogy lassan teljhatalmat kap főnökétől a gazdaság irányításában, mégis tragikusabbnál tragikusabb számokat látunk. Varga Mihály, Nagy Márton és Matolcsy György személyeskedése elindította a lejtőn a hazai gazdaságot, a szakmaiatlanság és a sorozatos rossz döntések pedig a szakadék aljára juttatták azt. Nem felfelé kell buktatni Nagy Mártont és Varga Mihályt, hanem eltüntetni őket a gazdaságirányításból – vélekedett Vajda Zoltán, utalva Varga Mihály várható MNB-elnöki jelölésére, illetve arra, hogy Nagy kaphatja meg a pénzügyi tárcát is; erről a miniszterelnök beszélt korábban.

A maguk módján az elemzők is kiosztották a kormányt, pedig a KSH most még nem közölt részletes számokat. Rövid közleményük szerint az ipar, az építőipar

FOTO: NÉPSZAVA

Főként a mezőgazdaság, az ipar és az építőipar visszaesése miatt lett mínuszos a növekedés

és a mezőgazdaság zsugorodása két százalékkal vetette vissza a negyedéves GDP-t, a szolgáltatások, benne a turizmus növekedése csupán arra volt elegendő, hogy a csökkenést mérsékelje – így jött ki a 0,7 százalékos adat. Minden elemző azt hangsúlyozta, hogy az előzetes adatok minden várakozást alulmúltak, ők éves szinten

4 százalék

volt még az év elején a kormány növekedési terve, most 1,5 százaléknál tartanak

Bajba kerül a költségvetés, megroggyant a forint is

A vártnál sokkal rosszabb GDP-adat hatására nagyot gyengült a forint a szerdai kereskedésben: az euróért volt, hogy 408,3 forintot kértek, ez az előző naphoz képest is 3 forintos gyengülés. A kormány (Nagy Márton) a béremelési tervekben azzal számol, hogy 2028-ra éri el az euró a 419 forintos árfolyamot, vagyis a következő négy évben a nemzetgazdasági miniszter szerint az uniós pénz csak 11 forintot gyengülhet.

A kormány azonban nem csupán a gazdasági növekedésre tett előrejelzését nem találta el 2024-ben, de a költségvetési hiánnyal kapcsolatos prognózisát sem. A büdzsét eredetileg 3,1 százalékos GDP-arányos hiánnyal fogadták el, ezt időközben a másfélszeresére emelték, így most 4,5 százalékos deficitet terveznek. Az elemzők eddig is némi túllövással számoltak, 4,5-5 százalékos tartományba várva az idei hiányt, ám ezt a képet most tovább rontja a vártnál sokkal gyengébb GDP-adat. Ugyanis az alacsonyabb GDP mellett kisebb nominális hiánnyal lehetne csak elérni a 4,5 százalékos hiánycélt, vagyis ennek valószínűsége a nullához közelít. Ez egyben azt is jelenti, hogy a 2025-re tervezett 3,7 százalékos hiánycél eléréséhez kiigazításra lenne szükség, miközben a kormány, látva a romló népszerűségét, épp osztogatásokra készül.

Nagy Elek váltotta Parragh Lászlót az MKIK élén

VÁLTÁS A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara (MKIK) rendes tisztújító közgyűlése Nagy Eleket, a Budapesti Iparkamara elnökét választotta meg az MKIK elnökének a 24 éve regnáló Parragh Lászlóval szemben. A váltás váratlanul történt, bár voltak előzményei. Az új elnök nem először jelöltette magát Parragh Lászlóval szemben. A küldöttgyűlés az Index.hu információja szerint 121 szavazatot kapott Nagy Elek, míg Parragh 67-et, amit megerősítettek lapunknak is, bár az MKIK lapzártánkig nem adott hírt a küldöttgyűlésen történtekről.

Nagy Elek becsült vagyona 82 milliárd forint, ezzel a 26. a 100 leggazdagabb magyar listáján. A 72 éves, erdélyi származású építész-üzletember legfontosabb érdekeltége a 250 éves Bizományi Áruház Vá-

Nagy Elek nyilatkozataiban nyitott, együttműködésen alapuló kamara tervéről beszélt

elmúlt években többször bírálta az Orbán-kormány gazdaságpolitikáját, illetve a MKIK vezetését is. Megválasztásához a kormány nevében gratulált Gulyás Gergely miniszter a kormányinfón, valamint Varga Mihály pénzügyminiszter is egy rövid Facebook-posztban.

Parragh leváltása üzenetértékű, ugyanis az MKIK korábbi elnö-

két sokan tekintették a kormányfő egyik fontos gazdasági tanácsadójának. A pozícióját több ízben is arra használta, hogy részben alakítsa, részben közvetítse a kormány gazdaságpolitikáját. Az MKIK-ban tag hazai kkv-k és nagy cégek az elmúlt években elfogadták a kormány gazdaságpolitikáját, amelynek a támogatások révén hasznélvezői voltak. Ugyanakkor a magyar gazdaság az elmúlt években válságba jutott, elzárták az uniós pénzcsoportokat, jelentős részben a kormány hibájából. Parragh eltávolítása fontos üzenet lehet a kormányfő számára is, ugyanis egyik bizalmasát váltották le demokratikus módon, ami

Parragh László leváltása meglepetés volt, 24 év után távozik

egyértelműen arra utal, hogy a hazai vállalkozók körében is nő az elégedetlenség a kormánnyal szemben. Parragh László 2000 óta vezette az MKIK-t, s a 2010-es választások előtt kötött partneri megállapodást az akkor még ellenzékben lévő Orbán Viktorral és a Fidesszel. P. ZS.

FOTO: PAVEL BOGOLEPOV

Már egymással se beszélnek

VÉGVE SZÉLYBEN Borulató becslések szerint a német kormány a karácsonyt sem éri meg a belső viszályok miatt. A vártnál jobb GDP-adat után sem lesz sokkal jobb a hangulat a koalícióban.

RÓNAY TAMÁS

Rossz hírekből manapság bőven ki-
jut a német kormánynak. A fémipa-
ri dolgozók figyelmeztető sztrájkba
kezdtek a bérviták miatt, a német
export zászlóshajójának számí-
tó autógyártás helyzete kritikus, a
Volkswagen-konzern nyeresége
64 százalékkal esett vissza, a német
gazdaság szereplői pedig arra szá-
mítanak, hogy a válság jövőre sem
ér véget: 0,2 százalékos GDP-visz-
szaesésből indulnak ki. Az adóbe-
vételek is rosszabbul alakultak a
vártnál, ami megnehezíti a jövő évi
költségvetés megtervezését is, pedig
a 2025-ös büdzséről november kö-
zepe előtt kellene szavaznia a parla-
mentnek.

A koalícióra nehezedő nyomást
fokozta a VW hétfői bejelentése,
amikor az autógyár üzemi tanácsa
bejelentette, „több tízezer” mun-
kahely leépítését, három gyár be-
zárását tervezi Németországban,
ami drasztikus bércsökkentések-
kel párosul, miközben az ágazat
elektromos járművekre való, az
Európai Bizottság által szorgal-
mazott átállása igen káros a német
ipar számára.

Sovány vigasz Olaf Scholz kan-
cellár számára, hogy egy lélekta-
ni határt azért sikerült átlépnie a
hét folyamán: már biztosan nem ő
lesz a legközelebbi ideig hivatalban
lévő szövetségi kormányfő. A ne-
gativ rekordot így továbbra is Kurt
Georg Kiesinger kereszténydemok-
rata politikus tartja, aki a 60-as évek
végén valamivel több mint ezer na-
pig volt hivatalban. Jó hír volt az is,
hogy a szerdai adatok szerint a né-
met gazdaság meglepetésre 0,2 szá-
zalékkal gyarapodott az előző év
azonos időszakához képest.

Robert Ha-
beck gazdasá-
gi és Christian
Lindner pénz-
ügyminiszter
Olaf Scholz
kancellárral

**64
százalék**

Ennyivel
esett vissza a
Volkswagen
nyeresége

Nagy összegeket azonban sen-
ki sem mer arra tenni, hogy Scholz
kitölti mandátumát a jövő szeptem-
berben esedékes parlamenti válasz-
tásig, mert rendkívüli módon me-
gromlott a viszony a három koalíciós
partner, a szociáldemokraták, a Zöl-
dek és a liberális FDP között. Bo-
rulató jóslatok szerint karácsonyig
megbukhat a kabinet.

A bizalmatlanság napról nap-
ra fokozódik. Annál is inkább, mert
a kabinet fajsúlyos személyiségei
másként képzelik el a kilábalást.
Olaf Scholz kedd délután egy álta-
la kiválasztott csoportot bízott meg
az „iparpolitikai menetrend” kidol-
gozására. Jellemző módon sem Ro-
bert Habeck gazdasági, sem Christi-
an Lindner pénzügyminisztert nem
hívta meg a találkozóra.

A pénzügyi tárcavezető egy gaz-
dasági „ellencsúcsot” jelent meg,
amelyet a Lindner által vezetett libe-
rális FDP bundestagbeli parlamenti

képviselőcsoportja szervezett meg.
A liberálisok demonstratív azo-
kat hívták a tanácskozássra, akiket
a kancellár nem: a munkaadói szö-
vetségek (BDA), a Kereskedelmi és
Iparkamara (DIHK), a német kéz-
művesek szövetsége (ZDH) és a csa-
ládi vállalkozások képviselőit.

Robert Habeck gazdasági mi-
niszter gazdasági csúcsot nem tar-
tott ugyan, de neki is megvannak a
maga elképzelései a német gazdaság
újraindítására. Múlt héten bemu-
tatott egy – a többi politikai part-
nerrel előre nem egyeztetett – do-
kumentumot. Mintegy egymilliárd
eurós alap létrehozására tett javas-
latot, amelyen keresztül befekteté-
si bónuszokat kell fizetni a vállal-
kozóknak. Ez viszont tabu Lindner
pénzügyminiszter számára, aki ra-
gaszkodik a kormányzati kiadások
csökkentéséhez és az alkotmány-
ban is rögzített adósságfékhez.

A kormány pártjai közötti, egyre

**Az SPD és
a Zöldek
úgy vélik,
az államnak
nagyobb
szerepet kell
vállalnia a
gazdaság
serkentése-
ben.**

inkább áthidalhatatlannak tűnő el-
lentétek éppen ebből a problémá-
ból fakadnak. Míg az SPD és a Zöl-
dek úgy vélik, az államnak nagyobb
szerepet kell vállalnia a gazdaság
serkentésében, többet kellene for-
dítania a fogyasztók és a nehéz hely-
zetben lévő vállalatok támogatá-
sára, az FDP szigorú költségvetési
politikát képvisel, amely a szociális
juttatások további visszafogását is
magában foglalja.

„Ezek a nézeteltérések már rég-
óta lappanganak a koalícióban, de a
2023-ban elfogadott, a gáz- és olaj-
kának cseréjét előíró törvény ide-
jén váltak teljesen nyilvánvalóvá”
– mondta Uwe Jun politológus, a
Trieri Egyetem munkatársa. Mint a
ZDF televízió elmondta, ezeket
a döntéseket az ökológiai átmenet
szimbólumának tartották a környe-
zetvédők. Azóta azonban a kormá-
nyon belüli ellentétek súlyosbod-
tak, ezért valószínűtlennek tartja,
hogy a koalíció átvészelje az őszt. Bi-
jan Djir-Saraj, az FDP főtitkára nem
volt hajlandó egyértelmű választ
adni arra kérdésre, hogy pártja vé-
get kíván-e vetni a koalíciós együtt-
működésnek.

A második legközelebbi ideig hi-
vatalban lévő német kancellár a ke-
reszténydemokrata Ludwig Erhard
volt, 1963 októberé és 1966 novem-
bere között. Ahhoz, hogy Scholz őt is
megelőzze, legalább a következő évig
ki kell tartania. Minden jel szerint ez
nem ígérkezik könnyű feladatnak.
Egyvalamit persze az FDP-nek mér-
legelnie kell: ha megbuktatná a kormá-
nyt, egy előre hozott választás
esetén nem biztos, hogy bekerülne a
parlamentbe. Jövő szeptemberig vi-
szont abban az illúzióban ringathat-
ja magát: hátha addig történik vala-
mi pozitív a párt szempontjából.

Történelmi adóemelés az Egyesült Királyságban

BÜDZSÉ A „felfokozott” túlságo-
san elköltött jelző ahhoz az örü-
letes várakozáshoz képest, mely a
következő pénzügyi évről szóló költ-
ségvetés szerda déli bemutatását
előzte meg. 2010 óta először alapí-
tott kormányt a Munkáspárt a jú-
lius 4-i választáson aratott elsőpró-
győzelmével, Rachel Reeves szemé-
lyében pedig első ízben vezeti nő a
pénzügyminisztériumot. A kihívás
rendkívüli volt: egyszerre kell be-
tölni a Konzervatívoktól örökölt
22 milliárd fontos „fekete lyukat”
és eleget tenni a Labour választási
kampányában sűrűn hangoztatott
ígéretnek, hogy a „dolgozó embe-
rek” számára alacsonyban fogják
tartani az adókat, nem emelik a
személyi jövedelemadót, a társada-
lombiztosítási járulékot és az áfát.
Az eddigi intézkedések, a 20 száza-
lékos áfakedvezmény megvonása
a magániskoláktól és ezzel a tandíj
drasztikus megemlése, a 300 fon-
tos (146 ezer forint) fűtési támoga-
tás elvétele a nyugdíjasok többségé-
től beleillik ebbe a kategóriába.

A büdzsé ismertetését megelőző
napokban élénk vita alakult ki ar-
ról, kiket tekint a kormány „dolgo-
zó embereknek”? Sir Keir Starmer
szerint azok, akik munkabérükön
felül részvényekből vagy ingatla-
nok bérbe adásából is jövedelem-
ben részesülnek, nem számítanak
annak. Definíciója szerint az olya-

FOTÓ: AP/JUSTIN TALLIS

Kényes egyensúlyra törekedett 15
év első munkáspárti költségveté-
se. Rachel Reeves költségvetési
tervezete azonban történelminek
bizonyult az adóemelés mértékét
tekintve

ve 12 fontot tesz majd ki óránként.
A 18–20 év közöttiek 16,3 százalé-
kal visznek többet haza, elérve a 10
fontos órabért. A szakszervezetek
már előzetesen üdvözltek az Ala-
csony Bér Bizottság által javasolt
nagyvonalúságot. A választási kam-
pány szelleméhez híven nem terve-
zi a kormány megszorító intézkedé-
seket tenni, sőt lényegesen több jut
közszolgáltatásokra, elsősorban a
padlón lévő NHS, az ingyenes orvo-
si ellátás javítására, ahová 22,6 mil-
liárd font folyik be. Rachel Reeves,
saját korábbi tartózkodását feladva,
kész hitelfelvétellel finanszírozni a
szükséges hosszú távú infrastruk-
turális fejlesztéseket.

Reeves költségvetési tervezete
valóban történelminek bizonyult
abban az értelemben, hogy 1993,
John Major konzervatív kormány-
zása óta nem került sor hasonló
mértékű adóemelésre. A „befekte-
tések, befektetések, befektetések”
szlogen és az „egyszerű emberek
zsebébe minél több pénzt tenni” el-
kötelezettség jegyében szédítő 40
milliárd font értékben növelte az

nok, mint ő maga, aki „egy szorult
helyzetből bármikor ki tudja men-
teni magát egy csekk kitöltésével”,
nem számítanak annak. A kormá-
nyfő szóvivője később pon-
tosított: a „szerény megtakarítások,
beleértve készpénzt, részvényeket
és kötvényeket” beleférnek a lakos-
ságnak abba a mintegy 50 százalé-
kába, akik magukat dolgozó embe-
reknek tartják.

Sir Keir már kora reggel az X-re
kitett üzenetében „óriási napról”
tett említést, amikor „14 évi ha-
nyatlás után megkezdődik az or-

szág jövőjébe való befektetés, újjá-
épülnek az iskolák, a kórházak és
az utak. Nem fogunk visszariadni
a kemény döntésektől, hogy növe-
kedhessen a gazdaság és megőriz-
zük a dolgozó emberek fizetésének
értékét. Fényesebb jövő áll előt-
tünk” – írta.

Jó hírt kaptak az új költségvetés
kapcsán a fiatal munkavállalók, akik
a jövőben ugyanabban a minimál-
bérben részesülnek, mint az időseb-
bek. Az ún. nemzeti megélhetési bér
a jövőtől kezdve az inflációt messze
meghaladva 6 százalékkal emelked-

államkincstár bevételeit. Egy „ne-
héz elhatározás” eredményeként
jövő áprilistól 12-ről 15 százalékra
ugrik a munkaadók által fizetendő
társadalombiztosítási hozzájárú-
lás, amiből egymagában 25 milli-
árd font érkezik be. Ahogy az vár-
ható volt, jelentősen megbüntette
a fiskális ügyek felelőse a tőkenye-
reséget, az alacsony keresetűek
sávjában 10-ről 18, a magasabb jö-
vedelműekében 18-ról 24 száza-
lékra. Már csütörtöktől magasabb,
3 helyett 5 százalék extra átírási
költséget fizetnek a második ingat-
lannal rendelkezők. Népszerű kez-
deményezés, hogy míg az alkohol
utáni járuléka februártól az infláció
mértékével növekszik, a csapolt sör
ára 1,7 százalékkal csökken. Ugyan-
így, míg a turistaosztályon utazók 2
százalékkal több adót pengetnek
ki, a magánrepülőgépek utasai 50
százalékkal nyúlhatnak mélyebben
a zsebükből. A szerényebb kereset-
tűknek kedvez, hogy a személyijö-
vedelemadó-fizetés alsó határának
– évi 12 750 font – befagyasztását
a 2028/29-es pénzügyi évtől meg-
szüntetik és a fogyasztói árindex
mértékében megemelik.

Rishi Sunak, az ellenzék búcsú-
zó vezére úgy értékelte: a Munká-
spárt „megszegte az ígéreteit, és en-
nek árát a dolgozó emberek fizetik
meg”.

R. HAHN VERONIKA (LONDON)

Harris erős
üzenetet küldött

FOTÓ: AFP/SAUL LOEB

Harris a saját és Trump politikája
közötti kontrasztot hangsúlyozta

USA Szimbolikus helyszínt választott a demokrata jelölt, Kamala Harris elnökválasztási kampánykörútjának hivatalos lezárására. A washingtoni Fehér Ház szomszédságában lévő Ellipse parkban éppen onnan szólt a híveihez, ahol Donald Trump a 2021. január 6-án tartott gyűlésen arra szólította fel radikális híveit, hogy „pokoli módon küzdjenek”. Trump beszédének végzetével a tömeg megostromolta a Capitolium épületét, és megzavarta az 2020-as elnökválasztás eredményének hitelesítését. Harris éppen ezzel a retorikával és populista – egyesek szerint fasiszta jegyeket mutató – politikával szemben szeretne volna meghatározni magát a kedd esti kampányrendezvényen. „Tudjuk, hogy kicsoda Donald Trump. Ő az az ember, aki közel négy éve ugyanezen a helyen fegyveres tömeget küldött az Egyesült Államok Capitoliuma ellen, hogy szembemenjen az emberek szabad és tiszta választáson kinyilvánított akarátával. Egy választáson, amit tudja, hogy elveszített” – idézte Harris szavait a CBS. Azt is hozzátette, hogy „Amerika tudja, mik Trump tervei. Még több káosz, még több megosztottság és olyan politika, amely a társadalom csúcsán lévőeknek kedvez, mindenki másnak azonban árt. Egy másik utat kínálok. Erre kérek felhatalmazást tőletek.” A Harris-kampány állítása szerint 75 000 látogató volt kíváncsi a demokrata elnökjelölt rendezvényére. Az amerikai elnökválasztást jövő hét kedden rendezik.

MOSOLYÓ MIKLÓS

Tiltakoznak
a liberálisok
Orbán miatt

FOTÓ: AFP/GEORG HOCHMUTH

A NEOS párt vezetője elhatároló-
dást sürget Orbán politikájától

AUSZTRIA Beate Meinl-Reisinger (képünkön), a liberális osztrák párt, a NEOS elnöke levelet írt Walter Rosenkranznak, az osztrák parlament elnökének annak kapcsán, hogy a szélsőjobb oldali, szabadgámpárti politikus a parlamentben munkamegbeszélésen ma találkozott Orbán Viktor magyar miniszterelnökkel. A liberális pártelnök fel szólította a parlamenti elnököt arra: „foglaljon egyértelműen állást Orbán Viktorral szemben az Európa- és demokráciaellenes magatartása miatt”. Rosenkranznak „demokratikus köztársaságunk és különösen parlamentünk értékeit kellene védelmeznie az ülésen” – írta a NEOS vezetője.

NÉPSZAVA

Csatlakozás érdemek szerint

JELENTÉS Bemutatta az Európai Bizottság a tagjelölt országokról szóló éves jelentését. Jelentős előrelépések történtek, de Brüsszel néhány jelölttel kritikusabb hangot ütött meg.

PAPP ROLAND
BRÜSSZEL

Az Ukrajna elleni háború 2022-es kezdete óta az EU bővítése ismét központi kérdés lett Brüsszelben. A hivatalos csatlakozási tárgyalások jelenleg hat állammal folynak a tíz csatlakozni kívánó ország közül. Várhelyi Olivér, a bővítésért felelős magyar biztos szerint fontos sikereket értek el az elmúlt öt évben, és reményei szerint a következő ötéves ciklus végére a bővítés is megtörténhet. Ezt szerdai brüsszeli sajtótájékoztatóján mondta, amelyet Josep Borrell EU-s külügyi és biztonságpolitikai főképviselővel tartott közösen.

Az Európai Bizottság szerint a csatlakozásnak érdemek szerint kell történnie, a folyamatban a legfontosabb a demokrácia és a jogállamiság tiszteletben tartása. Ameddig ezekben nincs előrelépés, addig más területeken sem haladhat az integráció. Ez a kitétel azért is egyre fontosabb, mert például Grúziában a demokrácia helyzete egyre rosszabb, másrészt szó sincs arról, hogy Ukrajnát politikai okokból akkor is fölvennék, ha jogi, politikai vagy gazdasági szempontból nem állna készen.

A Nyugat-Balkán hat jelentkezője közül (Albánia, Bosznia és Hercegovina, Észak-Macedónia, Koszovó, Montenegró és Szerbia) a legnagyobb előrelépést Montenegró érte el, igaz, csatlakozási céldatumról még itt sincs szó.

Szerbia esetében a Bizottság gyorsabb reformokat várna el, különösen a jogállamiság terén. Bár bizonyos reformokat elismer a jelentés, a média és civilek helyzetét nem találja kielégítőnek. Déli szomszédunk külpolitikája a vállalásai ellenére sem igazodik az EU kül- és biztonságpolitikájához. Aleksandar Vučić szerb és Vlagyimir Putyin orosz elnök együttműködése töretlen, szankciókat pedig nem hozott Szerbia Oroszország ellen. Borrell kiemelte, nem lehet egyszerre a korábban megszokott módon szoros kapcsolatokat fönntartani Oroszországgal és közben az EU-ba igyekezni. Újságírói kérdésre Várhelyi Olivér egyetértett ezzel a kijelentéssel.

FOTÓ: AFP/OURSUN AYDEMIR

Josep Borrell
főképviselő és
Várhelyi Oli-
vér bővítési
biztos tegnap
közös sajtó-
tájékoztatót
ismertette az
EB bővítési
jelentését. A
főképviselő
ezúttal is
leszögezte:
Orbán csak
a kétoldalú
kapcsolatok
keretében
utazott Grú-
ziábaA csatlako-
zási folya-
matban a
legfontosabb
a demok-
rácia és a
jogállamiság
tiszteletben
tartása.

Grúzia esetében is keményebb hangot ütött meg az Unió külügyi képviselőlet ellátó spanyol biztos. Bár a kaukázusi ország hivatalosan csak tavaly decemberben lett tagjelölt, nyáron lényegében befagytak a tárgyalások. A „családi értékekre” hivatkozó, valójában az LMBTQ-embereket megfélemlítő nemrég elfogadott törvény kapcsán Borrell úgy fogalmazott, hogy a diszkrimináció nem érték az EU-ban.

A múlt szombaton zajlott grúz választásokkal kapcsolatban a külügyi főképviselő óvatosan fogalmazott, megvárna a választási megfigyelők végleges jelentését. Míg a grúz ellenzék a csalások miatt megkérdőjelezte a választás eredményét, Borrell szerint független vizsgálatot kell folytatni a szabálytalanságokról és azok hatásáról, de fölhívta a figyelmet, hogy a választási megfigyelők eddig nem tudták megállapítani, hogy szabad és tiszta választások zajlottak. Míg Orbán Viktor sietett Tbiliszibe utazni, hogy a szerinte tisztességes és demokratikus választások után újraválasztott Grúz Álom pártnak gratuláljon, Borrell kijelentette: ő máshogy értékeli a helyzetet, mint a magyar miniszterelnök, és hangsúlyozta, Orbán csak a kétoldalú kapcsolatok keretében utazott Grúziába.

10 ország
kívánna
csatlakozni
az Európai
Unióhoz, a
hivatalos
csatlakozási
tárgyalások
jelenleg hat
állammal
folynak.

Ukrajna mindeközben több ügyben is kívívta a Bizottság elismerését, a háború ellenére is képes volt a bírósági és a korrupcióellenes intézmények reformjában eredményeket elérni. Igaz, a magas szinten elkövetett korrupciós ügyek bizonyos szektorokban továbbra is kihívást jelentenek. Az EU kiemelt támogatást nyújt a háború sújtotta országnak, az 50 milliárd eurós, idén év elején elfogadott – és a magyar kormány által hónapokon át bojkottált – pénzügyi csomagból már több mint 12 milliárd euró érkezett Ukrajnába fejlesztésekre és helyreállításra. Moldova, amely szintén az orosz befolyás ellen küzdve jelentkezett az EU-ba, szintén komoly eredményeket ért el, és az EU jelentős összegekkel támogatná az ottani reformokat is.

Míg Törökországgal 2018 óta befagytak a tárgyalások, a Bizottság a Nyugat-Balkánt egy gazdaságélénkítő pénzügyi csomaggal segíti a felkészülésben a csatlakozásra, amely a politikai reformok helyett a gazdaságra fókuszál. A politikai lépések viszont nem csak a jelentkezőkön múlnak, Albánia, Észak-Macedónia és Koszovó esetében sokszor a tagállami érdekek akasztják meg a folyamatokat, akkor is, amikor a Bizottság már készen állna továbblépni a csatlakozási folyamatban.

Orosz–ukrán titkos tárgyalások

980. NAP Egyre több információ jelenik meg arról, hogy hónapok óta Katar közvetítésével titkos tárgyalások folynak Ukrajna és Oroszország között. Szerdán az EFE spanyol hírügynökség arról számolt be, hogy Volodimir Zelenskij ukrán elnök – a háború kezdete óta először – nyíltan felvetette annak lehetőségét, hogy részleges fegyverszünetről tárgyaljanak Oroszországgal a háború intenzitásának csökkentése érdekében. Zelenskij azért kényszerült erre a lépésre, mert a Nyugat nem hajlandó követeléseinek teljesítésére, a bemutatott „győzelmi tervével” szemben általános vonakodás tapasztalható nyugati szövetségesei részéről. Amint arról a Népszava is beszámolt, az ukrán elnök ebben a tervben is sürgős katonai segítséget kért, hogy Oroszországot olyan béke tárgyalására kényszerítsék, amely nem foglalja magában az

ukrán terület átadását. A hírügynökség emlékeztet, hogy múlt héten Zelenskij újságíróknak nyilatkozva maga beszélt erről a lehetőségről. „Mi nem támadjuk meg az ő energiainfrastruktúrájukat és ők sem a miénket. Ez a háború forró szakaszának végéhez vezethet? Azt hiszem, igen” – vélekedett Ukrajna elnöke.

A Financial Times kedden, az ügyszóhoz közel álló forrásokra hivatkozva arról írt, hogy ukrán és orosz képviselők már kezdeményezték a kapcsolatfelvételt az energiarendszer elleni kölcsönös támadások leállításának érdekében. A megállapodás szerint Oroszország a tél folyamán nem bombázná tovább az ukrán erőműveket, Ukrajna pedig véget vetne az orosz finomítók elleni dróntámadásoknak, amelyekkel már több orosz olajfinomítót semmisített meg.

A Financial Times forrásai sze-

Volodimir Zelenskij kérését nem
teljesítik nyugati szövetségesei

rint az energetikai szektort célzó fegyverszünetről szóló megbeszélések valójában már a nyáron, Katar közvetítésével megkezdődtek, majd az ukrán haderő betörésével az oroszországi Kurszki régióba megszakadtak. Ennek a tárgyalási folyamatnak a felélesztésén dolgozik most Kijev és Zelenskij, miután a nyugati szövetségesek változatlanul vonakodnak a kért nagy hatótávolságú fegyverek Ukrajnába küldésétől.

A Kreml tegnap határozottan cáfolta a tárgyalásokról szóló híreket.

Tény, hogy az energetikai infrastruktúra bombázása Ukrajna számára jelent nagyobb gondot, tavaly télen szinte ellehetetlenítette az áramszolgáltatást is. Ámde az

FOTÓ: AP/OLIVIER MATTHYS

utóbbi időben, az orosz kőolaj-finomítók és -lerakatok elleni sikeres ukrán dróntámadások és rakétacsapások egyre nagyobb gondot jelentenek Oroszországnak is, főképp a hadsereg üzemanyag-szükségleteinek biztosítása terén.

GÁL MÁRIA

Szabályos szemétdomb

Ha a bolt betartja a szabályokat, az új palackviszszaváltási rendszer nem veszélyezteti az élelmiszerek biztonságát – szögezte le (közel kéthétnyi gondolkodás után) lapunknak a Nébih. Az a hatóság, amely leginkább az „undorító állapotok a kifőzde konyháján” meg a „gyanús anyagmaradványok miatt visszahívott kréker” típusú hírekből ismert. Rafinált válasz ez: nagyítsunk rá. Ugyebár eleve már mi is csak kínunkban fordultunk a hatósághoz. Hisz sem az első körben megkeresett Mohu, sem a boltüzemeltetők nem igazán érezték magukat felelősnek az üzletekben kialakult áldatlan állapotokért. Sokunk mindennapi tapasztalata ugyanis, hogy a boltban az automaták előtt a hatalmas palackos zsákjaikkal sorban álló, mondjuk úgy, életvitelszerű visszaváltók között kell a kicsöpögő nedvektől ragacosos padlón és a szemétbűzön átlépdelni, miközben a személyzet hol a megtelő vagy épp bedöglő gépeket, hol a hőzőngőket kezeli, hol a megtelt zsákokat cipeli át az üzleten, és hát jellemző-

MARNITZ ISTVÁN

en a guberálók is helyben költik el friss utalványukat. Azt az eredeti koncepciót, miszerint a jól öltözött, környezettudatos középpolgár, vásárlás közben, européer kézmozdulatokkal a vidáman csipogó automatába helyezi a család néhány kiürült palackját, a valóság mára sok helyütt felülírta. A Mohu szerint az ő felelősségük a lehető legjobb gépek le- és a begyűjtött palackok elszállítása, a megfelelő visszaváltási körülmények kialakítása nem. Igaz, egyes láncok szerint ők meg hiába kértek a Mohutól kültéri egységeket, a beltériek kihelyezése viszont drága és olykor lehetetlen. A hálózatok többsége pedig nem is lát semmi gondot.

Szembesülvén a szokásos magyar patthelyzettel, felötlött bennem, hogy voltaképp melyik okostóni is rendelte a hulladékkezelést az élelmiszerboltok közepébe? Talált, süllyedt: a visszaváltást a Fidesz-KDNP tette a nagyobb üzletek köteleességévé, aminek azok boltjaikban igyekeznek helyet szorítani. Voltaképp igaza van a Nébihnek: ha a dolgozók, az automata környékén és cipelés közben min-

den egyes, már majdnem kicsöpögő nedvet még röptében felitatnak, illetve feltűnés nélkül megakadályozzák, hogy az élelmiszerek kukából előhúzott tárgyakhoz érjenek, hovatovább a vevők a vásárlást egy levegővel megoldják, akkor tényleg semmi ok az aggodalomra. (Még mielőtt bárki: azok a polgártársaink, akik a palackokból teremtik elő a napi betevőt, az égvilágon nem hibásak semmiért. Őket ebbe az általuk egyáltalán nem kívánt helyzetbe beteretlék, becsábították. Ez is a NER egy újabb, aljas eresztéke: a visszaváltás csak erősíti a minden segítséget megérdemlő hajléktalanok elleni indulatokat.) Csendben azért megjegyezném, hogy a Nébih általában megelőző jelleggel, az ártatlanság védelmével együtt is razziázik. Mert hát igazán ott les a redva, ahol sok a kaja.

Na de ne legyünk már ilyen szemetek. A Nébih szerint a boltok egyes sarkait ellepő mocok nem szükségképpen veszélyezteti az élelmiszereket. Így hát mossák kezeiket. Ilyenek a szabályok. Csak a szokásos. Cseppben a tenger. Szabályos szemétdomb.

BALASSA TAMÁS

Üstök

„Péter, az a különbség kettőnk között, hogy a tököt én természetem, te meg csak faragod és vakarod.” Imigyen ripsztozott Nagy István agrárminiszter, a kormányzati stand up koronázatlan királya Magyar Péter kritikájára (nem is a tritikaléjára), amivel a Tisza Párt elnöke a magyar agrárpolitika tökéletlenségét/töketlenségét illetve. Magyar leírta egyebek között, hogy idehaza jellemzően a kormányhoz köthető oligarchák kapják a földalapú és fejlesztési támogatásokat, és hogy kiürül a magyar vidék. Nagy erre válaszul előbb meglepően szakpolitikus magvakat hintett a közvélemény kies ugarára (elmondása szerint a családi gazdaságok és az élelmiszer-értékesítő kistermelők száma is kilőtt), aztán elővette a Fidesz biofegyverét, és (magyarra fordítva) azt mondta: Péter, te csak a töködet vakarod, amíg én izzadságosan növénytermesztetek.

A kutya-
ütő, korrupt
kormányzati
politika akkor a legvisz-
szataszítóbb,
amikor
viccelődik,
humorpat-
ront pufogat.

A kutyaütő, korrupt kormányzati politika akkor a legviszszataszítóbb, amikor mókázik, viccelődik, humorpatront pufogat. Sokan nem emlékezhetnek koruknál fogva a nyilvánosság aranykorára (90-es évek eleje), amikor az újságíró bárkit és bármikor megkérdezhetett hivatalos ügyben, mert a felelős, hozzáértő hivatalos személyeket akkortájt nem kóklerségből és párthűségből felvételiztették (és nem jelentett előnyt a ripacszkodás sem), így értették a fő szabályt: nem humorizálni vannak. És nem közpénzt égetni: a külügyminiszter kiválasztása sem úgy történt jobb korokban, hogy el tudja-e utazni Kóvágótöttös költségvetését fertály év alatt büszkén, eltüntetve a fedélzetten egy vagon szálamis szendvicset.

Nagy miniszter, tegyük hozzá, nemcsak a folytatólagos töktermesztésben görnyed hétrét, hanem a tárcájánál kipattant 2,2 milliárdos korrupciós ügyben is. Vittek már el bilincsben földügyekért felelős helyettes államtitkárt, akinek a pere ezekben a napokban fordul célegyenesbe. A megszólalók az Orbán család üzleteit is firtatták, Tűzkő okozhat lángot. A bírósági vallomás műfaját Nagy István is gyakorolhatta nemrég, 15 elközbottoló miatt. Tökökről itt nem esett szó.

JUHÁSZ DÁNIEL

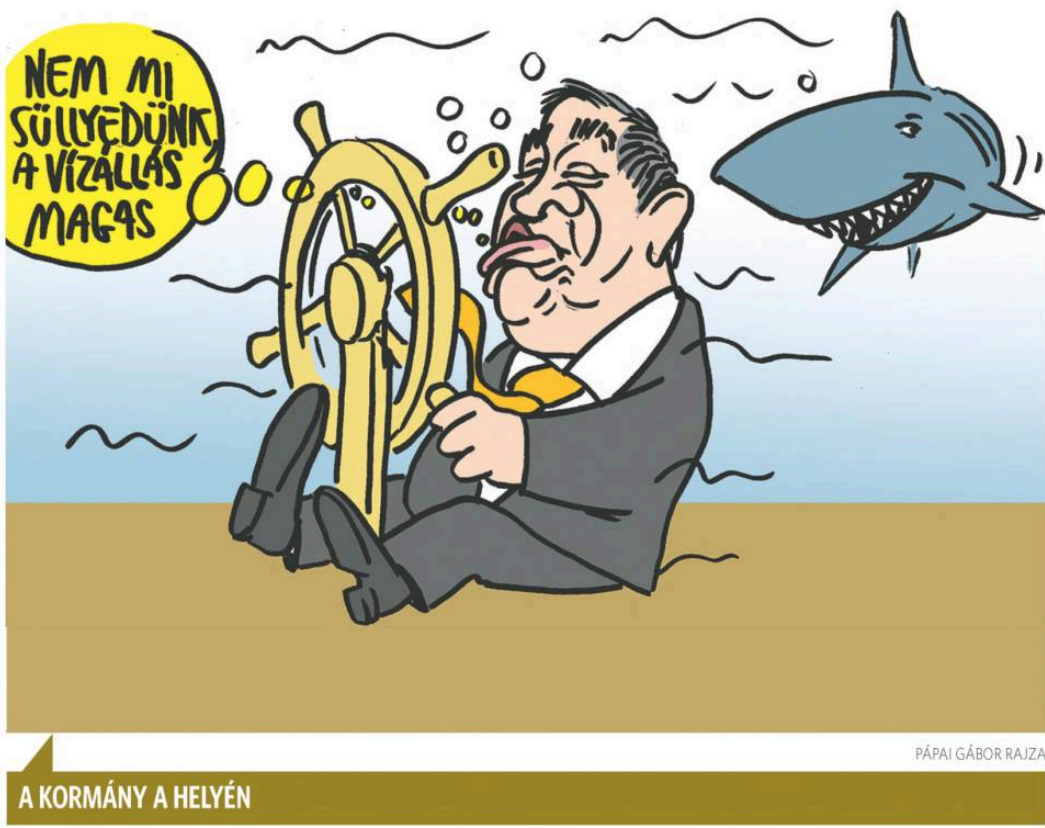
Ajánlás

A gimnazistákért aggódnak a tankerületi központok: attól tartanak, sokan közülük nem „a megfelelő helyen” tanulnak. Ami itt nem azt jelenti, hogy nem a legjobb gimnáziumot választották maguknak, hanem azt, hogy egyáltalán gimnáziumba jelentkeztek szakképző intézmények helyett. A központokban úgy látják, rengeteg diák képtelen megbirkózni a gimnáziumi követelményekkel, sorban buknak ki vagy fejezik be idő előtt tanulmányaikat. Bár a statisztikák ezt nem támasztják alá, tudjuk, a kormányoldalon a tényeknek kevés jelentőségük van.

A központokban úgy érezték, eljött a cselekvés ideje: minél több általános iskolást kell megmenteni a gimnáziumi továbbtanulás rémétől. Ezért egy ajánlást küldtek az intézményeknek: ha a jelentkezők nem teljesítenek egy bizonyos szinten az írásbeli felvételin, fontolják meg, hogy inkább nem veszik fel őket. A 8. osztályosoknál ez 50 pont, amivel – a tavalyi eredmények alapján – a nyolcadikosok közel fele el-esne a gimnáziumi továbbtanulás lehetőségétől. A 6. és 4. osztályosok esetében 70 pontnál húzták meg a képzeletbeli vörös vonalat, ezzel a tavaly felvételizők több mint háromnegyede be sem juthatott volna hat vagy nyolc évfolyamos gimnáziumba.

Már több intézkedéssel próbálták népszerűsíteni a szakképzést – például ösztöndíjakkal, a pályaaorientációs napokra szervezett üzem- és gyárlátogatásokkal –, ennek ellenére tavaly is többen jelentkeztek négy-, hat- és nyolcosztályos gimnáziumokba, mint szakképző intézményekbe. Mintha a legfontosabbat elfelejtették volna: a szakképzés színvonalának és presztízsének növelésére kellene erőfeszítéseket tenni. Akkor talán nem kellene központi ukázokkal „a megfelelő helyre” terelni a gyerekeket.

Mert ami most még csak ajánlás, szinte biztos, hogy a közeljövőben kormányrendeletté vagy törvénymódosítássá válik.

A harmadik

NÉZELŐDŐ

FRISS RÓBERT

Az elsőt senki sem akarta. Majdhogynem „véletlenül” történt meg. A másodikat egy eszelős szabadította a világra, és most nyakunkon a harmadik, az utolsó, a túlélhetetlen, amely véget szab a civilizációnak. Pedig alig lehet észrevenni. Szinte suttogva közlekedik, ragaszkodva az etikethez rendel diplomáciát, s lévén az utolsó, nyomot sem hagyva maga után füstként foszlik a semmibe.

Ennek a harmadiknak is ugyanaz a taktikája, mint az előzőeknek, senki sem tehet szemrehányást senkinek, merthogy nem volt előre látható, meg annyira hirtelen történt minden, csak a hol nem volt világos, meg a mikor. De hát egy ilyen csöpp bolygón nem tudni vagy legalább nem sejteni a kataklizmat megengedhetetlen luxus.

Az ukrán hírszerzés szerint már a Kurszki területen vannak Putyin észak-koreai katonái. Becslések

alapján Phenjan mintegy tizenkétezer katonát küldött Oroszországba, hogy részt vegyenek a háborúban. Az Egyesült Államok „nagyon komoly” eszkalációnak nevezte az észak-koreai katonái jelenlétet. Vlagyimir Putyin orosz elnök nem erősítette meg, de nem is cáfolta a koreai csapatok jelenlétét, de Észak-Korea tagadta, hogy katonái idegen földön lennének. Putyin a csütörtöki BRICS-csúcon az eszkaláció miatt a nyugati országokat hibáztatta.

Az orosz katonák azon aggódnak, hogy hogyan fogják irányítani az észak-koreai katonákat, valamint lőszerrel és felszereléssel ellátni őket, derül ki az ukrán védelmi hírszerzés által megszerzett és nyilvánosságra hozott lehallgatási jegyzőkönyvekből. Az orosz katonák megvetően beszélnek az érkező észak-koreaiakról, akiket „K zászlóalj” kódnéven emlegetnek, egy ponton úgy utalva rájuk, hogy „a kibaszott kínaiak”.

John Kirby, a Fehér Ház nemzetbiztonsági szóvivője közölte, hogy az Egyesült Államok, Japán és Dél-Korea „komoly aggodalmukat fejezték ki” Észak-Korea csapattelepítése miatt. A három ország nemzetbiztonsági tanácsadói „felszólítják Oroszországot és Észak-Koreát, hogy hagyjanak fel ezekkel a lépésekkel, amelyek

csak arra szolgálnak, hogy Oroszország brutális és illegális háborújának következményeit Európán túlra is kiterjesszék”. A világ átrendeződése Ukrajnán túl is folytatódik, ha úgy gondoljuk, hogy Ukrajnában „csak” kipattant a feszülő geopolitikai feszültség.

A napokban ültek össze a BRICS-országok Kazanyban. A csúcs semmiféle konkrét eredményt nem hozott ugyan, de az elégedetlenség a Pax Americanával szemben növekszik, amit jól jelez, hogy több mint harminc ország jelezte hivatalosan csatlakozási szándékát. Az érdeklődés mögött többféle motiváció húzódik. Az év elején felvételt nyert Irán például az elszigeteltségből akar kitörni, az Öböl menti országok a BRICS révén remélnék nagyobb beleszólást a globális szervezetek működésébe, az afrikai országok pedig szintén a csoporttól remélik, hogy elérik az ENSZ reformját, amelynek eredményeképpen az afrikai kontinens nagyobb szerepet kaphat a világpolitikában.

Miért is gondolnánk, hogy a világ elég értelmesnek bizonyul, hogy ezeket a feszültségeket békésen megoldja, ha a harmadik ellen sem tudunk elég észérvet felsorolni? „Csak” a világ megsemmisülése marad az utolsó szó.

Nem mind arany, ami horda

BEREND T. IVÁN
történész-
professzor

Olvasom az első sorokat Andrej Kurkov ukrán író – korábban újságíró és börtönőr – „Samson i Nagyezsda” (angol változatban „Az ezüst csont”) című, eredetileg 2020-ban megjelent regényéből. „Samson úgyszólván megsüketült a szablyacsapás zajától, mely kettéhasította apja fejét. A következő csapás sem nem találta el, sem nem kerülte teljesen el az ő fejét, lehasítva jobb fülét.” „Teljes a forradalmi zűrzavar. Az emberek nyakig felfegyverkezve. Százszor több bandita és rabló nyüzsg mindenfelé, mint bármikor korábban.” Néhány nappal és 280 oldallal később olvasom a könyv Epilógusának első mondatát: „Samson és Nagyezsda szorgosan dolgozott egymás mellett, hogy Anton és Grigorij vérét felmossák a nappali szobában. A munka másfél órát vett igénybe. Utána megvacsoráztak, és közben csak az időjárásról beszélgettek.”

Az I. világháború végi Ukrajnában vagyunk.

Több mint egy évszázaddal később, ma is háború rázza Ukrajnát, a harmadik éve tartó orosz offenzíva. Szerencsétlen ország, kevés szerencsétlenebb van Európában, ha egyáltalán létezik. Putyin vissza akarja gyűrni Oroszország alá, ahová, mint mondja, történelmileg tartozik. Csakhogy ez nem így van.

1945 első hónapjaiban sok szovjet-ukrán hadifogollyal raboskodtam együtt Dachauban. Megdöbbenő volt, hogy miközben mindannyian egyformán a halálra vártunk, ők még abban a helyzetben is gyalázatos módon zsidóztak.

Igaz, hogy az orosz birodalom az úgynevezett Kijevi Rusz, a mai Ukrajna területén indult történelmi útjára 880-ban. 1223 májusában azonban a Kalka folyónál vívott csatában a mongol Arany Horda nagy győzelmet aratott, amit azután teljessé tett 1237-ben Ukrajna elfoglalása. Amikor a mongol hódítás erejét vesztítette, Ukrajna legnagyobb részét a Litván Nagyfejedelemség, majd a Lengyel-Litván Unió hajtotta uralma alá. Ez a korszak a XVIII. századig tartott, míg egyes területei a kozák hetmanátus uralma alatt álltak. Oroszország 1783-ban annektálta a Volga folyó jobb parti területeit, melyek Szentpétervár orosz tartományává (gubernija) váltak.

Ukrajna kanosszajárása ezzel azonban nem ért véget. Az I. világháború és a bolsevik forradalom után az ukrán területek négy idegen hatalom uralma alá kerültek. Bukovinát Románia foglalta el, Kárpát-Ukrajna Csehszlovákia részévé vált, Galícia pedig lengyel uralom alá került. Csak a lengyel határtól keletre eső ukrán területek váltak a Szovjetunió részévé.

A két világháború közötti évtizedekben tragikusra fordult Szovjet-Ukrajna története. A mezőgazdaság 1929-ben megindított kollektivizálása nagy ellenállással találkozott: levágták az állatokat, tönkretették a mezőgazdasági gépeket,

számos helyi felkelésre került sor. A szovjet hatóságok megtorló intézkedései kíméletlenek voltak. Orosz katonai egységek kutatták át a házakat, elkobozták az élelmiszereket, és mintegy százezer ukrán családot Szibériába és Kazahsztánba deportáltak. A brutális megtorlás 1932–33-ban az európai történelem egyik legnagyobb éhínségéhez (Holodomor) vezetett. Mindennek következtében – békeidőben egyedülálló módon – négy millió ukrán vesztette életét.

1941-ben aztán a náci Németország és szövetségesei megtámadták a Szovjetuniót. Náci hordák rohantak le Ukrajnát, amely pillanatok alatt csatatérre, majd megszállt területté vált. A szovjet hadseregbe sorolt és az első vonalakban bevett ukrán hadtestek rendkívül súlyos veszteségeket szenvedtek. A II. világháborúban újabb 5-7 millió ukrán esett áldozatul. Hétszáz várost és 28 ezer falut leromboltak, egymillióan hajléktalanná váltak. Az ipari üzemek 80 százaléka, a mezőgazdasági géppark 85 százaléka megsemmisült. Az ukrán nemzeti jövedelem 40 százaléka elpusztult.

Ezt a tragédiát még súlyos morális-politikai bűnnel tetézte az ukrán nacionalisták átállása Hitlerhez. „Hitler a felszabadító” plakátok jelentek meg az ukrán városokban. Tarasz Bulba-Borovec ukrán partizán csapata 1941-ben csatlakozott a német csapatokhoz a Szovjetunió elleni háborúban. Az Ukrán Népi Milícia véres pogromot rendezett Lvivben, ahol hétezer zsidót megölt. Ötezer ukrán katona vett részt abban a trawnikai SS-kiképzőtáborban, ahol a zsidók kiirtására képezték ki őket. Negyedmillió ukrán csatlakozott a náci-ukrán szervezetekhez. 1942-re 238 ezer ukrán szolgált az SS vezette Reichskommissariat Ukraine intézményeiben.

Számomra sajnós mindez nem volt meglepetés. Úgy hozta ugyanis a sors, hogy 1945 első hónapjaiban sok szovjet-ukrán hadifogollyal raboskodtam együtt Dachauban. Megdöbbenő volt, hogy miközben mindannyian egyformán a halálra vártunk, ők még abban a helyzetben is gyalázatos módon zsidóztak. (Így azután az első ukrán szó, amit megtanultam, ismerősen hangzott: „zsid”).

Mindezt hallgatás fedte a II. világháborút követő évtizedekben. Amikor azonban a Szovjetunió 1991-ben összeomlott, augusztus 24-én az ukrán parlament rendkívüli ülésén gyorsan független államnak nyilvánította Ukrajnát, amit azután december 1-jén népszavazás erősített meg. De a függetlenség ezt követő egyharmad évszázadában Ukrajna úgyszólván állandó politikai válságban volt. Ebben nagy szerepet játszott, hogy Ukrajna nem volt egységes: az ukránul beszélő Nyugat-Ukrajna és az oroszul beszélő Kelet- és Dél-Ukrajna mintha két különböző ország lenne. Csak a hatalmas korrupció és állandó politikai bizonytalanság, kormányválság volt bennük a közös. A nemzetközi szervezetek Ukrajnát 183 ország között a 163. helyre sorolták a gazdaság szabadságát tekintve.

Ukrajna hatalmas kőszénvagyon, különleges talajadottságaira épülő mezőgazdasági teljesítménye ellenére – mely exportjának közel felét biztosítja – rendkívüli gazdasági egyenlenséget mutat. 1991 és 1996 között tragikus volt a visszaesés. Akadtak évek, amikor a nemzeti jövedelem 10–22 százalékkal csökkent. A nemzeti jövedelem a XX. század végére majdnem a felére zuhant vissza. Ezt követően rendkívüli volt a hullámlás: 2004-ben majdnem 12 százalékos növekedésre került sor, de 2009-ben 15 százalékos csökkenés következett be. 1991-ben 1307, 2024-ben 5663 dolláros egy főre jutó nemzeti jövedelmével Ukrajna Európa legszegényebb országa, melynek nemzeti jövedelme a balkáni szint felét, a magyar jövedelmi szint egynegyedét és az angol egytizedét sem érte el. Az ország lakossága 52 millióról 46 millióra csökkent.

A többi pedig már napjaink valósága. A kelet-ukrajnai orosz lakosság 2014-ben kikiáltotta a Donyec-medence függetlenségét, Putyin pedig elfoglalta a Krím félszigetet és a keletukrán területeket. Most folyó háborújával azonban már egész Ukrajnát be akarja olvasztani Oroszországba. Nehéz történelem, melyhez a kísézősenet véres hordák vonulása és nehéz szabályok csapásai adták.

Eltévedt vándorok

GARAMVÖLGYI ZSOLT
betanított
hulladék-
osztályozó

A Magyar Közgazdasági Társaság (MKT) szeptemberi közgazdász-vándorgyűlésének központi témáját a versenyképesség kérdései adták. Sajnálatos módon azonban a konferencia épp azoknak a területeknek a problémáira nem tudott megfelelő választ adni, amelyek alapvetően határozzák meg a versenyképességet. Ezek az oktatás, az innováció, a vállalkozások.

Számos közgazdász fejtette már ki, hogy versenyképességünk növelésének legfontosabb feltétele a közoktatás és az egészségügy rendbetétele. Ehhez képest az MKT vezetősége az elmúlt tíz év egyikében sem tartotta szükségesnek, hogy komolyabb figyelmet szenteljen az oktatás kérdéseinek, noha annak problémái nem új keletűek.

Hasonlóképp nem tudott előremutató javaslatokkal szolgálni a tanácskozás a tragikusan gyenge magyar innováció erősítésének kérdésében. Ez nem is csoda, tekintve, hogy a kormány innovációs politikája és a területtel foglalkozó közgazdászok gondolkodásmódja az

Még a felsőfokú pénzügyi képzésben részesült magyar fiatalok is alig mernek, akarnak vállalkozni. Aktivitásuk növekedését a gyakorlati vállalkozói képzésben való részvételükkel lehet biztosítani.

EU totálisan elhibázott, 2000-ben kelt innovációs stratégiájának koncepcióját követi. A stratégia abból a feltételezésből indul ki, hogy az uniós innovációs teljesítmény viszonylagos gyengeségének elsődleges oka a folyamat szervezetalansága, és az egyetemek, a kutatóintézetek, a vállalkozások és a pénzügyi világ együttműködésének zökkenőmentessége tétele az innováció erősítésének kulcsa. Ez nem jött be, az Unió vesztett a gazdasági és az innovációs teljesítmény terén az Egyesült Államokkal és a kelet-ázsiai gazdasági hatalmakkal folytatott versenyben. Magyarországnak hasonlóképp nem sikerült előrelépnie. Innovációs teljesítményünkkel az Unióban tartósan a 20–22. helyen állunk.

Az innováció erősítésének legfontosabb feltétele a széles, kreativitással, vállalkozószellemmel felvértezett emberi erőforrás. A kreativitás és az innováció közötti összefüggésről az Unió irányítóinak is lehet némi fogalmuk, ezért nyilváníthatták 2009-et a Kreativitás és Innováció Európai Événé. Sajnálatosan ezt a felismerést nem követték tettek az irányban, hogy az Unió országainak közoktatása egységesen alkalmassá váljon a megfelelő emberi erőforrás kinevelésére.

A kreativitás magától értetődően az alkotó tevékenység gyakorlásával fejleszthető, amelynek a mostani magyar oktatás nem biztosítja sem a kereteit, sem a személyi feltételeit. Ennek kell nagyobb teret adni nemcsak az általános, de a középiskolában is. A művészeti oktatás fejlesztésével, bővítésével egy új – tárgyakkal, szerkezetekkel, formázással, modellezéssel foglalkozó – tantárgy, a forma és konstrukció bevezetése szolgálhatna a kreativitás általános fejlesztését a közoktatásban.

Érthetetlenül nagy teret szenteltek a közgazdász-vándorgyűlés szervezői a pénzügyi kultúrával kapcsolatos kérdéskörnek, miközben egy rátermett, produktív, innovatív vállalkozói réteg kinevelésének kérdése nem kapott külön szekciót. A magyar fiatalok vállalkozói hajlandósága rendkívül alacsony. Egy jó tíz évvel ezelőtti – a kezdő vállalkozói aktivitást vizsgáló, majd ötven országra kiterjedő – felmérés rangsorában Belgiummal az utolsó helyet foglaltuk el. A helyzet azóta sem javult. A legutóbbi statisztikai adatok alapján is az látszik, hogy egyre kevesebb fiatal vállalkozik, csökken az önfoglalkoztató fiatalok száma, és a felsőoktatási hallgatók többsége sem saját cégében képzelel el a jövőjéről.

A jelenlegi kormány a közgaz-

dász-vándorgyűlés szervezőihez hasonlóan a pénzügyi képzés elterjesztésétől várja a vállalkozói aktivitás növekedését. Ezt eredetileg a pénzügyi tudatosság erősítésére szánták, noha hazai és összehasonlítható nemzetközi kutatások szerint a lakosság pénzügyi alapismeretei nem maradnak el a nemzetközi átlagtól. (A pénzügyi műveltség tavalyelőtti PISA-mérésében sem tér el érdemben a magyar diákok átlagpontszáma a részt vevő OECD-országok 498 pontos átlagától.) A kutatási eredmények viszont azt is mutatják, hogy még a felsőfokú pénzügyi képzésben részesült magyar fiatalok is alig mernek, akarnak vállalkozni. Abszurd az a feltételezés, hogy egy lényegesen felületesebb képzés jobb eredményteljére vezet.

A fiatalok vállalkozói aktivitásának növekedését a gyakorlati vállalkozói képzésben való részvételükkel lehet biztosítani – ezt uniós felmérés bizonyítja, mely szerint a résztvevők egyötöde tanulmányai befejezése után saját céget alapít. Ezt általánossá kell tenni. Amíg a közoktatás korszerűsítése, az innováció és a vállalkozói réteg erősítése megoldatlan marad, csak álmodozhatunk versenyképességünk érdemi javulásáról és a felzárkózáshoz vezető fenntartható fejlődésről.

Testvérpár az Animával

Grandioso sorozattal ünnepli 15. évfordulóját az Anima Musicae Kamarazenekar. A széria első koncertjén november 20-án Alexandra Trousova zongoraművésszel és Kirill Trousov hegedűművésszel lépnek fel a Zeneakadémia Nagytermében. A világhírű testvérpár először koncertezik nálunk. NÉPSZAVA

Életműdíj Coppolának

Francis Ford Coppola kapja az életműdíjat az Amerikai Filmintézet 50. díjátadó gáláján. Az öt Oscar-díjas filmes, A keresztapa-trilógia rendezője, akinek legutóbb a Megalopolisz című filmjét mutatták be, április 26-án, a Los Angeles-i Dolby Színházban rendezett gálán veheti át az elismerést. HVG.HU

A Duda Éva Társulat ünnepel

Tizenöt éves a Duda Éva Társulat, amely november 30-án Exkluzív Támogatói Gálaesttel ünnepel az Eiffel Műhelyházban. Az est házigazdái Kovács Patrícia és Szabó-Kimmel Tamás, vendégművészként Co Lee, Ember Márk, Marge, Péterfy Bori, Subicz Gábor és Rost Andrea lép fel. NÉPSZAVA

Színekbe foglalt tisztelet

HOMMAGE Keserü Ilona Műcsarnokban rendezett kiállításán a képzőművész a mestereinek, pályatársainak, illetve kedvenc költőinek és íróinak állít emléket.

P. SZABÓ DÉNES

Keserü Ilona művészi pályáját számos oldalról lehet bemutatni: tavaly a Q Contemporary múzeum kiállításán például az absztrakt motívumainak évtizedeken átívelő alakulására hívta fel a figyelmet, míg a Magyar Nemzeti Galériában a papírmunkáit lehetett megnézni. A mostani, a Műcsarnokban látható tárlat az életműből a tiszteletadást mint témát emeli ki, az alkotó ugyanis a hatvanas évek óta állít emléket a mestereinek, a pályatársainak és a kedvelt művészeinek egy-egy kép erejéig. A tárlat első termében ilyen munkákat láthatunk, színpompás festmények és kisebb, tussal készült képek formájában. Mesterének, az 1984-ben elhunyt Korniss Dezsőnek például az Idézetek Kornissnak című 1990-es képpel fejezte ki tiszteletét, melyre rávarrta a Keserü-életmű jellegzetes motívumait, megidézve a szinkisérleteit és a hullámos vonalait. Emellett látnunk olyan műveket is, melyeket az egyetemes művészettörténet nagyjainak szánt, mint El Grecónak, Velázqueznek, Paul Kleenek és Fernand Légernek.

Keserü Ilona írókkal, költőkkel és zenészekkel is fontos kapcsolatot alakított ki. A kiállításon Ottlik

Ottlik Géza arca háromszor is feltűnik

FOTÓ: LADÁNSZKI MÁTÉ

A képeken a művész családtagjait, közeli ismerőseit is láthatjuk – például a férjét, Vidovszky László zeneszerzőt (jobb-oldalt)

hagyományos érzékelési sé máktól eltérő felosztásán. „Olyan tárgyat kívántunk létrehozni, amelynek a színe és a hangja azonos rendszer szerint váltakozik, és a benne mozgó embert mindig más-más hangzás- és színélmény éri” – olvasható a 1982-es kiállítás kiadványában.

A harmadik terem képei a kilencvenes Keserü Ilona életművét idézik, a művész ugyanis a hatvanas évek óta folyamatosan visszatér a motívumaihoz. Festményeket és grafikai lapokat látunk, melyek kerekded és hullámos motívumai különböző nagyságban, színben és formai megoldásokban jelennek meg. A Szuszék tanulmányorozaton például a nevezett népművészeti tárgyról vett át motívumokat, míg a védjegyévé vált hullámos vonalakat a balatonudvari temető szív alakú, barokk sírköveiről kölcsönözte. A kurátor a könyvében a következőt idézi a művésztől: „Állandóan visszajárok a saját múltamba. Nem tartom lezártnak a szakmai tevékenységem egyes szakaszait. Egy kis kondicionálással folytatni tudom régebbi mozdulataimat.”

INFÓ

Hommage - Tiszteletadás Keserü Ilona kiállítása
Kurátor: Kondor-Szilágyi Mária
Műcsarnok
Megtekinthető január 26-ig

Géza arcképe háromszor is feltűnik, egy olajképen, egy tusrajzon és egy vázlaton a feleségével, Ottlik Gyöngyivel. A kurátor, Kondor-Szilágyi Mária írja a tárlathoz készült könyvben, hogy Keserü 1959-ben egy bridzstársaságnál ismerte meg a szerző Hajnali háztetők című könyvét, mely akkora hatással volt rá, hogy meg akarta ismerni az író. „Rajzoltam Ottlikot, vázlatokat készítettem róla. Vagy lerajzoltam Gyöngyit. Ott sokkal inkább emberekről, a létezésről volt szó. Meséltek régi dolgokról. Rajtuk keresztül egy egész különös, általam megközelíthetetlen Magyarországról és emberekről szereztem tudomást (...) Mintha én is éltem volna az ő korábbi életüket” – írja a festő. Az íróról emellett két absztrakt képpel is megemlékezik, melyek címe „Semmi sincsen sehogyan” 1-2. (Ottlik Géza tiszteletére), ami a szerző A Hegy Lelke című novellájának utolsó mondata.

Egy képén Tandori Dezső tűnik fel, aki a festőművész műveiről számos tanulmányt és műértelmezést

írt, illetve gyűjtötte is a műveit. Egy másik képén Keserü Ilona férje, Vidovszky László zeneszerző látható egy melankolikus tájban és színes hullámok között, mint aki felesége színes univerzumába került volna. Ha amúgy a kiállítás látogatója eddig csak a festőművész absztrakt alkotásait ismerte volna, meglepődhet azon, hogy micsoda bravúrral jeleníti meg az általa nagyra becsült személyeket.

Vidovszky a tárlat második termében szintén fontos szerepet kap, melyben kör alakú falak között járhatjuk be a feleségével együtt alkotott Hang-szín-tér című installációt. Ez a munka százhuszonhét darab, a mennyezetről lelógatott három méter hosszú, olajjal befestett PVC-csőből áll, miközben éteri zene szól a hangfalakból. Az egyik falon a mű hatszögletű alaprajza is látható, mely jelzi a színek elrendezését: azok a külső körben a legerősebbek, befelé haladva pedig egyre világosabbak a középpontban található fehérig.

A házaspár 1981-ben alkotta meg a művet, melyet először 1982-ben szintén a Műcsarnokban mutatnak be. Az alkotás két kutatáson alapul: Keserü Ilona spektrumszínekkel kapcsolatos vizsgálatain és Vidovszky Lászlónak a hangkészlet

Graffiti mint magas művészet

VITA A graffitiról tartottak beszélgetést tegnap a barcelonai Tiltott Művészetek Múzeumában (Museu de l'Art Prohibit). Az esemény előtt az Euronews oldal egy cikkében az egyik résztvevő, Louis Pierre Boivin kanadai művészt idézték, aki rávilágított arra, hogy a graffiti finoman, de hatásosan hatolt be a művészet világába, az alkotó szerint a graffiti-technikákat manapság már más művészeti módszerekben és azon túl is használják.

„A graffiti nagy hatást gyakorolt a divat, a művészet és a design világára. A város tájképének része lett” – fogalmazott Boivin, aki szerint az, ahogy a falfirkákat a városokban és országokban befogadják, sokat elárul a nagyvárosi területek kulturá-

lis életéről. Példának hozza fel Barcelonát, ahol a kilencvenes évek óta fontos szerepet játszik a műfaj, egyesek szívesen nézik, ahogy a művészek egy képet fújnak fel az utcára, a műveket pedig ki is állítják múzeumokban, mint például a kortárs művészettel és street arttal foglalkozó Moco Museumban. Emellett Jason Revok amerikai művész példájára mutat rá, aki a hetvenes évekből származó graffitiszimbólumokat használ alkotásaiban, a minimalista művészetében pedig festékszórót alkalmaz, hogy graffitik benyomását keltse.

Rafael Schacter brit antropológus és író a közelmúltban szintén kitért a graffiti hatására, azt efemer, vagyis mulékony művészetnek nevezte. A The Guardian című lap egy cikkében megkérdőjelezte, hogy miért csak az anyagi értékkel bíró képeket – azaz a művészeti alkotásokat vagy

reklámokat – tekintik az emberek a városok részének. Érvként felhozta azt is, hogy a graffitizőket még mindig bebörtönzik az Egyesült Királyságban, mert alkottak bizonyos falakon – szinte mindig nyilvános, nem pedig privát felületen –, míg az utcai művészek, mint Banksy, megúszkák ugyanezeket a cselekményeket. Lady Pink New York-i graffitiművész még tágabb összefüggésben gondolkodik a műfajról: szerinte a graffiti a legfontosabb művészeti irányzat a reneszánsz óta.

A magyar kortárs képzőművészetben is már megjelent a graffiti: Barakonyi Zsombor utcaképeket ábrázoló képeire például előre kivágott stencilt rögzít, melyet spray-vel fúj le, míg a budapesti Viltin Galéria művésze, Rohrböck Dániel mangák, azaz japán képregények oldalalaiból építi fel műveit, melyekre graffitimotívumokat visz fel.

P. SZ. D.

Rohrböck Dániel festőművész is graffitimotívumokat visz képeire

LAPSZÉL

„Új idők, új szelek” a Nemzeti Múzeumban

Leváltották a Magyar Nemzeti Múzeum Közgyűjteményi Központ két főigazgató-helyettesét, Hammerstein Juditot és Virágos Gábort – értesült a Telex. A lap információját Demeter Szilárd és a Magyar Nemzeti Múzeum Közgyűjteményi Központ is megerősítette. A Fidesz-káderként számontartott Hammerstein Judit 2023 novemberében, L. Simon László menesztése után lett az intézmény vezetője. Az elbocsátásokról szóló hírekkel kapcsolatban a lap megkereste Demeter Szilárdot is, a központ elnökét, aki így fogalmazott: „Ha ugyanazokkal ugyanazt csináljuk, akkor dőre-ség lenne más eredményt várni. A Magyar Nemzeti Múzeum a Közgyűjteményi Központ részeként új stratégia mentén folytatja a következőkben. Új idők, új szelek, új működési rend.” NÉPSZAVA

Világstárok a Bartók Tavaszon

Diana Damrau és Jonas Kaufmann (képünkön) Bach nagy ívű oratóriumát, a Máté-passiót választotta ki, s a korszakot kiválóan ismerő zenei együttes, az Orchestra of the Age of Enlightenment (A Felvilágosodás Korának Zenekara) kíséretében adja elő április 6-án, az április 4. és 13. között zajló Bartók Tavasz Nemzetközi Művészeti Hetek programjában. NÉPSZAVA

Bernstein Kaddisa

November 28-án Pécsen, a Kodály Központban, 29-én a Müpában Kaddis címmel ad hangversenyt a Pannon Filharmonikusok Kesselyák Gergely vezető karmester vezényletével. A hangverseny középpontjában Leonard Bernstein III. „Kaddis” szimfóniája áll, amelyben Izabella Matula, Molnár Ágnes, Valentin Dubovskoy, Mácsai Pál és a Nemzeti Énekkar mellett közreműködik a Nyíregyházi Cantemus Fiúkórus. NÉPSZAVA

Olasz filmek

November 8–16-án a Budapesti Olasz Kultúrintézet és a Cinecittà közös rendezvényén, a MittelCinemaFesten 12 kortárs olasz filmet nézhet meg a közönség a budapesti Puskin és Tabán moziban, eredeti nyelven, magyar felirattal. A 22. Olasz Filmfesztiválon szerepel többek között Paola Cortellesi színésznő első rendezése, az idén Olaszországban a Barbie-nál és az Openheimer-nél is nagyobb bevételt hozott, számos díjat nyert Miénk lesz a holnap. NÉPSZAVA

Ma este forgatókönyvíró kerestetik

FILM Színészlegendáinkat hozták össze egy alkotásba, melynek forgatókönyvét fiktív (?) személy jegyzi – a stáblista szerint. Rejtély a vásznon és azon túl.

CSÁKVÁRI GÉZA

Szó, ami szó: a Ma este gyilkolunk rövid műfaji meghatározása maga a megoldhatatlan feladat. Persze ha csuklóból kellene intézni, akkor lehetne azt mondani, hogy ez az angol-szászoknál whodunnitnak nevezett darab magyar verziója, azaz egy nyomozó alakú karakter megfejt a gyilkos kilétét – ha már egy film helyszínénél szolgáló színészotthonban úgy döntenek, hogy „ma este gyilkolunk”, és olyan ostoba címet sikerült a műnek adni, mely tulajdonképpen az egész rejtélynek csaknem a megfejtése.

Nem mellékesen a mű felütése egészen jó: látjuk Tolnai Tivadart, az egykori nagy sztárt, aki az átkosban volt a magyar Poirot vagy Sherlock Holmes, azaz Radeczky hadnagy (Kern András), aki anno a királyi tévében oldott meg bűnügyeket 122 rész erejéig. Napjainkra a harmadik válsága után egy színészotthonban köt ki, ahol szerinte rajta kívül az összes többi lakó vidéki ripacs, kivéve a fiatal nővérkét (Hermányi Mariann, aki kifejezetten üde szereplője a műnek). Amikor az egyik este az egyik „ripacs” (Jordán Tamás) meghal, akkor Radeczky úgy gondolja, nyomozni fog, a nővérből pedig Watson doktort farag. Ezek után az egész lehetne még izgalmas is, de igazi nyomozás helyett afféle kabaré alapú komédiát látunk. Ami nem nagy tragédia, elvégre Fazakas Péter rendező parádés szereposztással, megbízható iparosként dolgozik (ami manapság nagy szó), hiszen Kern és Jordán mellett Bálint Andrást, Bánsági Ildikót, Bodrogi Gyulát, Koltai Róbertet, Pogány Juditot, Takács Katit mozgatja a vásznon.

Lehet meghatódni és nemes célokról beszélni, hiszen ezeket az idős legendákat összehozni derék tett, és előfordulhat, hogy némelyiküknek tényleg ez az utolsó mozis megmérettetése. Egyszóval a Ma este gyilkolunk nem borzalmas fércmű, sokkal inkább afféle ódivatú mulatozás,

Hermányi Mariann üde szereplője a Kern András főszereplésével készült alkotásnak

ami még jól is tud esni, különösen a megcélzott idősebb mozirajongók körében – reméljük, sikerül őket szórakozásra csábítani. Ha őszinte kritikai szemmel nézzük, akkor persze bőven lehet hiányérzetünk a láttakkal kapcsolatban: meg lehetett volna jobban „tornáztatni” például Kern Andrást, közös jelenetei Koltai Róberttel lehetnek volna legendásak akár, de hát ehhez nem ártott volna a szcénákat tisztességesen megírni. De tényleg számos színészlegendát látunk, legyünk pozitívak, s igyekezzünk örülni, hogy vannak, és annak, amit kihoztak belőlük. Mert leginkább az ő jelenlétük képvisel itt kézzelfogható értéket.

Egy rejtéllyel kevesebb

„... alkotói nézetkülönbségek miatt tavaly ősszel távoztam a filmből, és kértem, hogy a nevem helyett a Monori Abigél álnevet tüntessék fel. Harag nincs, sok-sok nézőt kívánok a filmnek, a ragyogó színészeknek és a profi stábnak” – kommentálta Köbli Norbert a PORT.hu cikkét.

INFÓ

Ma este gyilkolunk
Bemutató:
október 31.
Forgalmazó:
InterCom

Mindemellett érthetetlen, miért kellett beletenni az amúgy nem túl hosszú műbe a totálisan oda nem illő és kifejezetten kínos két amatőr rapert a szanatórium melletti fatelepről, akik azon túl, hogy bemondják TV2-n látható produkciók címét, sikeresen igyekeznek a mű komplex megítélését a mélybe taszítani. Keresztes Tamás és Pál András jelenléte gigantikus talány. Miképpen az is, hogy kicsoda Monori Abigél, aki a forgatókönyvet jegyzi a vásznon láttott kreditek alapján, ennek ellenére nem volt ott a díszbemutatón, és interjúra sem ajánlották a sajtónak. Persze szakmai körökben ismert fordulat, hogy Köbli Norbert írta a forgatókönyvet – legalábbis annak bizonyos verzióit –, és Abigél nem valós személy (Köbli teremtetje, Staub Viktória alakította karakter a 2022-es A játszma-ban). Hogy ez legalább annyira átlátszó fordulat, mint a filmben látható lezárás? A végzetét senki és semmi sem kerülheti el, legyen az mese vagy valóság.

Médeia és kamaszkor a mindenGYEREK Fesztiválon

REFLEKTORFÉNY A kicsikről szól az ősz vége a független színházi szcéna egyik legfontosabb játszóhelyén, a Jurányi Házban, ahol november 23. és 29. között rendezi meg a Füge Produkció családi tematikájú fesztiváltrilógiájának utolsó részét mindenGYEREK Fesztivál címmel. A fesztivál szakmai partnere a Hintalovon Gyermekjogi Alapítvány.

Próza darabotól báb- és táncelőadásig színes a paletta: a műfaji sokféleség mellett friss bemutató, vidéki és határon túli színházak vendégjátékai is látható lesz többek között a gyermekvédelem témájában, de beszédtema lesz a válás, a betegség, a kihegyezés, a veszteség, a gyermekkori traumák hatásai is, nemcsak az előadásokban, hanem a kísérőprogramokon is. Gyurkó Szilvia, a Hintalo-

von Alapítvány gyermekjogi tanácsadója úgy fogalmazott, az egyhetes eseménysorozaton a színdarabok a gyerekkor árnyaltabb, sokszor traumatikus oldalát tárják fel. „Érzelmes, elgondolkodtató előadások várnak, amelyek a gyermeki lélek törekénységéről, a múlt sebezhetőségéről és a feldolgozás nehézségeiről szólnak. Ismerd meg ezeket a történeteket, amelyek mindannyiunkat érintenek. Mert mind voltunk gyerekek” – ajánlja a fesztivált a szakértő.

A program az EXIT Generáció Már nem álmodok velük című, gyer-

INFÓ

MindenGYEREK Fesztivál
November 23–29. • Jurányi Ház

A Mesebolt Bábszínház Tamás könyve című előadását hozza el

Árvácska. Premierrel is kecsegtetnek: a Hatan Társulat itt mutatja be Csak azt akartuk, hogy szeressenek című produkcióját november 28-án. A szombathelyi Mesebolt Bábszínház Tamás könyve című, posztholokauszta témájú előadását hozza el, végül egy Staféta-nyertes előadás, a Somorjai Réka által írt BOJZ zárja a Jurányi eseménysorozatát. Erdemes lesz részt venni a kísérőprogramokon is, ahol gyermekvédelemben, gyermekjogban jártas és színházi szakemberek beszélgetnek. A MindenGYEREK Fesztiválon bemutatják Solti Gyöngyi Nem beszélünk róla című könyvét is. NÉPSZAVA

Még mindig nincs hó a Fudzsin

Bár mindjárt véget ér az október, Japán ikonikus hegyén, a Fudzsi hegycsúcsán még mindig nincs hó. A feljegyzések kezdete óta, 130 éve ilyen még egyszer sem fordult elő. Japán legmagasabb hegyén általában október elején már leesik az első hó, a hegymászószezon szeptember 10-i végétével. CNN

Megcsappant a békési őzállomány

A megye erdeiben korábban 20-25 ezer őzet tartottak nyilván, az elmúlt három évben azonban a törzsállomány mintegy egyharmada eltűnt. A vadászok egyelőre nem tudják, mi áll a jelenség hátterében. A problémát fokozza, hogy az őzek természetes ellensége, az aranysakál rendkívüli módon elszaporodott. MTI

Már majdnem ember

Már Magyarországon is használhatjuk a ChatGPT speciális hangmódját, amivel a chatbot nemcsak emberszerűbben kommunikál, mint eddig, de a szövegértése is javult, és akár félbe is szakíthatjuk mondat közben. A verzió csak az alkalmazásban érhető el, a webes felületen nem. RAKÉTA

Tonnaszám dobjuk ki a gyógyszereket

PAZARLÁS Miközben rengetegen panaszkodnak a gyógyszerek magas árára, továbbra is óriási mennyiségű lejárt szavatosságú vagy fel nem használt orvosság végzi a szemétként. 2023-ban 338,2 tonnát gyűjtött össze a Recyclomed Non-profit Kft. – közölte a cég az Economx megkeresésére. A patikaszer veszélyes hulladék, nem szabad a kommunális hulladékok közé kidobni. Országsszerte négyezer gyűjtődobozba lehet leadni a lejárt szavatosságú vagy fel nem használt gyógyszereket, az ország összes

A bontatlan termékek 29,3 százaléka a szavatossága le sem járt

patikájában és számos bioboltban, drogériában, sőt benzinkutakon is. A lakosságtól származó hulladék begyűjtésének költsége a gyártót terheli.

A gyűjtőbe helyezett termékek jelentős része, 93,9 százaléka bontott volt, vagyis valamilyen szinten felhasználták, mielőtt kidobták volna. A produktumok 6,1 százaléka azonban bontatlan volt, ezek 29,3 százaléka a szavatossága le sem járt. A kidobott gyógyszerek harmadának a szavatossága az előző egy évben járt le, 40,5 százaléka pedig több mint egy esztendeje.

A probléma nem csak hazánkban égető, a hulladék csökkentésével uniós szinten is foglalkoznak. A tárgyalás alatt levő gyógyszerceso-

A fel nem használt gyógyszer veszélyes hulladék, ezért nem szabad a kommunális hulladékok közé dobni.

mag is tartalmazza, hogy miként lehet optimalizálni a csomagolókat, a betegájékoztatókat, a kiszáradásokat. Világszerte és Magyarországon nagy folyóiban és tavaiban is kimutathatók a gyógyszermaradványok. A nem megfelelő hulladékkezeléssel tehát a lakosság saját magát mérgezi. NÉPSZAVA

Úton a Sencsou-19 űrhajó

KÍNA Három asztronauta a Tienkung (Mennyei Palota) űrállomás jelenlegi személyzetét váltja, és várhatóan jövő áprilisban vagy májusban tér vissza.

NÉPSZAVA

A Sencsou-19 űrhajót a Hosszú Menetelés-2F elnevezésű rakétával indították útnak, helyi idő szerint szerdán, a kora reggeli órákban, a Csiucsuan nevű űrközpontból, majd csatlakozik a Tienkung (Mennyei Palota) űrállomáshoz.

A misszióvezető Caj Hszü-cső ezredes, aki a 2022-es Sencsou-14 küldetés keretében már járt az űrben, társai pedig Szung Lingtung, a légierő egykori pilótája és Vang Hao-cő mérnök. Vang Hao-cő a harmadik kínai űrhajós, aki részt vesz ilyen küldetésben.

Kína már több évtizede eurómilliárdokat fektet űrprogramjába. Az állomás megépítésére és saját űrexpedícióinak elindítására részben az sarkallta, hogy az Egyesült Államok nem fogadta be Kínát a Nemzetközi Űrállomás (ISS) programba.

A kínai űrprogram az 1960-as évekig nyúlik vissza, annak eredményeként 1970-ben egy személyzet nélküli repülésig jutottak el. Ezt a projektet később pénzügyi nehézségek miatt törölték, majd az 1990-es évek elejétől indították újra. Az első verziójú kínai űrhajó a szovjet Szojuz űrhajók felépítését vette alapul, a Sencsou is ezekre a típusokra emlékeztet. Nem véletlenül: a technológia átadásáról Kína és Oroszország 1995-ben

írt alá megállapodást. Az első személyzet nélküli repülést 1999. november 12-én hajtották végre.

Az ázsiai ország, amely 2003-ban küldte első űrhajósát az űrbe, azt tervezi, hogy 2030-ra embert küld a Holdra.

Kínai tajkonauták (űrhajósok) ritka betekintést adtak a Mennyei Palota űrállomás belsejébe és az ott folyó munkába a CCTV kínai televízióban. A futurism.com cikke szerint a Sencsou-18 legénysége csaknem hétköznapi videóban mutatja be az űrállomást, ami meglepően alapos annak fényében, hogy korábban a kínai űrprogramot mennyire a titkolózás

Először enged betekintést Kína a Tienkung űrállomás életébe

A Tienkung űrállomást (illusztráció) fokozatosan bővítik

jellemezte. Az űrhajósok bemutatták a laboratórium lakómodulját és a benne kialakított konyhát, a fekvőhelyeket, amelyekből kilátás nyílik a Földre. Bepillantást kapunk az egyik laboratóriumként szolgáló modulba, ahol az „üvegházban” paradicsomot és kerti salátát termesztnek.

A Sencsou-18 űrhajósai április 24. óta, vagyis 185 napja tartózkodnak a Tienkung fedélzetén. A küldetés során végrehajtották a kínai űrkutatás történetének leghosszabb, 8,5 órán át tartó sétáját, amikor űrszemét elleni védőpajzsot szereltek az állomásra, és megvizsgálták annak külsejét.

Az űrállomásra további bővítés vár. Tervezik a főmodul cseréjét, hogy a Tienkungot tovább lehessen bővíteni. Ezután elindítanak egy a Hubble-hoz hasonló űrtávcsövet, amely az állomás pályájának a közelében fog keringeni. Közben az ázsiai ország egy új, a SpaceX Dragonjához vagy a NASA Orionjához hasonló űrhajó kifejlesztésén is dolgozik, amely terveik szerint az űrállomás mellett a Holdhoz szállít majd asztronautákat.

Összefogás a műanyagszennyezés ellen

KÖRNYEZETVÉDELEM Október végén több száz PET-palackot, alumíniumdobozt, chipses zacskót, flakont és sokszáknyi hulladékot gyűjtöttek össze a Greenpeace aktivistái a Dunán, az Óbudai-sziget melletti kisebb szakaszon. Az összegyűjtött szemetet szétválogatták, hogy megvizsgálják, mely cégektől származnak. A legtöbb hulladék – a beazonosított szemét 42 százaléka – továbbra is kimagaslóan a Coca-Cola Companyhoz köthető. A korábbi hazai és nemzetközi márkavizsgálatok eredményei is azt mutatták, hogy a Coca-Colától származik a világon a legtöbb környezetbe kijutó műanyag hulladék. A második he-

lyen a Pepsi termékeinek italcsomagolásai végeztek.

A július óta kötelező érvényű visszaváltási díj a Greenpeace szerint segíthet abban, hogy ne végezze ennyi italcsomagolás a természetben. Ez megoldást jelenthet az italcsomagolások újrahasznosítására, ám a többi eldobható csomagolóanyagára nem. De ha csupán erre hagyatkozunk, akkor soha nem fogunk tudni kikeveredni a műanyagválságból. Megoldást jelentene, ha kötelező érvényű szabályozásokkal csökkentenék a műanyagalapanyag-gyártást, tilalmakat vezetnének be az eldobható műanyagokra, s előírnák a kötelező újratöltést. Környezeti szempont-

ból is előnyösebb az újratöltés, amit a Greenpeace felmérése szerint ráadásul a lakosság 87 százaléka is támogatna.

A Greenpeace felmérése szerint az újratöltést a lakosság 87 százaléka támogatná.

Ám a műanyagszennyezés csak akkor fog jelentős mértékben csökkenni, ha a cégek elfelejtik végre az eldobható csomagolóanyagokat. Ezen segíthet, ha az év végén valós megállapodás születik Dél-Koreában a globális műanyaggyezményről szóló tárgyalásokon.

A tárgyalások előtt, október 30-án mutatta be a Greenpeace a Plastic Pollution Coalition (Műanyagszennyezési Koalíció) és a Break Free from Plastic (Szabadulj meg a műanyagtól) mozgalom a Champions of Change, azaz A változás bajnokai elnevezésű kezdeményezést. Ennek keretében világszerte több mint 350 vállalat írt alá egy nyílt levelet, amelyben a kormányokat egy ambiciózus megállapodás elfogadására szólítják fel a műanyagtermelés csökkentése és az egyszer használatos műanyagok kivezetése érdekében. Ehhez öt magyar cég is csatlakozott (Cseriti, Ligeti Bolt Kft., MosóMami Kft., Ne Pazarolj, Rakun Kft.). NÉPSZAVA

NÉPSZAVA

Fizessen elő!

Olvassa kényelmesen, otthonában a Népszavát!

LEGALÁBB

40%

KEDVEZMÉNY

a bolti árhoz képest

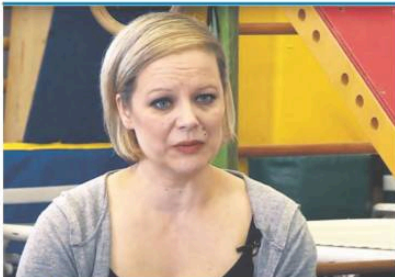
Rendelje meg online a www.nepszava.hu weboldalon

vagy hívja ügyfélszolgálatunkat a +36-1 477-9008-as telefonszámon!

3 hónapra: 44 695-Ft helyett **25 350 Ft** (ez 16 345 Ft megtakarítás)

6 hónapra: 83 390-Ft helyett **49 800 Ft** (ez 33 590 Ft megtakarítás)

12 hónapra: 166 780-Ft helyett **97 800 Ft** (ez 68 980 Ft megtakarítás)

Nem engedik el a bajnoknő kezét, itthon is gyűjtenek a kezelésére

Hétmillió alapítvány

ADOMÁNYOK A Magyar Olimpiai Bizottság, a békéscsabai önkormányzat, a tornász nő szülővárosa, Kondoros, a Baptista Szeretetszolgálat és több magánszemély részéről érkezett hétmillió forintos vagyonnal a bíróság bejegyezte a Henrietta Gyógyulási Alapítványt, amelyet az Amerikában élő Ónodi Henrietta olimpiai bajnok tornász támogatására hoztak létre. Az összeg elegendő egy újabb, háromhetes rehabilitáció finanszírozására. Henrietta testvére, az alapító Ónodi-Klausler Barbara az Egyesült Államokban indított először gyűjtést, az abból befolyt 30 ezer dollárból Henrietta részt tudott venni egy 17 napos rehabilitáción. A felsőtestét már tudja mozgatni, tud önállóan enni, öltözködni. Már napi öt órát képes toloszékben ülni, de ahhoz, hogy a rehabilitációt folytathassák, lábra kellene állnia. Az 1992-es barcelonai olimpia hőse március végén egy floridai élelmiszerboltban szívrohamot kapott, kórházba szállítás közben többször újra kellett éleszteni. A bajnoknő kómába esett, állapota két hónapon át válságos volt. MTI

LAPSZÉL

Itt az MU új edzője

A Sportingot 2020 óta irányító Rúben Amorim lesz az angol Manchester United következő vezetőedzője, miután a klubvezetés hétfőn menesztette Erik ten Hagot – állítja a portugál sportsajtó. NSO

Lemaradt a főtábláról

A 17 éves Révész Bulcsú nem jutott fel a 64-es főtáblára a Scottish Open snúker versenyen, mivel kikapott a selejtező második körében. A világranglista 94. helyén álló junior világbajnok magyar 4-2-re győzte le a jóval esélyesebb kínai Jüan Sze-csün. MTI

HIRDETÉS

APRÓ

JÁRMŰ

AUTÓJÁT megvenném 06-1/420-2703, 06-30/362-0674.

SZOLGÁLTATÁS

ÁCS, tetőfedő, bádigos munkát vállalunk. Garancia, számla, referencia. Hívjon bizalommal, 06-70/152-1968.

VEGYES

IDŐSEKNEK takarítást vállalok Budapesten. Bevásárlás, állatgondozás. 06-70/209-2945.

APRÓHIRDETÉS-FELVÉTEL:
Tel.: 06-1/475-0802, 3skarakter@gmail.com,
EGYÉB HIRDETÉS ESETÉN kérjük,
hívja a 06-1/9999-528-as telefonszámot, vagy
írjon a hirdetes@nepszava.hu e-mail címre.

Öregember nem vénember

REAKCIÓ Noha hét éve már, hogy levonult a futball színpadáról, a világbajnok Francesco Totti 48 évesen fontolgatja visszatérését. Újra adott a kérdés: az emberi szervezet meddig lehet csúcsteljesítményre képes?

VARGA T. RÓBERT

Nem viccel – írják az olasz lapok arról, hogy a 48 éves Totti tényleg szeretne visszatérni. Az élvonalbeli újonc Como a katalán Cesc Fábregas edzősködésével momentán a 13. a Serie A-ban (amelyről e helyütt érdemes megjegyezni: megelőzve a Bundesligát és a spanyol La Ligát jelenleg Európa második legerősebb bajnokságának számít), a klub indonéz tulajdonosai, a Hatano fivérek pedig úgy vélik, Totti jelenléte nem csupán szakmailag, üzletileg is jó lehetőséggel kecsegtetne. „Totti, ha kapna néhány percet, a Serie A legidősebb játékosa lenne, amit a globális sportsajtó érdeklődésére is számot tartana, felfokozná a szurkolók és a turisták érdeklődését, mindez pedig a klub mellett a helyi gazdaságot is fennlőtené” – áll a klub közleményében. Mindezek alapján úgy tűnik, minden adott egy mesebeli történet megvalósulásához.

Legalábbis majdnem minden. Nem ártana tudni: milyen fizikai állapotban van Totti?

„Nem tudom, mennyit és milyen minőségben edz, de a mai játékosok a mi korszakunkhoz képest olyanok, mint a rakéták. Ez már egy másfajta játék” – fejtette ki Totti korábbi csapattársa, a 44 éves román Christian Chivu, aki tagja volt annak a 2010-es Internek, amely bajnokságot, kupát, szuperkupát, BL-t és klubvilágbajnokságot nyert.

„Több élvonalbeli csapat keresett. Bevallom, kicsit az örületbe kergettek” – indokolt a korábbi római

GENETIKA

DR. SYDÓ TIBOR

„Vannak, akik 40-45 évesen olyan kiváló kondíciónak örvendenek, mintha 10-15 évvel fiatalabban lennének” – mondta a főorvos

Fénykorában megállíthatatlan volt az AS Roma ikonja, ezt igen nehéz lesz megközelítenie

„Tisztelettel vagyok a Serie A iránt, látom a színvonalát, de úgy érzem: könnyedén éreztetném a jelenléte-met a pályán.”

hadvezér, Totti. „Nehéz lenne fölvenni a ritmust, ám a labdarúgás megtanított arra is, hogy az életben soha nem szabad azt mondani, hogy soha. Tisztelettel vagyok a Serie A iránt, látom a színvonalát, de úgy érzem: könnyedén éreztetném a jelenléte-met a pályán. Az biztos, bele kellene állnom egy erős felkészülésbe” – nyilatkozta Totti.

Meddig, hány éves korig térhet vissza egy játékos? – vetettük fel dr. Sydó Tibornak, a Veszprém férfi kézilabdacsapata orvosának, a város szív- és egészségügyi centrumának ügyvezető főorvosának, aki félig tréfásan reagált: „Amíg a sportoló képes megfelelni a versenyengedély kiadásának szigorú kritériumrendszeréhez”. De mégis, mi kell ahhoz, hogy valaki 48 évesen is a világ egyik legjobb bajnokságában szerepeljen? – firtattuk tovább: „Ez épp olyan, mint hogy valaki 100 éves korában is napjában elszív egy-két szivart, megiszik néhány pohár whiskyt, más meg e káros szenvedélyektől rég megbetegedett volna. Ez leginkább genetikai kérdés. A sportoló pályafutása során tapasztalja, milyen eredményeket produkál a sportorvosi felméréseken, ha szeretné kitolni, meghosszabbítani aktív pályafutását, akkor ezen indikátorok alapján igyekszik a testét megfelelő állapotban tartani. Vannak, akik 40-

FOTO: AFP/DOMENICO CIPPELLI

Forlán ütőt ragad

Az egykori uruguayi futballsztr, a 2010-es világbajnokság legjobb játékosa, a többek között a Manchester United, az Atlético Madrid és a Villarreal egykori kiválósága, Diego Forlán ugyancsak visszatérését fontolgatja. Ám a 45 éves férfi nem eddigi sportágában szeretné megméretni magát, hanem profi teniszszékként. November 11. és 17. között első profi tenisztornáján vesz részt szülővárosában, az uruguayi Montevideóban, igaz, párosban. Forlán 16 éves koráig aktívan játszott, mielőtt a futballra koncentrált volna, most megpróbálkozik a sportvilágban egy újabb jelentős tett végrehajtásával.

45 évesen olyan kiváló kondíciónak örvendenek, mintha 10-15 évvel fiatalabban lennének.”

Ez alapján rövest Cristiano Ronaldo juthat eszünkbe, a portugál góltrekorder februárban lesz 40 éves, de a szaúdi ligában továbbra is eredményes, amiben elévülhetetlen szerepe van az ő munkamoráljának, annak, hogy szinte aszkéta életmódot folytat. Miként és hogyan hosszabbítható meg a csúcsteljesítmény?

„Ez egy rendkívül komplex kérdés – reagált Sydó Tibor –, a földrajzi adottságoktól kezdve a választott sportágon át számos tényező játszik szerepet, hogy kinek milyen betegsége, sérülése volt korábban, hogyan táplálkozik, mikor menyit edz és alszik. Egyetemes válasz nincs erre, az adott egyén szervezetehez illő ideális munkára és életvitelre van szükség”.

Egymilliárd eurót kap a női futball

FELEMELIK Az Európai Labdarúgó-szövetség (UEFA) bejelentette, hogy a következő hat évben egymilliárd eurót fordít a női futballra. „2030-ig egymilliárd eurót (400 milliárd forintot!) biztosítunk a nemzeti szövetségek fejlesztési programjaira, amelyeknek révén ez a terület új szintre emelkedhet” – közölte az UEFA. A pénzt felnőtt és utánpótláskluboknak, valamint a válogatottaknak szánják. A cél az, hogy 2030-ra ötezer profi női futballista és hat profi liga legyen Európában. „Az európai női labdarúgás sohasem volt jobb helyzetben” – mondta Nadine Kessler, az UEFA illetékes területének vezetője, aki szerint a női futball iránt jelentősen megnőtt az érdeklődés

és a bevételek is nagyobbak lettek. Utóbbira jó példa, hogy az Ausztráliában és Új-Zélandon rendezett tavalyi világbajnokság több mint 570 millió dolláros bevételt termelt.

Aleksander Ceferin, az UEFA elnöke közölte: a „Megállíthatatlan” névre keresztelt hatéves stratégia jó alapokat teremt a női labdarúgás jövőjének. „A téma iránti elkötelezettségünk nagyon erős. A küldetésünk egyszerű: szeretnénk, ha a női futball kiemelkedő helyre kerülne a kontinens sportéletében” – fogalmazott Ceferin. MTI

A svájci Alisha Lehmann már most a legnépszerűbb női futballista, szupersztár státuszba kerülhet

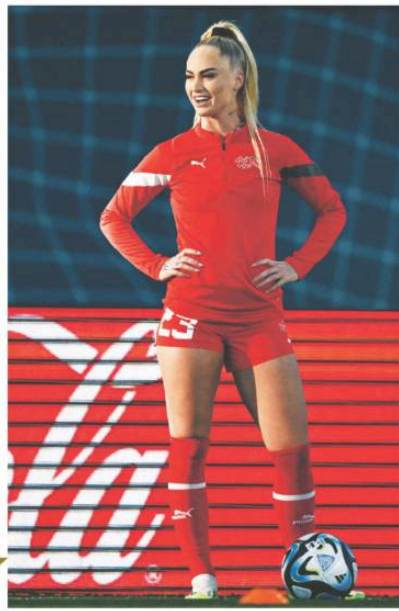

FOTO: AFP/SAEED KHAN

Kiestek a magyarok

A magyar női válogatottnak véget ért az Európa-bajnoki selejtezősorozat, mivel 4-0-ra elvesztette a Skóciában játszott visszavágót a selejtező rájátszásának első fordulójában (Skócia kettős győzelemmel, 5-0-s összesítéssel jutott tovább, mivel pénteken is 1-0-ra nyert Kispes-ten). A magyarok a harmadik helyen zárták az Eb-selejtező B divíziós csoportkörét, és kiestek. Az Európa-bajnoki szereplést a rájátszás két párharcának megnyerésével vívhatta volna ki a magyar válogatott.

Világajnokot igazolt a válogatott

A 27 éves Kéri Valentina magyar színekben indul a jövő heti athéni kick-box Európa-bajnokságon. A zentai születésű, de Szegeden tanuló sportolónő korábban a szerb válogatott tagjaként két világbajnoki címet nyert. Kéri Valentina célja az Eb-n a jövő évi Világjátékokon való részvétel kiharcolása. NÉPSZAVA

Mikler és Lékai nélkül

Az olimpikonok közül Mikler Roland (képünkön), Lékai Máté és Ilics Zoran sem lesz tagja a férfikézilabda-válogatottnak az Eb-selejtezőkön. A válogatott a jövő héten előbb Szlovákiát fogadja, azután Finnországba utazik. MTI

Bondárék meccslabdát hárítottak

A kínai Csiucsiangban zajló, 259 ezer dollár (97 millió forint) összdíjazású tenisztorna negyed-döntőjében a Bondár Anna, Kimberley Zimmermann páros meccslabdákat hárítva, döntő rövidítésben (1:6, 7:5, 10-5) jutott tovább a második helyen kiemelt Csiang Hszin-jü, Vu Fang-Hszien kínai, tajvani kettőssel szemben. NÉPSZAVA

Ilyen nincs: két év, 150 meccs

AMERIKAI ÁLOM Harmadik magyar női játékosként jutott el a női NBA-be Juhász Dorka, de elsőként játszhatott nagydöntőt – menedzsere szerint még nem érte el a határait.

VINCZE ATTILA

„Az Ohio State University előtt több lehetősége volt, és Magyarországon is tovább építhette volna szépen induló profikarrierjét, vagy akár Európa egyik topcsapatába is elmehetett volna, de ő úgy döntött, neki a tanulás legalább olyan fontos, mint a kosárlabda, és vég-ső célját már 17 évesen kimondta: egyszer a női NBA-ben szeretne pattogatni” – enged bepillantást a jelenkori magyar női kosárlabdázás legnagyobb sikertörtéjébe Patonay Ádám menedzser, aki évek óta egyengeti Juhász Dorka pályafutását. A 195 centiméteres pécsi már 16 évesen játszott az NB I-ben, így továbbítta a hagyományokat: édesanyja, a 125-szörös válogatott Balázs Hajnalka korábban alapembere volt a Rátgéber-féle aranycsapatnak.

Amerikában az Ohio Állami Egyetemen 2018-ban kezdett, három év után diplomázott, majd elfogadta a UConn ajánlatát, ahol a legendás edző, Geno Auriemma irányította felkészülését. Javarészt innen kerültek ki a sportágot korábban meghatározó játékosok, például Sue Bird, Diana Taurasi, vagy éppen a Sopronnal Euroliga-győztes Gabby Williams is. Az itt lehúzott két év után Juhász Dorka végzősként jogosult volt arra, hogy részt vegyen a drafton. „Összesen 36 draft-jog van, de ebből csak 15 játékost hívtak meg a hallatlanul elegáns és nagy volumenű New York-i gálára: nagyon megtiszte-

Menedzser és védece: csak 15 játékost hívtak meg a hallatlanul elegáns és nagy volumenű New York-i gálára, ahol a később nagydöntőt játszott Minnesota Lynx lecsapott Juhász Dorka játékjogára

lő volt, hogy egy asztalnál ültünk az edzőjével, és azon az estén kiválasztotta a Minnesota Lynx, amellyel most döntőt játszhatott” – emlékszik az estére Patonay Ádám.

A kiválasztottak fizetést kapnak: az 1/1-es, 1/10-es draftolt játékos jövedelme kőbe vészt, a női NBA-ben az újonc bruttó 65-75 ezer dollárt keres, de a maximum sem több 200-240 ezernél. Az egyetemi évek alatt nem volt pénzügyi juttatás akkoriban, csak ösztöndíj; ez azóta már változott, és az egyetemi sportolók is kereshetnek pénzt, főleg marketingből. Ugyanakkor Juhász az öt éves egyetemi tanulmányai alatt pénzügyileg nagy kockázatot vállalt, de leginkább bízott magában, hogy a hosszú távú projekt kifizetése majd igazolja döntését.

Az idei NBA-finálét horrorvégjátékban veszítette el 3:2-re a Minnesota a New York Liberty ellen, méghozzá egy hosszabbításba torokkolló, drámai meccsen: Juhász Dorka kilenc percet játszott, ami a korábbiaknál kevesebb, és az ötmeccses fináléban volt olyan parti, ahol nem is léphetett pályára. „Teljesen más érvényesülni egy bajnoki címért küzdő együttesben, mint az utolsó négy valamelyikében” – árnyalja a képet a menedzser, aki szerint nagyon kiemelkedő, amit védece lehozott. „Lassan 20 éve vagyok já-

tékosügynök, de nem találkoztam olyannal, hogy valaki 150 meccset játsszon két év alatt: kosarazott az egyetemen, a női NBA-ben, amikor szünet volt, akkor az olasz topcsapatba, a Schioba ment, miközben játszott a válogatottban. Két éve lényegében szünet nélkül kosárlabdázik, mégsem égett ki, sőt: még jobban akarja a sikert! Ami nagyon különleges esetben, hogy négy különböző kosárlabdarendszerben, négy különböző játékfizológiát képviselő edzővel és a négy csapatot alkotó számtalan játékoskal kell megtalálnia a közös hangot. Ez nagyon megy neki, szerintem ezért folyamatos a fejlődése, és állítom: még messze nem jutott el képességei felső határáig!”

Patonay Ádám menedzser karrierje sem hétköznapi, és nála sem jöhetett más szóba, mint a kosárlabda: Körmenden eleve szent öröket övezi a játékot, ráadásul édesapja az első vidéki bajnokságot edzője volt (Patonay Imre), így lényegében a pályák környékén, öltözőkben, csapatbuszokon és a csarnokban nőtt fel. Kosarazott is, majd Sabáli Balázs segítőként dolgozott, később az utánpótlást vitte: a garnitúrából Molnár Márton és Golomán György is válogatott lett. Ekkor került kapcsolatba Vinkó Lászlóval, a legendás játékosügynökkel, aki fiatal segítőt keresett. Akkoriban DVD-másolás-

„Lassan 20 éve vagyok játékosügynök, de ennyi idő alatt sem találkoztam olyannal, hogy valaki 150 meccset játsszon két év alatt” – méltatta Juhász Dorka erőnyeit a menedzser

sal, vágással, postai úton terjesztették a kajaánlásokat, majd belefolyt a női kosárlabdába. Először külföldi ügynökök játékosait közvetítette Magyarországra (a legnagyobb név a Sopronnal Euroliga-győztes Gabby Williams, aki a magyar női kosárlabdázás legnagyobb sikerének részese volt), mígnem a Wasserman ügynökség öt éve őt igazolta le. Az amerikai cég szórakoztatóipari arzenáljába beletartozik a sport, a zene és a tehetséggondozás is, a Sport Business Journal többször a világ első ügynökségének választotta, s az NFL-, WNBA-, NBA-játékosok mellett többek között Ed Sheeran is az ügyfele.

A magyar női válogatott Patonay szerint ígéretes jövő előtt áll, mert a jelenkori generáció 16 éves korától utánpótlás-Eb-ken, -vb-ken játszott az ettől. A soproni, hihetetlen végjátékú olimpiai selejtező elvesztését is az előnyükre fogják formálni, ebből a sokkból is tanulnak majd – véli a menedzser, aki a kérdésre, ki lehet Juhász Dorka utódja a WNBA-ben, így felel: „Folyamatosan jönnek a tehetségek. Majd az idő eldönti, hogy a tehetség mellett mennyi a valós akarat és kitartás bennük, hogy gyermekkori álmaikért a végsőig elmenjenek. De az alaptehetséget jó néhány fiatalban látom, akikből magyar válogatott, Euroliga- vagy akár WNBA-játékos is lehet.”

Szülés előtt hosszabbítottak a győri ásszal

SZERZŐDÉS A női kézilabda Bajnokok Ligája címvédője, a Győri Audi ETO KC hivatalos honlapján közölte: további kettő plusz egy évvel meghosszabbította a norvég Veronica Kristiansen szerződését. A második gyermekével most állapotos játékos szerződése 2025 nyarán járt volna le, így a sportoló jövőjéről mindenképp tárgyalni kellett volna, a jelen helyzetétől függetlenül – olvasható a közleményben. „Veronica hihetetlen munkabírási, szorgalmas és kemény játékos. Az ETO-család oszlopos tagja, aki ismét anyai örömek elé néz. Kétség nem fér hozzá, hogy visszavárjuk a csapatba. Nagy öröm számomra,

hogy Veronica nagyra értékeli közös értékeinket, és aktív részese kívánt lenni a következő szezonoknak. Biztos vagyok benne, hogy szülessét követően a következő idényekben is vezére, motorja lesz csapatunknak” – idézte a honlap Endrődi Péter ügyvezetőt.

A szerződés hosszabbításáról Veronica Kristiansen is elmondta a véleményét: „Győrben nemcsak a sportban, hanem a magánéletem-

ben is révbe értem. A klub, a játékosok és a szakmai stáb hihetetlen pozitív légkört alkot, amelynek öröm részese lenni. Nagyon jól érzem magam Győrben, a család és az anyaság még erősebbé, még elszántabbá tett. Hosszú távra tervezek, és azon leszek, hogy megháláljam a bizalmat. Hatalmas a motiváció bennem, szeretném, ha sok aranyérmet gyűjtene nek a mostani és a következő szezonokban közösen.”

Az olimpiai, világ- és Európa-bajnoki aranyérmes, a Győrrel kétszeres BL-győztes 34 éves kézilabdázó egy gyermek édesanyja. 2025-ben ad életet második gyermekének. NÉPSZAVA

Marad a csapat kötelékében az olimpiai, világ- és Európa-bajnok, a Győrrel kétszeres BL-győztes norvég

A nagy brit sajtrablás

Egy szélhámos egy francia kiskereskedő nagykereskedelmi forgalmazójának adta ki magát, 22 tonna díjnyertes cheddart vásárolt meg az Egyesült Királyságban több mint 300 ezer font értékben, de nem fizette ki az árut. Három gyártó csaknem ezer guriga, szövetbe csomagolt sajta tűnt el. EURONEWS

A Wizz Air öt új városba indít járatot Budapestről

A Wizz Air a 2024-2025-ös téli menetrendjének időszakában Genovába, Gran Canariára, Salernóba, Memmingenbe és Marrákesbe is indít közvetlen járatot a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtérrel. A fővárosból összesen 32 ország 71 repülőterére lehet a fapadossal utazni. MTI

Extrém aszály sújtja a világot

A Lancet klímafolyóiratának 2024-es jelentése szerint extrém, legalább három hónapig tartó aszályt tavaly a világ 30 százaléka tapasztalt, szemben az 1980-as évek 5 százalékos átlagával. A szárazföldi területek 48 százalékát érinti szárazság évente legalább egy hónapig. QUBIT

Az emlékezés és a kegyelet ideje

HALOTTAK NAPJA Csütörtöktől este nyolcig lesznek nyitva a fővárosi sírkertek. A Farkasréti és az Óbudai temetőben november 1-jén 16 órakor közös mécsesgyűjtást tartanak.

NÉPSZAVA

A fővárosi fenntartású köztemetők mindenszentek (november 1.) és halottak napján (november 2.) meghosszabbított nyitvatartás mellett látogathatók: október 31-én 7-20 óráig, november 1-jén, 2-án és 3-án 7.30-20 óráig. November 4-től ismét a szokásos nyitvatartási rend lesz érvényben: 7.30-17 óráig.

A Farkasréti és az Óbudai temetőben november 1-jén, pénteken 16 órai kezdettel a temetőlátogatókkal közös mécsesgyűjtást tartanak. Mindenszentek napján számos egyházi megemlékezést tartanak, várhatóan az alábbiak szerint:

- Óbudai temető: november 1. és 2., 10 óra, Óbudai Feltámadt Üdvözítő Temetőkápolna, szentmise
- Csepeli temető: november 1. és 2., 16 óra, ravatalozó előtti tér, szentmise
- Cinkotai temető: november 1., 14 óra, evangélikus megemlékezés, november 1., 15 óra, római katolikus megemlékezés
- Tamás utcai temető: november 1., 15 óra, katolikus megemlékezés
- Angeli úti urnatemető: november 1., 15 óra, ravatalozó, ökumenikus megemlékezés
- Megyeri temető: november 1., 17 óra, a temető közös keresztjénél szentmise

A megnövekvő ügyfélforgalom kiszolgálása érdekében a Budapesti Közművek központi ügyfélszolgálatának szokásos elérhetőségein túlmenően a Budapesti Temetkezési Intézet (BTI) ügyeletet tart a köztemetők irodáiban október 30.-november 2. között 7.30-17 óráig a temetkezéssel kapcsolatos ügyekben. A BTI november 1-jén és 2-án

FOTÓ: BÉRES MÁRTON

Csak hőálló tartóban lévő mécses gyűjtünk meg

INFÓ

A fővárosi temetők látogatási rendjével kapcsolatos tudnivalók elérhetőek a bti.budapest-tkozmuvek.hu weboldalon

a farkasréti irodában 7.30-17 óra között lehetőséget biztosít a sírhelyek részletfizetésre történő újraváltására.

A kegyeleti helyszínek nyugalmanak biztosítása érdekében október 31-től november 3-ig a fővárosi temetőkbe gépjárművel behajtani tilos. A tilalom alól kivétel a Rákosszentimrei új köztemető, ahova – a temetői forgalomtól és telítettségétől függően – péntek reggel 7 órától vasárnap este 8 óráig díjmentesen lehet gépjárművel bemenni. A temetőben november 2-ig 8-17 óra között kisbusz segíti a közlekedést a gyalogosan érkezők számára.

A mozgáskorlátozott-igazolvánnyal rendelkező látogatót szállító

tó gépjárművek időkorlátozás nélkül hajthatnak be a BTI temetőibe, amennyiben ezt a gyalogosforgalom lehetővé teszi. A Budapesti Közművek arra kéri az időt, illetve mozgásukban korlátozott látogatókat, hogy ezeken a napokon lehetőség szerint inkább a kisebb forgalmú délelőtti órákban keressék fel a fővárosi sírkerteket.

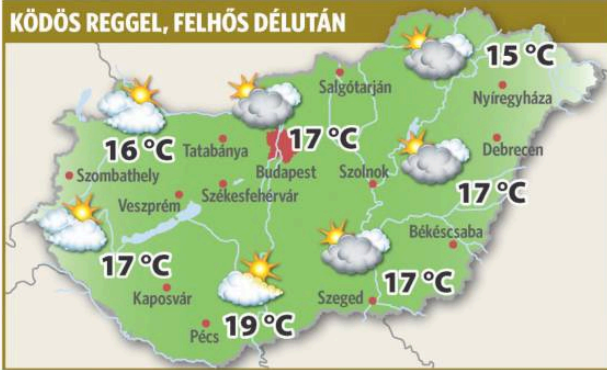
A temetők környékén jellemző jelentős gépkocsiforgalom, illetve a korlátozott parkolási lehetőségek miatt célszerű elsősorban a közösségi közlekedést igénybe venni. November 3-ig a temetők környékén megközelítése érdekében a BKK járatsűrítésekkel készül, illetve rendkívüli járatokat indít.

Október 31-től november 3-ig a fővárosi temetőkbe gépjárművel behajtani tilos, kivéve a Rákosszentimrei új köztemetőt.

Biztonság a temetőkben és otthon

A temetői tüzek megelőzése érdekében tisztítsuk meg a sírhely környezetét a száraz falevelektől, elszáradt koszorúktól és virágoktól. Csak hőálló tartóban lévő mécses gyűjtünk meg, és úgy helyezzük el, hogy a közelében ne legyen semmilyen éghető anyag, és ne tudjon felborulni. Az égő mécses a sírtól való távozás előtt oltjuk el. Sokan otthon is gyertyát, mécses gyűjtanak elhunyt szeretteik emlékére. Az ezzel összefüggő lakástüzek leggyakoribb oka, hogy az égő mécses, gyertyát túl közel teszik valamilyen éghető anyaghoz, vagy felügyelet nélkül hagyják. Akik halloweent ünnepelnek és tóklámpást készítenek, ügyeljenek arra, hogy a lámpás ne tudjon felborulni, és ne legyen a közelében semmi, ami meg tud gyulladni. A kültéri tóklámpásba érdemes elemes LED-izzót tenni, így ez akkor sem okoz tüzet, ha a szél száraz faleveleket fúj oda, vagy felborítja a tóklámpást.

A MÁV Zrt. közleménye szerint október 31-én a pénteki, november elsején a szombati, 2-án az ünnepnapra vonatkozó menetrend szerint közlekednek a vonatok. A helyközi autóbusszjáratok október 31-én a hét utolsó tanítási szünetes munkanapján, november 1-jén munkaszüneti napon, november 2-án szabadnapon érvényes menetrend szerint közlekednek.

Boldog névnapot, Farkas, Cseke!

A Farkas régi magyar férfinév. A Cseke régi magyar személynév, az ismeretlen eredetű Csek név származéka.

KENŐ		KÉNO		Október 30.	
7	16	18	20	23	25
46	58	65	67	68	69

Brutális esőzés és áradás Spanyolországban

KATASZTRÓFA A szerda esti adatok szerint legalább 70 ember meghalt az özvízszerű esőzések okozta villámárvizekben Spanyolország déli és keleti részén. Több tucatnyian töltötték a kedd éjszakát Valenciában teherautókban vagy személygépkocsikban, boltok, benzinkutak tetejére mászva, hidakon keresve menedéket, vagy járműveikben rekedve a járhatatlan utakon, amíg ki nem mentették őket. Sokan még mindig a mentőszolgálatok segítségére várnak. Több mint ezer katonát vezényeltek ki a mentési munkálatokhoz.

A spanyol meteorológiai szolgálat szerint a Valencia közelében fekvő Chiva városában nyolc óra alatt több eső esett, mint amennyi egy egész év alatt szokott. A helyi hatóságok szerint lehetetlen meg-

FOTÓ: AFP/JOSÉ JORDAN

állapítani, hányan veszítették életüket, sok az eltűnt, akiket még keresnek. A meteorológiai szolgálat vörös riasztást rendelt el a valenciai régióban, Andalúzia egyes részein pedig a második legmagasabb szintű riasztást.

Sártengeré váltak a Valencia közelében lévő Picanya város utcái

A közösségi médiában közzétett felvételeken látszik, hogy az árvíz káoszt okozott az érintett régióban: autókat sodort el, hidakat rombolt le az áradás. Voltak olyanok, akik fába kapaszkodva próbálták elkerülni, hogy elragadják őket a víz. Egy helyi tisztviselő azt nyilatkozta a spanyol közszolgálati televíziónak, hogy a mentők drónokkal keresik az eltűnteket a súlyosan érintett Letur településen. Az áradások közlekedési fennakadásokat is okoztak, több, Valenciába tartó repülőjáratot töröltek, a régióban a vonatközlekedést is felfüggesztették. Valencia önkormányzata szerdán bejelentette, hogy minden iskolai és sportrendezvényt elhalasztanak, a parkok pedig zárva maradnak.

NÉPSZAVA